GRAFOLÓGIAI INTÉZET
BUDAPEST

CIRILL (OROSZ) BETŰSZIMBOLIKA

SZAKDOLGOZAT

készítette:
URBÁN JÓZSEF

konzulens:
VÉKONY GYÖRGYI

2008

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Szakdolgozatom elkészítéséhez nélkülözhetetlen grafológiaelméleti és -gyakorlati felkészítés kapcsán a Grafológiai Intézet valamennyi tanárának és oktatási munkatársának tartozom elsődleges köszönettel. Az intézetben folyó jól szervezett, alapos, mindenre kiterjedő és magas elvárásokat támasztó képzés a lehető legnagyobb biztonságot adja a kezdő grafológus számára.

Megkülönböztetett tiszteletemet és köszönetemet fejezem ki a Grafológiai Intézet tanárának, a Magyar Írástanulmányi Társaság örökös tagjának, a magyar grafológia neves személyiségének, *Vékony Györgyinek*, aki nélkül erre a nagy feladatra valószínűleg nem is vállalkoztam volna. A grafológiában, ezen belül a tárgyat érintő területen eddig elért hallatlan nagy eredménye, az adott munka során megnyilvánuló önzetlen segítsége, hatékony szakmai útmutatása, mindemellett a grafológia tudományával kapcsolatos alázata számomra a követendő példa értékével bír.

TARTALMI KIVONAT

A betűszimbolika a leírt betűkbe foglalt mély szimbolikus tartalmak féltárásával foglalkozik, amely a hazai és nyugati grafológiai szakirodalomban kellő alapossággal körüljárt terület. A cirill (orosz) íráskultúrák területén a grafológia csak a közeli múltban éledt újjá, s a fejlődés több évtizedes kimaradása miatt számtalan fehér folt található az egyébként egyre színesedő palettán. A kellően nem kutatott területek közé tartozik egyebek között a betűszimbolika, mely hiány pótlására tesz bátor kezdeményezéseket e munka is.

A munka egyik kitűzött célja, hogy az eredmények megerősítsék azt a feltevést, mely szerint a grafológus minden kézzel alkotott írás elemzéséhez rendelkezik eszközökkel, így az általa nem ismert nyelven készítetthez is. A szakdolgozat másik feltett szándéka azt, hogy a jól bevált grafológiai módszereket olyan további speciális technikával erősítse meg, amely betűk szimbolikus tartalmának feltárását teszi lehetővé. A módszertani javaslat használhatóságát – néhány kiemelt cirill betű kapcsán – több írásminta vizsgálatával igyekszik a gyakorlatban is visszaigazolni, értelemszerűen csupán egy ilyen munka szabta keretek között.

TARTALOMJEGYZÉK

Köszönetnyilvánítás....2
Tartalmi kivonat....3
Bevezetés....6
1. Témamegalapozás....8
1.1. Elméleti háttér....8
1.2. Szakirodalmi áttekintés....9
1.3. Hipotézisek....15
1.4. Vizsgálati módszer....16
2. Orosz grafológia....17
2.1. Történelmi visszatekintés....17
2.2. Az orosz grafológia mai helyzete....18
2.3. A cirill írás....19
2.4. Az orosz ábécé és sztenderd írás....19
3. Szimbólumok, betűszimbolika....22
3.1. Szóbeliség, írás és kézírás....22
3.2. A kézírás mint szimbólum....22
3.3. A betű mint mesterséges szimbólum....23
3.4. A betű mint természetes szimbólum....25
3.5. A betű mint jel. Betűszemiotika és betűszimbolika....25
3.6. A betűk szimbolikus tartalmának feltárása....27
3.7. A betű horizontális és vertikális dimenziói....29
3.8. A betű sík dimenziója....32
4. Orosz betűszimbolika....37
4.1. Sajátosságok....37
4.2. Kiválasztott orosz betűk és azok vizsgálata....37
4.3. A betűk szimbolikai csoportosítása....70

4.4. Az énkép betűi....72
4.5. A társas kapcsolat betűi....74
4.6. A együttműködés betűi....75
4.7. A szociális stabilitás betűi....76
4.8. A család betűi....78
4.9. A tevékenység betűi....79
4.10. A harmónia betűi....81
5. Összegzés....84
6. Következtetések, további lehetőségek....87
Irodalomjegyzék....88
Mellékletek....94

...amit már tudsz, próbáld meg jól felhasználni a gyakorlatban; s ha így teszel, idővel fölfeded majd a rejtett dolgokat, amelyekre kíváncsi vagy. Hasznosítsd, amit tudsz, és ez segít majd tisztázni, amit még nem ismersz.

REMBRANDT

BEVEZETÉS

A grafológiai megközelítések széles tárházában kezdettől fogva jelen van az a szemlélet, amely a kézírást a személyiség szimbolikus lenyomatának tekinti, ily módon az elemzést voltaképpen egy komplex szimbólumértelmezésként kezeli. A térszimbolika fogalmát *Max Albert Eugen Pulver* vezeti be 1931-ben, egy merőben új megközelítési módot alkalmazva az addigi, klagesi, formanívó-alapú irányzattal szemben. Elméletét *Grünwald*[1] egészíti ki, tovább erősítve az amúgy is jelenlévő metafizikai alapokat, és gazdagítva a térértelmezést. A térszimbolika alkalmazhatósága nemcsak az írás egészére, hanem annak minden összetevőjére kiterjed, beleértve az alapelemeket képező betűjeleket is. A betűk térszimbolikai megközelítése a grafológiában tehát nem ismeretlen, ugyanakkor a betűszimbolika ennél összetettebb fogalom, minthogy egy-egy betű esetében mélyebb és további szimbolikus tartalmakat is feltételez.

A fonetikus írások építőelemét képező hangjelölő betűk mesterséges szimbólumok, és alkalmazásuk a tudatos és analitikus gondolkodásmóddal állnak összefüggésben. Eredendően minden betű valamilyen fogalomhoz kapcsolódik, ily módon annak képi megjelenése e fogalom szimbolikus megfelelője. E szimbolikus kapcsolat az évszázadok, évezredek alatt sem vész el, ugyanakkor a betűk – folyamatos alakulásuk és eltérő felhasználási környezetük következtében – egyéb ősi szimbolikus tartalmakat is felvehetnek. Az adott kultúrkörnyezet viszonylag rövid idő alatt is képes egy-egy betű szimbolikáját kiegészíteni vagy

[1] Grünwaldról további adatokat (pontos név, születési hely, foglalkozás, munkásság stb.) a szakirodalom részletes vizsgálatával sem sikerült találni, jóllehet a térszimbolikával összefüggésben számtalan helyen említik. Grünwald kapcsán többségük Karl Koch (Charles Koch), *Der Baumtest. Der Baumzeichenversuch als psychodiagnostisches Hilfsmittel (The Tree Test. The Tree-drawing Test as an Aid in Psychodiagnosis)*, Hans Huber, 1952, 87 old. ismert forrásra utalnak.

módosítani, miközben az ősi, természetes összetevők (beleértve a térszimbolikai tartalmakat is) továbbra sem veszek el. Az írás során a betűk, mint természetes szimbólumok többnyire nem tudatosulnak, és azok a szintetizáló gondolkodásmóddal állnak mélyebb kapcsoltban.

Minden betű hordoz olyan, önmagára különösen jellemző szimbolikus tartalmakat, amelyek a hagyományos grafológiai megfeleltetések útján csupán önmagából a betűből nem nem fejthetők ki. Ebből adódóan az íráselemzés során egy-egy betű szimbolikus tartalma által jelölt kiemelt vonatkozásokban – az egyébként ismert grafológiai módszerek segítségével – további információkhoz juthatunk, amelyek kiegészíthetik, megerősíthetik a komplex elemzés megállapításait. A betűszimbolika alkalmazása jelentős segítséget nyújthat a grafológiai munkához, növelve annak hatékonyságát, gazdagítva a személyiségkép megállapításait, tartalmi cizelláltságát.

Az elmúlt 15-20 év hazai és nyugati grafológiai szakirodalma a betűszimbolikát illetően nem szűkölködik. A helyzet merőben más a cirill (orosz) íráskultúrák területén, ahol a grafológia éppen ezen időszak alatt próbál újraéledni. A fejlődés több évtizedes kimaradása következtében sok még a fehér folt a grafológia különböző területein, ezek között említhető meg a betűszimbolika is. Bár az orosz grafológusok legutóbbi műveikben egyre intenzívebben érintik e területet is, remélhetően nem tűnik reménytelen vállalkozásnak az anyanyelvi értelemben vett kívülálló kezdeményezése sem. A meggyőződés, mely szerint a grafológus minden kézzel alkotott írás elemzéséhez rendelkezik eszközökkel, bátorítást ad ezen eszköztár fejlesztéséhez is. A szakdolgozat létrehozásának hátterében az a szándék is meghúzódik, hogy az ismert és jól bevált kutatási módszereket olyan további speciális technikával erősítse meg, amely betűk szimbolikus tartalmának feltárását segíti a grafológiai alkalmazás számára. Ezen új módszertani eszköz tesztelésére néhány kiemelt cirill betű esetében kerül sor, a gyakorlati alkalmazás igazolásának szándékával, ám – érthető módon – csupán egy ilyen munka szabta szűk korlátok között.

1. TÉMAMEGALAPOZÁS

1.1. ELMÉLETI HÁTTÉR

Kevés olyan egyetemes, ám a mai napi kellően nem tisztázott fogalmat ismerünk, mint a *szimbólum*, amely az emberi kultúra kezdetétől fogva, az élet szinte minden egyes területén – tudattalanul vagy tudatosan – folyamatosan jelen van. Az ógörög eredetű szó a σύμβολον (vagyis syn = össze-, együtt- és bolon = dobni) összetételből áll, és általában jelentéshordozót jelöl. Számtalan definíciója közül *Darenszkij* meghatározását[2] alapul véve úgy fogalmazhatunk, hogy ***a szimbólum, mint kommunikációs modell, egyfajta integrációs funkciót valósít meg az egyéni és kollektív tudat valamint az adott kultúra egységes értelmi tere között***. A szimbólumfogalom széleskörű felhasználói területei között említhető meg a mitológia, a filozófia, a vallás, az okkultizmus, a művészet, a természettudomány, a társadalomtudomány, a technika, a kommunikáció, a publicisztika, a gazdaság, a sport stb.

A szimbólumok alkalmazásának elkülönült tudományterülete a *szimbolika*[3], amely – feltételezhetően nyelvi sajátosságok miatt – többnyire a németben és a magyarban használatos fogalom. Számtalan idegen nyelv esetében, így például az angol nyelvű irodalomban a *szimbolika* és a *szimbolizmus* kifejezés megkülönböztetésére nem nyílik mód. A Wikipédia szabad internetes szótár angol nyelvű oldala szerint a szimbolizmus (mint szimbolika) nem más, mint szimbólumok – azaz többnyire általános jelentéseket hordozó ikonikus megnyilvánulások – alkalmazása[4].

---

[2] **Символ** — особая коммуникационная модель, интегрирующая индивидуальные сознания в единое смысловое пространство культуры. Его функция связана с «интеграцией коллективного сознания в рамках единого смыслового пространства» и с «предельной индивидуализацией смысловых „миров”» (Szimbólum — különös kommunikációs modell, amely az egyéni tudatokat a kultúra egységes értelmi terébe integrálja. Funkciója kapcsolatos a kollektív tudatnak az egységes értelmi tér kereteibe való integrációjával és az értelmi „világok” korlátos individualizációjával.

[3] **Szimbolika** (gör.), a jelképekről v. szimbolumokról, különösen a vallási jelvényekről szóló tudomány. Szorosabb értelemben Sz. v. egyezményes teologia alatt azt a tudományt értik, mely az egyes egyházak, vallásfelekezetek hitvallásaival s ezek tantartalmával foglalkozik és pedig akképen, hogy a különböző egyházak és hitvallások tanfogalmait folyvást összehasonlítja. Ha már ezen összehasonlítás és a tanfogalmak feltüntetése tisztán történelmi szempontból történik, akkor a Sz. a dogmatörténelem egy részeként tekinthetõ, ha pedig oly célból történik, hogy a más felekezet tanait cáfolja, akkor Sz. a polemika körébe tartozik.
(Forrás: http://www.pallaslexikon.hu/pallas/lpext.dll?f=templates&fn=main-j.htm&2.0)

[4] **Symbolism** is the applied use of symbols: iconic representations that carry particular conventional meanings. (For-

A szimbólum fogalma a grafológia számára sem ismeretlen, tekintettel arra, hogy a kézírás elemzése a kezdetektől fogva a „jel-jelentés" elvre épül, amely valójában a szimbólumértelmezés lényege. *A kézírás szimbolikája* című meghatározó művében **Pulver, M. A. E. (1931)** szimbolikus összefüggésekben tárja fel az írás vertikális és horizontális elhelyezkedés szerinti térelemeit, mely elgondolását az ősi szimbólumokból vezeti le. Az általa megalkotott térszimbolikát többen kiegészítik, illetve továbbfejlesztik. *Rudolf Pophal* a Pulver-i térséma laterális terei közötti dinamikus összefüggéseket mélyíti el[5]. *Grünwald* tovább fejleszti a már meglévő térértelmezéseket és bevezeti az átlós irányok szerint szimbolikus megfeleltetéseket is. A térszimbolika részletes ismertetésére **Agárdi T. - Gulyás J. I. (1993)** vállalkozik (26-35. old), majd a **Visnyei I. - Gulyás J. I. - Katona Á. - Vékony Gy. (2000)** is taglalja a különböző térsémákat (46 -49. old.), de ezzel együtt a Grünwald nevét a hazai és a külföldi irodalom csak felületesen ismeri. A legfrissebb grafológiatörténeti könyv, a **Hamperger A. - Nemes A. - T. Zuggó T. (2003)** is csak futólag említi meg. Mindazonáltal a hazai grafológiai szakirodalom a 2000-es évektől kezdődően a térszimbolika fogalmát egységesen a *Pulver – Grünwald* névpárossal jelöli.

1.2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A nemzetközi grafológiai szakirodalom **Pulver, M. A. E. (1931)** alapművének megjelenését követően a szimbolika (szimbolizmus)[6] fogalmát fokozatosan beépíti a grafológia elméletébe és gyakorlatába. A fejlődésében töretlen francia, német, olasz és angol-amerikai grafológia bőséges szakirodalmának[7] átfogó és részletes elemzését nélkülözve csupán annak mintavételes vizsgálatára szorítkozunk.

A szimbolikus megközelítés iránt érdeklődők figyelmét semmiképpen sem kerülheti el **Singer, E. (1974)** három részes műve, különösen tekintettel annak képi illusztrációira. A t-áthúzások (68-72. old.), az egyes írásmódok (113-119. old.), a kezdőbetűk (124-130. old.) és befejező betűk (137-145. old.) képi szemléltetései hatékonnyá teszik a megértést és a megjegyzést. Ezek az illusztrációk az alaki hasonlóságot veszik alapul, és nem a térszimboliká-

rás: http://en.wikipedia.org/wiki/Symbolic)

[5] Erről bővebben egyebek között **Yalon, D. - (1997) s**zámol be.

[6] A térszimbolika angol kifejezéssel: *spatial symbolism,* németül*: Raumsymbolik.*

[7] Lásd például a http://www.handwritingfoundation.org/library/AllBooks-f.htm és a http://www.sgb-graphologie.ch/cms/pdf/Buecher_nach_Gruppen.pdf alatt.

ra épülnek. Másokhoz hasonlóan **Amend, K. - Ruiz, M. (1980)** a térszimbolikát a zónaelmélet és a margóméretek kifejtése szintjén taglalja, ezen némileg túllép **McNichol, A (1994)** szimbolikus tesztjeivel és szemléltető ábráival. Könyvének utolsó fejezete részletesen foglalkozik a a kézírásban található firkákkal, és így fogalmaz: „ A grafológus a firkákat tudatosan vagy tudattalanul végzett kifejező mozgásként értékeli, amelyből képet kaphat a duktor személyiségéről és a hangulatáról." **Branston, B. (1992)** egy külön fejezetben foglalkozik az „I", mint a „személyes én" megfeleltetéssel, továbbá egy önálló fejezetben szentel a szimbolizmusnak (szimbolikának). Ez utóbbiban így fogalmaz: „Egyetlen szimbólumot sem hagyhatunk figyelmen kívül, tekintettel arra, hogy azok rendszerint a spontán módon képezett írás eredményeként jelennek meg." Branston különös jelentőséget tulajdonít az aláírásban megjelenő szimbólumoknak, minthogy azok a duktorra kiemelten jellemzőek. **Gullan-Whur, M. (1998)** kiemelt hangsúllyal tárgyalja a tér és irány szimbolikus értelmezését, könyvének harmadát[8] e témakörnek szenteli; Az első alkalommal 1986-ban megjelenő művét a Brit Grafológusok Intézete[9] tankönyvként ajánlja. A Brit Grafológiai Intézet „Graphology" folyóiratában egyébként több, szimbolikával kapcsolatos publikációval találkozhatunk[10].

A fentiek alapján nagy bizonyossággal kijelenthető, hogy jóllehet a térszimbolika, (grafoszimbolika vagy elvétve betűszimbolika) a nyugati szakirodalom ismert, elfogadott fogalom, ám e területnek a hazaihoz hasonló mélységben kimunkált taglalása meglehetősen ritka.

A II. Világháború előtti magyar szakirodalomban nem nagyon találkozhatunk a grafoszimbolika fogalmával, ez nyilván legfőképpen annak tudható be, hogy **Pulver, M. A. E. (1931)** által megalapozott megközelítést a hazai grafológusok még nem építik be munkáikba. **Bendetz M. (1942)** második, teljesen átdolgozott grafológiai tankönyvében az íráskép, mint szimbólumot közelíti meg, és így fogalmaz: „Az írás egész szövevénye, ahogyan a

[8] A könyv egyik fejezete: *II. The Symbolic Use of Space and Direction (II. A tér és az irány szimbolikus alkalmazása)*, 53-124. old.

[9] http://www.britishgraphology.org/

[10] Doris Gauthier, *The Symbolism of Space: a Map brought up to date*, Issue 34, 1995; Dafna Yalon, *The Analogic-Symbolic Explanation in Girolamo Moretti's Graphol. System*, Issue 38, 1996; Dafna Yalon, *Writing in the wrong Direction? The problematic left-right symbolism in Hebrew writing*, Issue 40, 1997; Renna Nezos, *The Symbolic Aspect of Handwriting*, Issue 57, 2001; Paolo Bruni, *The symbolic bases for structural graphology*, Issue 57, 2001; Vincenza de Petrillo, *The Symbolic Dimension of Handwriting*, Issue 70, 2005

papírfelületen láthatóvá lesz, *kifejező ... szimbóluma* az egyén lelki világának." A magyar grafológia újjáéledését méltán köthetjük **Agárdi T. (1985)** bátor kezdeményezéséhez. Azóta is népszerű könyvében több alkalommal is hivatkozik a térszimbolikára, egyértelmű tartalmi utalásokkal részletezve azt, ám betűszimbolikáról nem tesz említést. Agárdi könyvét követően nem sokkal kerül kinyomtatásra a 10 évvel korábban megírott másik alapmű; ebben **Csötörtök Cs. (1986)** a térszimbolikával kesztyűs kézzel bánik, de a témát nem kerüli meg, sőt – a megfelelő hivatkozásokkal – kellő alapossággal foglalkozik is grafológia ezen megközelítésével. Tekintettel az akkori társadalmi rendszerre, óvatossága érthető, hiszen kínosan ügyelnie kell arra, hogy az addig üldözött grafológiára úgy tekintsenek, mint tudományra, s nem pedig valami kuruzslási technikára.

A magyar grafológia újjáélesztésében meghatározó szerepet játszó *Gömöri Géza*[11], a Magyar Írástanulmányi Társaság alapító tagja, a Frank Tibor Grafológiai Alapítvány elnöke, az aláírások alapos tanulmányozásán felül a 90-es években szintén foglalkozik a betűk szimbolikájával, egyebek között kutatásokat végez a „g" betűk megjelenési és értelmezési formáival. Igazságtalan lenne, ha nem említenénk meg *Biegelbauer Pál* nevét; a teológus polihisztor – sok egyéb mellett – a számok variációit kutatja a 90-es években és az életutat vizsgálja a számok leírásán keresztül[12].

Néhány évvel e korszaknyitást követően, az 1990-es évek elején megjelenik az első, betűszimbolikailag jelentős, bár sokak által vitatott mű. **Bodroghy P. - B. Kocsok J. (1994)** a magyar abc minden egyes kis- és nagybetűjére vonatkozóan részletes és gyakorlati példákkal alátámasztott értelmezési segédlettel szolgál a módszer iránt érdeklődőknek. Az 1995-ös Nemzetközi Grafológiai Konferencia helyet ad ennek a szemléletnek, ily módon **Bodroghy P. (1995)** a grafológusok széles körének tart beszámolót módszeréről, **Földényi Á. (1995)** az „e" betű szimbolikus jelentéséről tart előadást, **Gulyás J. I. (1995)** pedig az emberi mozgást helyezi a grafoszimbólum rendszerébe, jól megjegyezhetőn szemléltetve a tanítás folyamán az egyes megfeleltetéseket. **Katona Á. (1995)** úgy fogalmaz, hogy „...a betű a szimbólumok szimbóluma" és a betűk kabbalisztikus szimbolikájával foglalkozik írásában. **Sziráki É. (1999)** a monogramok kapcsán bátorkodik kijelenteni, hogy „Egy jel is

[11] Bővebb információ a http://www.grafomagazin.hu/index.php?menu=13&rovat=&id=121 webhelyen található.
[12] Bővebben lásd a http://www.grafint.hu/grafologia_folyoirat/szamsor.htm webhelyen.

jel...", utalván ezzel az egyes kezdőbetűk, mint szimbólumok által hordozott mélyebb tartalmakra.

A térszimbolika átfogó hazai bemutatására a Grafológiai Intézet gondozásában megjelent első korszerű grafológiai tankönyvben, **Agárdi T. - Gulyás J. I. (1993)** művében kerül sor, majd később a grafoszimbolikában méltán legnagyobb ismertségre szert tett *Vékony Györgyi* foglalja össze az ezzel kapcsolatos lényeges ismereteket. A **Visnyei I. - Gulyás J. I. - Katona Á. - Vékony Gy. (2000)** által írt tankönyv III. fejezetében részletesen bemutatja Pulver térszimbolikáját, annak *Grünwald-i* továbbfejlesztését, valamint a *Karl Koch* féle értelmezését a farajz tesztre vonatkozóan. Ugyancsak e fejezetből ismerhetjük meg *Hans Knobloch* intuitív megközelítésének lényegét, valamint a holisztikus grafológia alapjait *Gulyás Jenő István* munkássága alapján.

Figyelemre méltó **Ujvári T. (1996)** okfejtése, mely szerint „Minden ember által alkotott betű, kép, piktogram vizsgálható a grafológia módszereivel, többek között a Pulver-féle térszimbolikai kereszttel." **Pákai T. (2002)** lényegében ezt a módszert követi, amikor grafológiai megközelítéssel rámutat az egyes nemzetek temperamentuma és sztenderdje közötti összefüggésekre. A kézírás sztenderdje azonban nemcsak nemzetenként változó, hanem koronként is. Ezt vizsgálva **Fazekasné Visnyei I. (2005)** nem kevesebbre vállalkozik, mint arra, hogy a magyar kalligrafikus szépírás, a zsinórírás, a modern álló írás, továbbá a dőlt írás szintézise alapján grafológiailag tárja fel az adott kor emberképét.

Grafoszimbolikai szempontból kiemelt jelentőséggel bír **Gulyás J. I. (1995)** munkája. A magyar grafológia kiemelkedő személyisége, a holisztikus grafológia atyja, *Gulyás Jenő István* külön foglalkozik latin és héber betűk közös ősi szimbolikájával, az egyiptomi hieroglifákkal, illetve a Tarot szimbólumokkal. A kínai filozófián alapuló 5 elem tanát kiegészíti a szerv-betű(k) kapcsolattal, és részletesen taglalja egyes írásmódok interpretációját. **Vályi G. (2001)** a számok grafológiai elemzésének lehetőségeit vizsgálja különös tekintettel azok egyetemes szimbolikus tartalmára A számszimbólumoknak szenteli írását **Hakkel H. (2004)** is, aki javasolja, hogy az egyes értelmezéseket célszerű a duktorral közösen megbeszélni.

Novák M. (2002) a háborús frontról írott levelek grafológiai elemzésében a szimbólumok üzenetével foglalkozik, különös tekintettel az egyes betűk alakszimbolikájára (pl. ke-

reszt, felcsapódó hullámok, hattyú stb.), illetve azok transzformálódására (a 7-es a „z” és az „f” „J”-vé, az „sz” betű „n”-né stb.).

A máig legjelentősebb hazai grafológiai könyv, az **Agárdi T. - Szidnai L. (szerk.) (1998),** külön fejezetet szán a szimbólumoknak (44-48. old.), és ezen belül a grafoszimbolikára is kitér röviden, később a holisztikus és rendszerszemléletű megközelítés fejezeteiben is foglalkozik a szimbolikával, konkrétan betűszimbolikáról azonban nem tesz említést. E „hiányosságért” a Grafológiai Intézet végül is **Vékony Gy. (2004-2008)** felülbecsülhetetlen munkája révén bőségesen kárpótolja a téma iránt érdeklődő grafológusokat. A 21 részből álló „Betűszimbolika” sorozat ugyanis a magyar szakirodalomban páratlan alapossággal foglalkozik a magyar ábécé betűinek szimbolikájával. A magyar nyomtatásában megjelent könyvek kapcsán említésre érdemes még **Soóky A. (2004)**, aki összefoglaló táblázatban ismerteti a kisbetűk szimbolikáját. A betűszimbolikai kutatások és annak gyakorlati alkalmazása szempontjából mindenképpen érdekes és megfontolandó gondolatokat tartalmaz **Nemes A. (2005)** és **Hamperger A. (2005)** írása is.

Bár egyes felosztások a rajzvizsgálatot nem sorolják a grafológia tárgykörébe, a szimbolikus megközelítés mindenképpen ide tartozónak tekinti azt. **Vass Z. (2006)** kielégítő részletességgel foglalkozik a szimbólumokkal ezen belül konkrétan a térszimbolikával is. Figyelmeztet arra, hogy a szimbólumok elemzése könnyen válhat spekulatívvá, és ennek elkerülésére megfogalmazza a szimbólumelemzés alapszabályait. A szimbólumok jelentését három rétegre osztja: archetipikus, kulturális és individuális.

Tekintettel a szakdolgozat tárgyára a cirill (orosz) grafológiai szakirodalom alaposabb áttekintése elkerülhetetlen, amely – annak viszonylag kis mennyisége miatt – különösebb akadályba nem ütközik. A cári Oroszországban és a Szovjetunió megalakulásának kezdeti időszakában megjelent grafológiai művek legfeljebb erősen áttételes formában foglalkoznak betűszimbolikával, és a térszimbolikát értelemszerűen meg sem említik. Ez érthető is, hiszen a nyugati szakirodalom is csak **Pulver, M. A. E. (1931)** nyomán kezdi elfogadni a térszimbolikus megközelítést. A mai orosz grafológiai szakirodalomban először **Taranyenko, V. (2005)** foglakozik részletesebben az egyes betűk szimbolikájával, szimbolikus megfeleltetéseket adva az egyes betűknek: „а” – a célmegvalósító tevékenység betűje; „б” – az egyén egzisztenciális magja; „в” – megvalósítási törekvés; „д” – a dolgokhoz való viszony;

„м” – híd más létformákhoz; „о” – az individuum ontológiája (az egyén lételmélete) stb. Ennél jóval részletesebben **Scsogoljev, I. (2007b)** foglalkozik a témakörrel, szimbolikus elnevezést kötve 18 betűhöz : „а” – a tehetség kibontakoztatásának módja; „б” – összpontosítás; „в” – tevékenységek tervezése; „д” – a függetlenség megőrzésének képessége; „е” – védekező mechanizmusok; „и” – kapcsolatteremtés; „й” – a változások jelzése; „м” – önmegvalósítás; „о” – a jellem épsége; „р” – a tevékenység stílusa; „с” – az élettapasztalatok elsajátítása; „т” – a szükségszerűség megértése; „у” – a helyzetértékelés képessége; „ф” – a szellem ereje; „ш” – az élettér védelme; „щ” – a véghezvitel képessége; „ю” – a teljesség alakítása.

Szugyilovszkaja, Je. (2008) valamennyi betűvel külön-külön foglalkozik, és ezek tárgyalása során különböző szimbolikus megfeleltetéseket sorol fel, ám egy-egy betűhöz nem rendel egységes szimbolikát.

Leszámítva néhány jelentősebb magyar munkát[13], a vizsgált szakirodalom mindegyike kapcsán elmondható, hogy a betűk szimbolikus értelmezését különösebben semmilyen elméleti vagy kutatási alátámasztással nem igazolja, legfeljebb néhol bizonyos alaki-hasonlósági megfeleltetésekre tesz utalást. Ez utóbbi az orosz szakirodalomra különösképpen érvényes, ily módon az olvasó legfeljebb egyéb ismeretei alapján, illetve a gyakorlati alkalmazás segítségével kaphat megerősítést (vagy éppen cáfolatot) a szimbolikus értelmezésekre. Jelen szakdolgozat egyik célkitűzése, hogy összefoglaló és lényegében nyelvfüggetlen jelleggel kidolgozza a betűszimbolikai megfeleltetések elméleti-módszertani alapjait.

[13] Például **Bodroghy P. - B. Kocsok J. (1994)** és **Vékony Gy. (2004/9)**

1.3. HIPOTÉZISEK

A grafológiai elemzések során adódhatnak olyan esetek, amikor a duktor írásmintája – tekintettel anyanyelvére – nem magyar. Az eddigi gyakorlat azt mutatja, hogy ilyen esetben a grafológusok egy része megriad az elemzéstől, míg mások azt minden további nélkül és megfelelő eredménnyel elvégzik azt. Hipotézis szintjén feltételezem, hogy

(H1) bármely – eltérő jelkészletű – nyelven adott grafológiai írásminta elemezhető (bizonyos mértékig akár a kínai vagy japán írás is), s ehhez nem szükséges az adott nyelv ismerete, még olvasási szintem sem. (Természetesen ismerni kell a duktor írástanulásakor érvényes sztenderdet, minthogy a grafológus a normától való eltérés alapján vizsgál.)

A betűszimbolika ismerete, illetve annak alkalmazása javíthatja a grafológiai elemzés hatékonyságát, illetve azt más módszerekkel fel nem tárható megállapításokkal egészítheti ki, minthogy

(H2) a betűszimbolika olyan közvetlen következtetésekhez szolgáltat alapot, amelyekhez egyébként többnyire a komplex elemzés útján juthatunk el, illetve gyakran még úgy sem.

Az előzőekből következik, hogy bizonyos képi és fogalmi szimbolikus kapcsolatokat leszámítva

(H3) egy betű, egy írásjel szimbolikájának feltárásához a hagyományos grafológiai módszerek (különösen a térszimbolika) is felhasználhatóak.

Ez utóbbi hipotézis egyben egy fejlesztési feladat is, amelynek lényege

(F1) olyan módszert alkotni, melynek segítségével elvileg bármely betű vagy különleges írásjel szimbolikus tartalma a grafológiai elemzések számára feltárható.

1.4. VIZSGÁLATI MÓDSZER

Tekintettel arra, hogy a fejlesztési célkitűzés megvalósítása előfeltételéül szolgál a hipotézisek vizsgálatának, így a szakdolgozatomban is e sorrendet követem. A fejlesztési célkitűzésben meghatározott módszert a vonatkozó irodalomkutatási eredmények elemzésével és szintézisével alapozom meg, majd egységes és saját összefüggési rendszerbe integrálom az alkalmazható megoldásokat. A fejlesztésnek olyan, részben algoritmizálható módszertani eljárást kell eredményezni, melynek segítségével az eddig ismeretlen betűk szimbolikája kifejthető. A módszertani eljárás alkalmazhatóságát a cirill (orosz) ábécéből kiemelt példák útján, a hipotézisek vizsgálatának folyamatában fogom ellenőrizni.

A hipotézisek igazolásához alapvetően eredeti, illetve eredetiről szkennelt írásmintákat használok fel. Az írásminták egy részénél elvégezem a komplex elemzést, más esetben csupán a betűszimbolika szempontjából érintett, de mindenképpen hagyományos elemzésre fogok hagyatkozni. Valamennyi példaként kiemelt cirill betűre elvégzem a szimbolikus tartalmak szerinti vizsgálatot, majd egybevetem azokat a hagyományos grafológiai elemzés megállapításaival. Az összehasonlítás eredményeként egyfelől értékelem a módszertani eljárás használhatóságát, másfelől a hipotézisek helyt állóságát.

A szakdolgozatban felvállalt feladatok komplexitását előre látva, nem vállalhatom, hogy minden tekintetben és mindenre kiterjedően megfeleljek az egyébként követendő tudományos alaposságnak, jóllehet ennek igényéről nem kívánok lemondani. E munka keretei között, talán érthetően, arra sem vállalkozom, hogy valamennyi hipotézist egyértelműen, döntő érvényességgel igazolok vagy cáfolok. Nem mondok le azonban arról a fő célkitűzésről, hogy fáradozásom eredményeként kellő bizonyosságot adjak abban a tekintetben, hogy a betűszimbolika alkalmazása és az e területeken végezhető kutatások nem hiábavalóak.

2. OROSZ GRAFOLÓGIA

2.1. TÖRTÉNELMI VISSZATEKINTÉS

Orosz grafológiáról Magyarországon viszonylag keveset lehet hallani, jóllehet annak kialakulása és fejlődésének kezdeti szakasza a magyarral nagyjából párhuzamosnak mondható. Michon tanítványának, *Adrien Varinard* grafológia tankönyvének fordítása[14] 1889-ben jelenik meg Odesszában, amely egyben az első ilyen tárgyú kiadvány a cári Oroszországban. Néhány év múlva, 1894-ben orosz szakemberek szerkesztésében kiadják az első saját grafológia könyvüket[15], majd 1899-ben Szentétervároon lefordítják az olasz pszichiáter-kriminológus, *Cesare Lombroso* grafológia tankönyvét is. Ezt követően az orosz grafológia egyre inkább megerősödik és számtalan saját könyvet jelentetnek meg folyamatosan egészen az 1920-as évek végéig. A legjelentősebb szerzők között említhető meg *I. F. Morgenstern*[16], *V. Majackij*[17], valamint az orosz grafológusképzést megalapozó alapvető szakirodalom szerzője *D. M. Zujev-Inszarov*, továbbá *P. V. Riskov.*

A Szovjetunió megalakulása után közvetlenül az orosz grafológia töretlenül fejlődik tovább, így egyebek mellett 1923-ban az Állami Pszichoneurológiai Akadémia a grafológiát tudományosan is alkalmazható eszközként ismeri el. Az 1930-as évek kezdetétől azonban a fejlődés megtorpan, a sztálini időszakban a grafológiát már határozottan tudománytalannak, reakciósnak és burzsoá irányultságúnak tekintik, ily módon azt államilag üldözik. Ennek ellenére titokban néhány grafológus próbálja megőrizni az addigi tudományos eredményeket, elvétve írások[18] is megjelennek. Mindenképpen szükséges megemlíteni, hogy a szovjethatalom kontrollált keretek között bizonyos írásanalitikai tevékenységeket támogat, így a krimi-

[14] А. Варинаръ: Курс графологіи въ 7 урокахъ – Одесса, 1889. (Adrien Varinard: Cours de graphologie en 7 lecons)

[15] Н. Ахшарумов, – Ф. Тишков: Графология, или Учение об индивидуальности письма – Рига, 1894 (N. Ahsarumov – F. Tyiskov: Grafológia, avagy az írás individualitásának tana – Riga, 1894)

[16] Legismertebb műve a **Morgenstern, I. F. (1903)** reprint kiadásban is megjelent.

[17] Legismertebb műve a **Majackij, V. (1907)** reprint kiadásban is megjelent.

[18] Л. Гуревич: Характер и почерк; Размышления о графологии, Знание — сила, № 2, 1975 (L. Gurjevics: Jellem és írás. Elmélkedések a grafológiáról, Znanyije — Szila, 1975/2.)

nalisztika területén számottevő eredményeket érnek el[19].

A Csipkerózsika álmát alvó orosz grafológia csak 1980-as évek vége felé kezd újra életre kelni. Kezdetben a régi művek újranyomtatásával, majd külföldi grafológiai könyvek fordításával[20], később új szerzők műveinek kiadásával segítik a tudományos módszerként újra elfogadott íráselemzés fejlődését. A kimaradt időszak azonban nem pótolható egyik pillanatról a másikra, így a grafológiának egyes területei, bizonyos megközelítési módjai még mindig fehér foltként mutatkoznak az egyre színesedő palettán. A kevésbé feltárt területek között említhető meg a betűszimbolika is, amely a – cirill írás eltérő betűi miatt – nemcsak az orosz grafológusok számára képezheti az érdeklődés tárgyát.

2.2. AZ OROSZ GRAFOLÓGIA MAI HELYZETE

Jóllehet az elmúlt húsz évben az orosz grafológia fejlődésének semmi akadálya nincs, e folyamat intenzitása kezdetben mégis alacsony. Internetes vizsgálódásai alapján **Kovách J. R. (2003)** arra következtet, hogy tőlünk keletre a grafológia még gyerekcipőben jár. Ez a megállapítás 2003-ban még minden bizonnyal helytálló, ám az elmúlt 5 évben az orosz grafológia néhány sebességfokozattal feljebb kapcsol. Egyre több grafológus[21] hallat magáról, egymást követik a különböző könyvek, kiadványok és rendezvények, állami egyetemeken[22] oktatott tananyagként vezetik be a grafológiát és az internet[23] is egyre nagyobb kínálattal szolgál. A könyvkiadást illetően csak ebben az esztendőben több mint 10 jelentős könyv jelenik meg, ezek között érdemes megemlíteni az *Ilja Scsogoljev* ismert orosz grafológus nevével fémjelzett egyik kiadványt[24], amely CD-mellékletben tartalmazza egy *Graph-*

[19] A legismertebb szerzők e területen: Agusevics, A. M., Babajeva, E. U:, Baram, D. P., Buldakov, P. Sz., Burinszkij, Je. F., Gomon, T. V., Gorgosidze, L. S., Huszkivadze, T. H., Jefremov, V. A., Jelivanova, M. E., Jevdokimov, V. N., Kirszanov, Z. I., Kosztyenko, K. I., Kulagin, P. G., Kuprijanova, A. A., Kurszanov, Z. I., Leszovszkaja, T. V., Liszicsenko, V. K., Lurija, A. R., Orlova, V. F., Pogibko, Ju. N., Rogozin, A. P., Szavkin, A. F., Szigyelnyikova, L. V., Vinberg, A. I., Zsarkov, V. Ju. és mások

[20] 1998-ban lefordítják a 60-as évek egyik legeredményesebb amerikai grafológusának könyvét: Dorothy Sara, Handwriting Analysis.

[21] A legnépszerűbb orosz grafológusok között említhető **Ilja Scsogoljev**, valamint az Izraelben élő **Inessza Goldberg**.

[22] Például a Tomszki Állami Egyetem vagy a Szentpétervári Aerokozmikus Műszeripari Egyetem.

[23] A Google kereső a „графология” címszóra és az „анализ почерка ”kifejezésre egyaránt 143 ezer találatot mutat. Összehasonlításként a „graphology” címszó esetében 396 ezer, a „handwriting analysis” kifejezésre pedig 857 ezer a találatotok száma; a „grafológia” címszóra 244 ezer, az „íráselemzés” kifejezésre pedig 18600 találatot jelez a kereső.

[24] И. В. Щеголев – Ю. Г. Чернов , Графология XXI века , Питер, Москва, 2008 (Scsegoljev, I. V. – Csernov, Ju. G., A XXI. század grafológiája, Piter, Moszkva, 2008)

Express nevű grafológiai gyorselemző segédprogramot is. Kiemelt projektként említhető meg *Inessza Goldberg* Izraelben élő orosz grafológus Moszkvában megjelenő 8 kötetes grafológiai könyvsorozata[25], amely a mai orosz grafológia további fejlődésére minden bizonnyal igen jelentős hatást gyakorol majd.

2.3. A CIRILL ÍRÁS

Az európai írások történelmének tanulmányozása során megállapítható, hogy az egyes írások kialakulására és fejlődésére minden esetben a keresztény egyház gyakorol döntő érvényű hatást. A mai írások ősváltozatai hozzávetőlegesen akkortól számíthatók, amikor az adott nyelvre lefordítják a Bibliát. Így van ez a cirill íráskultúra esetében is, amely a görög nyelvű liturgiától való elszakadással veszi kezdetét a 9. század közepén. A nagyrészt görög betűkre épülő kezdeti ábécé (glagolita) – és egyben az ószláv nyelv megalkotása – a közismert testvérpár, *Konstantin (Kirillosz)* és *Metod* munkásságának köszönhető. A későbbiekben ebből a 40 betűs jelkészletből alakul ki a cirill ábécé, amelynek további fejlődése és többszöri reformja az egyszerűsítés jegyében zajlik. A jelenlegi orosz betűkészlet az 1917-18-as írásreform után véglegesül, de az orosz grafológia ezt megelőzően már lerakja alapjait. A cirill írás természetesen nemcsak Oroszországban, hanem több szláv nyelvű országban, továbbá más, nem indoeurópai nyelvek (pl. kaukázusi, kamcsatkai, mongol, tunguz és egyes török nyelvek) esetében is használatos.

2.4. AZ OROSZ ÁBÉCÉ ÉS SZTENDERD ÍRÁS

Az orosz ábécé az 1918-ban befejeződő nyelvújítás eredményeként 33 betűre redukálódik. Szimbolikailag mindenképpen érdemes megemlíteni, hogy a további három társával ekkor kieső „ѣ” (jaty) betű a régi orosz írás szimbólumává válik.

Az orosz ábécé nem tisztán fonetikus, minthogy egyazon betű több hangot jelölhet (pl.

[25] A Секреты почерка (Az írás titkai) című sorozat kötetei: 1. Как расшифровать почерк или Графология шаг за шагом (Hogyan értelmezzük az írást avagy grafológia lépésről lépésre); 2. Почерк и типы личности (Írás és személyiségtípusok); 3. Почерк и Ваша успешность;(Írás és sikeresség); 4. Почерк и Ваша личная жизнь (Írás és magánélet);5. Почерк — Зеркало Души (Írás — a lélek tükre); 6. Тайны почерка — Что на роду написано (Az írás titkai — Ami meg van írva számunkra);7. Язык почерка или Проблемы на бумаге (Az írás nyelve vagy problémák a papíron); 8. Психология почерка (Az írás pszichológiája)

az „o”), olykor több betű felel meg egy hangnak (pl. ny), végül két betű („ъ” és „ь”) egyáltalán nem jelöl hangot. Az orosz betűket szemügyre véve látható, hogy a kis- és nagybetűk, valamint a nyomtatott és írott betűk nagy hasonlóságot mutatnak. Ennek az alaki hasonlóságnak betűszimbolikailag nem elhanyagolható jelentősége van.

Ahogyan többnyire az európai népek nyelvei esetében is, az orosz anyanyelvi területeken a 19. század második és a 20. század első felében, sőt egészen az ötvenes évek végéig a kalligrafikus szépírás a normaírás (1. ábra).

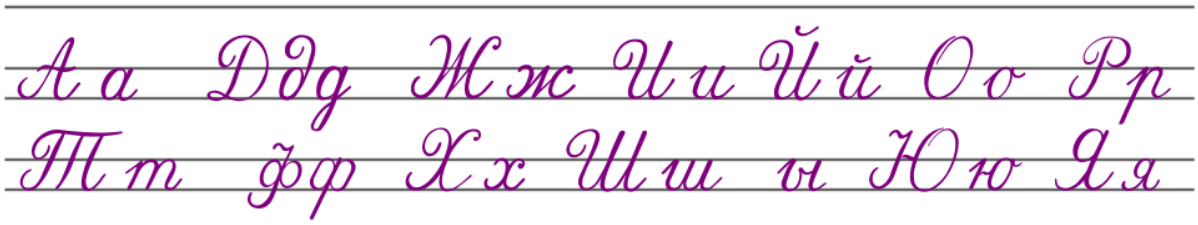

1. ábra – Kalligrafikus orosz betűk

A 60-as években a sztenderd íráskép egyszerűsödik, de a korábbi 65º-os dőlésszögét megőrzi (2. ábra). A volt Szovjetunió, illetve Oroszország területén olyan álló írásos sztenderdet, mint amilyen a **Hamperger A. - Nemes A. - T. Zuggó T. (2003)** bemutat (47. old.) nem alkalmaznak, ezt a magyarországi orosznyelv-tanításhoz használják a 60-as évektől kezdődően.

A 60-as években a sztenderd íráskép egyszerűsödik, de a korábbi 65º-os dőlésszögét megőrzi. Az egyes iskolákban használatos normaírások között kisebb-nagyobb különbségek adódhatnak, nemcsak a kötések, hanem az oválok alakítása tekintetében is. Egyaránt találkozhatunk nagyon szépen ívelt oválokkal és betűkapcsolásokkal (3. ábra), valamint csak enyhén kerekített (szögesbe hajló) sztenderdekkel.

Külön említést érdemel a *Tamara Klementovicsa* által kidolgozott és 2003-ban közreadott szépírás (4. ábra). Ahogyan ezt **Klementovicsa, T. F. (2007)** az 5-6 éves gyermekek számára elkészített munkafüzetében látható, e szépírás több különlegességgel jellemezhető: például az ún. *könyöksarok*, amely jellegzetesen szűk ívelésű betű-, illetve kötőelem, továbbá a „в” betű zárt oválként alakítása a szóvégeken, valamint az „o” betű óramutató 9-esétől induló írásmódja. Minthogy az írás és a személyiség kapcsolat kétirányú, így egy-egy

sztenderd befolyásoló hatásáról sohasem feledkezhetünk meg. Kellő alappal feltételezhető a Klementovicsa féle új sztenderd személyiségkorlátozó hatása a maga merevségével, katonás ütemességével és határozottságával.

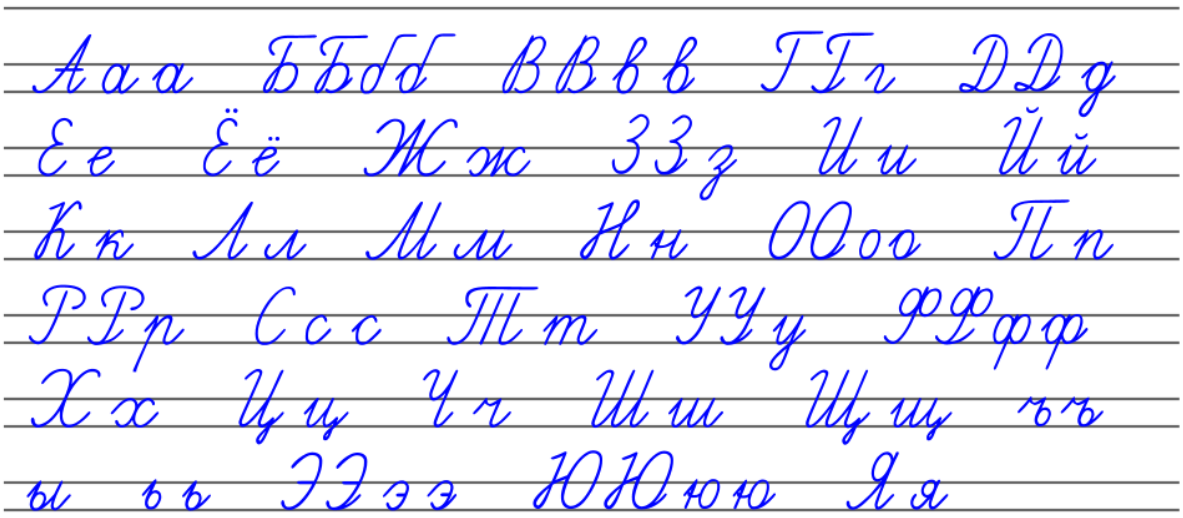

2. ábra – A sztenderd abc

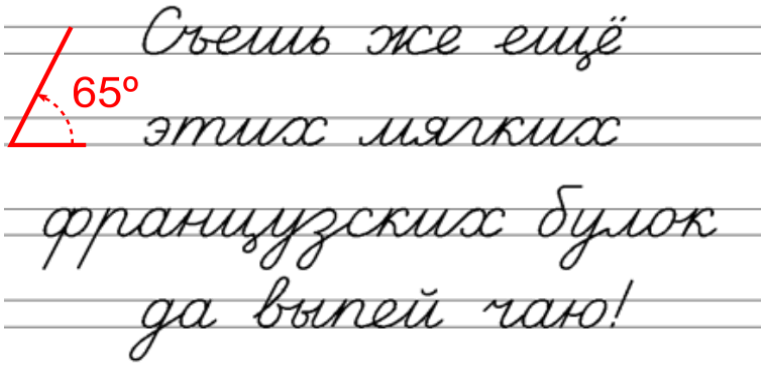

3. ábra – A sztenderd kötések

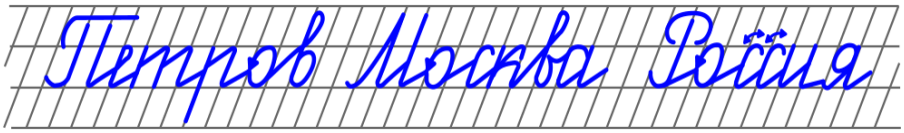

4. ábra – A Klementovicsa féle szépírás

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ёё Жж Зз Ии Йй Кк Лл Мм Нн Оо Пп
Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч Шш Щщ ъ ы ь Ээ Юю Яя
Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ёё Жж Зз Ии Йй Кк Лл Мм Нн Оо Пп
Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч Шш Щщ ъ ы ь Ээ Юю Яя

5. ábra – Nyomtatott orosz betűk

3. SZIMBÓLUMOK, BETŰSZIMBOLIKA

3.1. SZÓBELISÉG, ÍRÁS ÉS KÉZÍRÁS

Az írást megelőzően a nyelvhasználat egyetlen formája több 10 ezer éven át a szóbeliség, amelynek a maga rögzítetlensége folytán időben és térben jelentős korlátokkal kell megküzdenie. Függetlenül ettől a szóbeli emberi kommunikáció olyan gazdag jelentéstartalmak átvitelét valósítja meg, amelyet semmilyen más kommunikációs technológia nem képes megközelíteni. Az írás megjelenése új korszakot nyit: grafikus létformát teremt a nyelv számára, hosszú időre jelentős csapást mérve a hang világára. Az írás felszámolja a szóbeliség legfőbb korlátait, és nyelv ily módon életképes marad hangzás nélkül is.

Grafológiai szempontból azonban mindenképpen különbséget kell tenni a kézírás és a nyomtatott írás között. A nyomtatott írás annyiban kevesebb a szóbeli közlésmódnál, hogy az csupán az ún. szegmentális[26] nyelvi jeleket rögzíti. A kézírás enné mindenképpen több, hiszen az elsődleges kommunikációs tartalmán felül további információval szolgál a duktor személyiségéről, érzelmi és hangulati állapotáról. E tekintetben nemcsak "ledolgozza" az írás bizonyos hátrányait a szóbeli kommunikációval szemben, hanem olyan további információval gazdagítja a közlést, amelyre a szóbeli kommunikáció nem képes.

3.2. A KÉZÍRÁS MINT SZIMBÓLUM

A kézírás jóval több, mint gondolataink nyelvi kommuniáció útján történő rögzítése, mint a nyelv írásban történő alkalmazása. Szimbolikai megközelítésből ***a kézírás alapvetően egy természetes szimbólumrendszer, amely a gondolkodás nyelvi eszközökkel egyébként ki nem fejezhető tartami elemeinek összetevőit is hordozza.***

A grafikum különböző szintű összetevői, lebontva egészen az alapelemeket képező (betű)jelekig, sőt az azokat akoltó íráselemekig olyan hierarchikus rendszert alkot, amelyet szimbolikai megfeleltetések egymásra épülő, egymást kiegészítő összefüggése jellemzi.

[26] *Szegmentális nyelvi jelek:* a szóbeli kommunikácó egyik dimenziója, amely a beszédhangokat, szavakat foglalja magába. A szóbeli kommunikáció további dimenziói: *a szupraszegmentális nyelvi jelek* (hangterjedelem, hangerő, időtartam), valamint az *extralingvális jelek* (mimika, gesztusok, testbeszéd stb.) Forrás: **Benczik V. (2006)**

3.3. A BETŰ MINT MESTERSÉGES SZIMBÓLUM

A mai hangjelölő írások eredetét vizsgálva i. e. 1300-ra kell visszatekintenünk, amikor korábbi szójelek leegyszerűsítésével létrejön a 22 jelből álló főniciai betűírás (lásd az 1. táblázatot). E betűk alapjául olyan képek szolgálnak, amelyek az adott hanghoz szorosan kapcsolható fogalmakat jelölnek, ily módon a betűknek nemcsak hangzásuk hanem elnevezésük is van (pl. alef – ökör, heth – kerítés, ayin – szem stb.) E kezdeti hangjelölő betűk esetében a hozzájuk kapcsolódó képi fogalmak jól tettenérhetők az esetenként teljesen nyilvánvaló alaki szimbolika révén. A csak mássalhangzókból álló föniciai ábécét a görögök i. e. 8. században magánhangzó-jelekkel egészítik ki, így alakul ki a mai latin és cirill betűs ábécék alapjául szolgáló fonetikus betűírás.

A fonetikus ábécé kialakulásával és annak alkalmazásával írásjelek a kommunikációs technológia szempontjából elveszítik eredeti jelentéshordozó szerepüket és elvont, mesterséges jelekké (hang)szimbólumoká válnak. A mesterséges betűjelek alkalmazása során az eredendő szimbolikus tartalmak háttérbe szorulnak, a tudatos gondolkodás szintjén nem jelennek meg, ily módon alkalmazásuk alapvetően az analitikus gondolkodásmódra épül.

Ssz.	*Betű*	*Név*	*Jelentés*	*Hangzás*	*Megfelelő betű*				
					héber	*arab*	*görög*	*latin*	*cirill*
1.		alef	ökör	'	א	ا	Aα	Aa	Aa
2.		beth	ház	b	ב	ب	Bβ	Bb	Бб, Вв
3.		gimel	teve	g	ג	ج	Γγ	Cc,Gg	Гг
4.		daleth	ajtó	d	ד	د، ذ	Δδ	Dd	Дд
5.		hē	ablak	h	ה	ه	Eε	Ee	Ee,Ээ
6.		wāw	horog	w	ו	و	Yυ	Ff, Uu, Vv, Ww Yy	Уу
7.		zayin	fegyver	z	ז	ز	Zζ	Zz	Зз
8.		heth	kerítés	ḥ	ח	ح، خ	Hη	Hh	Ии, Йй
9.		teth	kerék	ṭ	ט	ط، ظ	Θθ		
10.		yodh	kar	y	י	ى، ي	Iι	Ii, Jj	Ii, Її, Jj
11.		kaph	tenyér	k	כ,ך	ك	Kκ	Kk	Кк
12.		lāmedh	ösztöke	l	ל	ل	Λλ	Ll	Лл
13.		mēm	víz	m	מ,ם	م	Mμ	Mm	Мм
14.		nun	hal	n	נ,ן	ن	Nν	Nn	Нн
15.		sāmekh	támaszték	s	ס		Ξξ, Χχ	Xx	Хх
16.		ayin	szem	'	ע	غ، ع	Oo	Oo	Оо
17.		pē	száj	p	פ,ף	ف	Ππ	Pp	Пп
18.		tsade	papirusz	ṣ	צ,ץ	ص، ض			Цц, Чч
19.		qōph	majom	q	ק	ق		Qq	
20.		rēš	fej	r	ר	ر	Pρ	Rr	Рр
21.		šin	fog	š	ש	س، ش	Σσς	Ss	Сс, Шш
22.	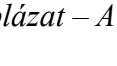	tāw	jel	t	ת	ت، ث	Tτ	Tt	Тт

1. táblázat – A föníciai ábécé betűi

3.4. A BETŰ MINT TERMÉSZETES SZIMBÓLUM

A betűírást megelőző kommunikációs grafikumok nem nyelvi alapúak, ezek legfőbb formái a képírás (piktográfia), a fogalomírás (ideográfia), valamint a szó- és szótagírás (logográfia). Ezekre az írásmódokra épülnek az egyiptomi heroglífák, és számos, ma is élő írásformák, mint például a kínai és a japán írás. A hieroglífákból alakul ki a protosínai írás, majd a föníciai írás (1. táblázat), amely a hangjelölő írások (fonográfia) alapját képezi. A fonetikus betűírások esetében minden egyes betűnek képi, fogalmi előzménye van. Bár a későbbiekben ez az eredet a mindennapi alkalmazás során látszólag feledésbe merül, a betűk mégis megőrzik szimbolikus kapcsolatukat az előéletükből eredő képekkel, fogalmakkal, tehát ezek jelölőiként foghatók fel.

A felhasználási környezet, mint például az emberek adott csoportjának élete, gondolatvilága, világnézete, kultúrája, erkölcse stb. függvényében a betűk további természetes szimbolikus tartalmakat vesznek fel és ezekhez szorosan kapcsolódnak. Ezek a mély kapcsolatok a tudat alatt, a kollektív tudattalan szintjein jelen vannak, és a leírt betűben – akarva-akaratlanul is – megjelenik az általa jelölt természetes szimbolikus tartalom.

Gondolataink fonetikus írásban történő kifejése során a betűk mint természetes szimbólumhordozók alkalmazása alapvetően a szintetizáló gondolkodásmódra épül.

3.5. A BETŰ MINT JEL. BETŰSZEMIOTIKA ÉS BETŰSZIMBOLIKA

Az előzőekben vázoltak alapján kijelenthetjük, hogy a betűk, mint mesterséges szimbólumok, egyben természetes szimbólumhordozók is. A szimbólum legközelebbi magyar megfelelője a *jelkép*, amely utal annak képi jellegére. A jelek általános értelemben vett tudománya, a *szemiotika* úgy fogalmaz, hogy „jel az, amikor valami valami helyett áll valaki számára”[27]. A jel ily módon mindig utal valamire, jelöl valamit, azaz minden esetben egy "jel → jelölt" megfeleletetésről, viszonyról beszélünk.

A szemiotikában elfogadott osztályozás szerint a jel és a jelölt közötti kapcsolat, az összekapcsolás jellege, alapvetően három féle lehet[28]:

[27] A megfogalmazás *Marcus Fabius Quintilianus* (kb. 35 – kb. 100) római szónok-tanártól, a szónoklattan és az ékesszólás atyjától származik.

[28] *Charles Sanders Peirce* (1839-1914) amerikai matematikus, filozófus, szemiotikus , a jelelmélet atyja szerint.

- ***indexikus jel:*** valaminek a fennállására utal (pl. karikás szem a kialvatlan állapotra);
- ***ikonikus jel:*** hasonlóság révén vonatkozik a jelöltre (pl. a fénykép a tárgyra);
- ***szimbolikus jel:*** *faute de mieux* - "puszta" konvenció, puszta szabály révén vonatkozik a jelöltre.

A grafikum, mint komplex jel, jelhalmaz esetében mindhárom összekapcsolás jelen van, s a grafológia ezek mindegyikével dolgozik. Ennek alapján *indexikus* jelként fogható fel az írásnyomás és a vonalminőség, amelyek ösztönösek, illetve állapotfüggőek, és amelyekre a duktornak alapvetően nincs tudatos befolyása. Az *ikonikus* vagy utánzó jelek egy része már lehet tudatos (pl. pont helyett karika, vagy szív), de lehetnek tudattalanok is (valamilyen tárgyra, élőlényre, tevékenységre stb. utaló jelek: egér, térdelő ember, fallikus elemek stb.). A *szimbolikus* jelek széles kategóriájába tartoznak az írás egészének vagy összetevőinek (bekezdés, sor, szó, betű, betűelem) térfoglalásával, alakjával, irányával kapcsolatos makro-, mezo- és mikrostrukturális elemeket, amelyek alapvetően a térszimbolika elve alapján értelmezhetők. ***A betű, mint az írás legkisebb önálló építőeleme annyiban egyedi a teljes grafikumon belül, hogy önmagában is egy mesterséges jel (szimbólum), miközben további természetes szimbolikus tartalmakat is hordoz.***

A nyelvi kommunikáció szempontjából a betű alapvetően hangot jelöl (szemantikai funkció), illetve nyelvtani szerkezeti (szintaktikai) funkciója van. A grafológia szempontjából a *betűszemiotika* e funkciók vizsgálatával közvetlenül nem foglalkozik, hanem alapvetően az előzőekben felsorolt egyéb összekapcsolásokkal. Ez utóbbiak között kiemelt helyet foglal el a *betűszimbolika.*

A betűszimbolika a betűt olyan „jel-jelölt" relációt hordozó természetes szimbólumként kezeli, amely esetében a mélyebb eredetű szimbolikus kapcsolat nem a leírás következtében jön létre, de annak megnyilvánulása a leírás révén valósul meg. A betűszimbolika grafológiai alkalmazása e természetes szimbolikus tartalom ismeretén alapul, és annak feltárására irányul a leírt betű vizsgálta révén. Fontos megjegyezni, hogy egy ugyanazon betű több „jel-jelölt" relációt képezhet, a betű alkalmazásának előzményeitől és kultúrkörnyezetétől függően. Ugyanazon betű nagy- és kisbetű változata egymással azonos és egymástól eltérő jelölő relációhalmazokat képezhetnek.

A természetes szimbólumok spontán módon és csak a gondolati szférában jöbbek létre.

Részben ebből következik, hogy a betűszimbolika korlátai rugalmasak, egyértelmű megfeleltetések nem állíthatók fel. A jelnek a jelölthöz való viszonya pontosan nem meghatározott és merev korlátokkal nem gátolt. Nemcsak a valóság külső (objektív) megjelenéséhez, hanem érzelmi állapotokhoz, viszonyulásokhoz is kapcsolódnak, ily módon kifejező erejük szubjektívitása erős. A szimbólumok hatnak ránk, s ez működési mechanizmusok lényege. Minél erősebb ez a hatás, annál jobban megnyílik az információáramlás intuíciós csatornája. A szimbólumok ezen szubjektív rugalmasságából, tehát abból, hogy nagymértékben igazodnak az értelmezőhöz, nem nem következik az, hogy megértésükhöz nem szükséges a valóság összefüggéseinek mély ismerete. Aki többet tud a világról, annak a szimbólumok még többet elárulnak.

3.6. A BETŰK SZIMBOLIKUS TARTALMÁNAK FELTÁRÁSA

A betűk szimbolikájának feltárására ma nincs egységes módszer, sőt kijelenthető, hogy egyáltalán nincs semmilyen közzétett módszer. Szakdolgozatom egyik célkitűzése éppen az, hogy erre vonatkozóan egy – a későbbiekben részleteiben kimunkálandó – eljárási metódust adjon a grafológia e területének kutatói számára.

Az általam javasolt módszer lépései az alábbiak lehetnek:

A) Adatgyűjtés;

B) Adatok rendszerezése, összefüggések feltárása;

C) Térszimbolikai vizsgálatok;

D) Meghatározó összefüggések kiemelése;

E) Szimbolikafelépítés;

F) Szimbolikavizsgálat;

G) Eredmények egybevetése;

H) Módosító javaslatok;

I) Összegzés, a szimbolika leírása.

Az adatgyűjtés során begyűjtjük valamennyi, az adott betű jelentéshordozóinak vizsgálatához szükséges kiinduló adatokat. Ezek az alábbiak:

- a betű eredete;

- a betű eredendő képi/fogalmi kapcsolata;
- a betű elhelyezkedése (sorrendje) az adott nyelv ábécéjében;
- a betű mesterséges szimbolikus tartalma;
- a betű kiemelt alkalmazása az adott nyelvben;
- a betű önálló alkalmazása a nyelvben;
- a betű gyakorisága az adott nyelvben;
- a betű mint szimbólum alkalmazása a tudományokban (pl. matematika, fizika);
- a betűvel kezdődő kiemelt fogalmak;
- a betű nyomtatott formái;
- a betű nagy és kis betűs változatai;
- a betű írott sztenderdjei;
- a betű sztenderdjének írásmódja, -sorrendje;
- a nyomtatott betűk térszimbolikája;
- a sztenderd betűk térszimbolikája;
- a betűt alkalmazó nyelv és nép történelme, hagyományai, kultúrája stb.;
- és még további egyedi információk.

A begyűjtött adatokat és ismereteket rendszerezzük, majd megvizsgáljuk az egyes összefüggéseket. Kiemelt hangsúllyal kezeljük a betű eredetét (a föníciai ábécébeli megfelelőjét), az ahhoz tartozó képi megfeleltetést és fogalmat. Lehetőség szerint végigkövetjük a betű fejlődését a jelen időkig, figyelmet fordítva az esetleges megjelenési, formai módosulásokra. Rendezzük és értékeljük az adott betűhöz, mint kezdőbetűhöz kapcsolódó szavakat, fogalmakat. Megvizsgáljuk az adott betűnek, mint szimbólumnak más területeken való alkalmazását, annak közismertségét. Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a betű formai elemeiben milyen ősi szimbólumok fedezhetők fel, azok mennyire dominánsak. Elemezzük a nyomtatott betű egyes formai megjelenési változatait, valamint a különböző sztenderdek szerinti írásmódokat.

Az eljárás következő fázisaiban a betűt elhelyezzük a térszimbolikai mezőben, és alapos, mindenre kiterjedő elemzést végzünk, majd az eddigi vizsgálatokból kiemeljük a meghatározó összefüggéseket. Ezt követően felépítjük a betű szimbolikáját, melyet röviden, néhány szóval kifejezett fogalomba tömörítünk. A szimbolikavizsgálat során ellenőrizzük,

hogy az adott betű által jelzett vonatkozások hogyan alkalmazhatók és hogyan működnek a kézírások elemzése során. A tapasztalatokat egybevetjük a megfogalmazott elképzelésekkel, majd elvégezzük a szükséges korrekciókat. Befejezésként összegezzük adott betűszimbolika lényegét és összefoglaljuk az írásokban előforduló változatokat, jellegzetességeket, illetve azok értelmezését.

3.7. A BETŰ HORIZONTÁLIS ÉS VERTIKÁLIS DIMENZIÓI

A térszimbolika ma a grafológia egyik legáltalánosabb elméleti hátterét, elemzési segédeszközét nyújtja, melynek értő alkalmazása az írás egészére és egyes összetevőire egyaránt meghatározó megállapításokra nyújt lehetőséget. Az eredeti Pulver-i séma horizontális és vertikális irányok szerinti felosztásra épül, ennek megfelelően értelmezi az egyes térrészeket. A Pulver által bevezett megközelítést azóta többen kiegészítették, illetve részben átértelmezték. Tekintettel arra, hogy a betűk szimbolikai vizsgálatánál a térszimbolika különleges jelentőséggel bír, szükségesnek tartom ennek bizonyos, saját megközelítés szerinti átértelmezését.

A térszimbolika mélységeinek megismeréséhez leginkább maga a szimbolikus megközelítés segít hozzá. Ha a grafikum kisebb önálló részletét (az íróeszköz papírra helyezésétől az első felemelésig terjedő grafikumelemet) elhelyezzük a horizontális és vertikális tengelyek alkotta síkban (6. ábra), akkor azt vizsgálhatjuk:

- a horizontális tengely mentén egy *haladó* jellegű folyamat szimbolikus fázisai szerint;
- a vertikális tengelyen egy *gyarapodó-növekvő* állapot szimbolikus jellemzői szerint.

A haladást az *idő* függvényében, a növekedést pedig a *távolság* függvényében vizsgáljuk, illetve jellemezzük. A haladás időben egymást követő fázisokból áll, miközben egy előző után következik az adott fázis, amely egyben előfeltétele az azt követőnek. Tehát az egyik fázis után következik a másik, vagy más hasonlattal az előző fázis "szüli" a következőt, az pedig az utána levőt. A gyarapodás fő jellemzője annak mérete, illetve a végpontjai közötti viszony. E végpontok egymással szemben állnak: egymást tükörképei, egymás ellentétei. Minél nagyobb a végpontok egymástól mért távolsága, annál erősebb az ellentétes viszony.

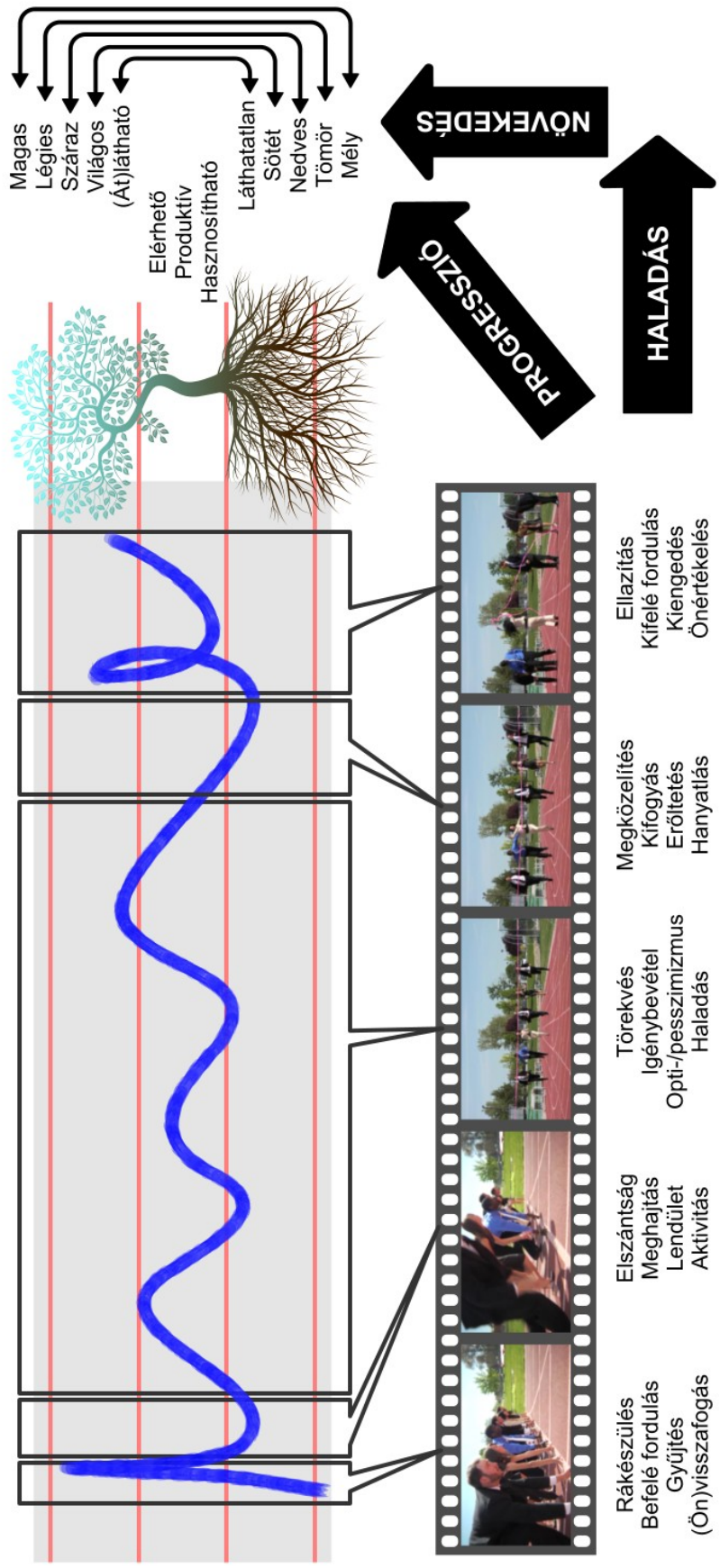

6. ábra – A grafikum horizontális és vertikális dimenziója

A horizontális összetevőt, a haladást, egy rövidtávú *versenyfutás* szemléltetheti; a vertikális irányban értelmezett gyarapodást pedig egy *fa*. A futás, mint haladó folyamat kezdettel, közbenső fázisokkal és véggel jellemezhető, mely fázisok időben egymás utániak. A fa gyarapodásának fő jellemzője a gyökér aljától a lomkorona tetejéig mért távolság nagysága.

A versenyfutás a startvonalról indul, amikor a futók a startpisztoly eldörrenését várva mélyen koncentrálnak az adott pillanatra. Rákészülnek az előttük álló feladatra, befelé fordulva csak arra összpontosítanak, hogy a startpillanatban maximális erőbedobással vehesse kezdetét a futás. Hatalmas energiák feszülnek, melyet az elindulás pillanatáig visszatartanak. A startpillanatban ez visszafogás hirtelen meghajtó lendületebe csap át, megjelenik az elszántság és az aktivitásban nyilvánul meg. Félúton a futóra a törekvés, az igyekezet jellemző, amely folyamatos igénybevétellel jár, s ennek az eredménye a haladás. A törekvést hatékonyságát a futó optimizmusa vagy pesszimizmus befolyásolja. A cél megközelítésével egyre inkább fogytán az energia, és a hanyatló haladás az erőltetést kényszeríti ki. A célszalag átlépésével az addig még mindig fennálló belső odafigyelés egyszeriben kifelé fordulásba megy át, a feszítés feloldódik, megtörténik az ellazulás, a kiengedés és egyben az önértékelés. Az energiakészletek felhasználásának és az elért eredménynek függvényében az önértékelés pozitív (örömteli mozdulatok, ünneplés, öndicsőítés), vagy negatív (bosszúság, igazságtalanságérzet, önelmarasztalás), illetve egyszerűen egy teljes enerváltság (fáradság, erőlenség, teljes kimerülés, mozgáshiány).

A fa, legyen az kicsi vagy óriási, lényegében ugyanúgy néz ki, van gyökérzete, törzse és lombkoronája. A növekedés lényege nem abból áll, hogy az egyik részből kifejlődik a másik és abból az azt követő, hanem a méret növekedését jeleni. A fa gyökérzete mintegy tükörképe a lomkoronának, s ezek egymással szembenálló fogalmakat szimbolizálnak: a gyökérzet a mélyben van, lombkorona a magasban; a talajban levő tömör, nedves és sötét közeget alkot, ellentétben a szabadban levő légies, száraz és világossal. Ez a szembenállás, ez az ellentétpár annál intenzívebb, karakteresebb, minél nagyobb a kettejük közötti távolság. minél nagyobb a növekedés mértéke. A szembenállás nem egymásból következő, nem egymást szülő, hanem egymást feltételező viszonyt jelenítenek meg: a sötét feltételezi a világos létét, a nedves a szárazat, a lenti a fentit stb[29].

[29] Mindezek teljesen összhangban vannak a világ felépítésének ősi, hermetikus elveivel és megfelelnek a kínai

A fa két, egymás tükörképét alkotó és egyaránt elérhetetlen, megfoghatatlan részét az elérhető, megfogható törzs köti össze, amely épp úgy kapcsolódik a gyökérzethez, mint a lombkoronához. A gyakorlatban a törzs az, ami a legjobban hasznosítható, ez a fa igazán produktív része.

A fentebbi szimbolika mélyebb értelmezési lehetőséget nyújt az írás egyes elemeinek horizontális és vertikális értelmezéséhez. A versenyfutáshoz hasonlóan végigkövethetjük az írás folyamatát a kezdővonaltól a végvonalig, miközben a fa szimbolikájával értelmezhetjük a egyes zónákat.

3.8. A BETŰ SÍK DIMENZIÓJA

A Pulver féle térséma értelmezésekor a szakirodalom – eltekintve a kivételektől – a horizontális összetevőt többnyire párhuzamba állítja az irás szekvenciális tulajdonságával, azaz úgy tekinti, hogy a balról jobbra haladó írás esetében azért felel meg a múltnak (az egónak) a bal oldal, mert az írás ott kezdődik és jobbra, a jövő (a külvilág) felé tart. Lényegileg nem cáfolva ezt az értelmezést, feltétlenül szükséges megjegyezni, hogy a térséma alapjait nem az írás folyamata képezi, hanem az egyetemes, ősi, metafizikai alapokon álló szimbolika. E szimbolika a kezdetektől fogva jelen van, amikor ember alkotta grafikumokról még nem is lehet szó. A térszemlélet emberközpontú, azaz mindez csakis akkor bír értelemmel, ha ember-külvilág viszonyáról beszélünk. Az ember a kezdetek kezdetén a külvilágra gyakrolt behatásai révén szembesülhet önmagával. Tetteinek nyoma marad, ami önmagára emlékezteti, függetlenül attól hogy e nyomokat milyen irányban és sorrendben képezi.

Az írás a "papírvilág" felé forduló ember lenyomata, ahol annak bal és jobb oldala megfelel az írása révén szimbolikusan megjelenő ember bal és jobb oldalának, függetlenül attól, hogy melyik kézzel és milyen irányban írta azt. A szimbolika az idő és a sorrendiség függvényében nem változik ellenkezőjére. Különösen igaz ez a grafikum szimbolikus

filozófia megközelítésének is. A Hermesz Triszmegisztosznak tulajdonított elv, mi szerint *„ami fent van, a lentihez hasonló, s ami lent van, a fentihez”* oly módon nyilvánul meg e szimbolikában, hogy a fa fenti lomkoronája hasonlatos a lenti gyökérzethez. A kínai filozófia szerinti „jin-jang” elv (sötét-világos, lent-fent. bent-kint, nedves-száraz, anyagi-szellemi stb.) ugyanúgy jelen van, hiszen az – alakilag egyébként hasonló – szemben álló részek ezen ellentétpárok tulajdonságait hordozzák minden értelmezési síkon.

elemire, például egy betűre, amely esetén a vonalképzés a betű számára kijelölt tér minden részében és minden elmozdulási irányban megvalósulhat. Egy szóközi "o" betű leírása során például 6-szor válthatunk térnegyedet és 8-szor irányt (lásd a 7. ábrát), de hasonló a helyzet az arab és héber betűk leírása során is (8. és 9. ábra). Általánosságban kijelenthetjük, hogy ***a betűk, illetve általánosságban az önálló grafikumegységek írására - függetlenül azok sorrendiségi irányától - a jobbra és balra, valamint a felfelé és lefelé elmozduló vonalképzés, továbbá a többszörös térváltás jellemző***. Ebből következik, hogy a betűszimbolika független az írás irányától és kultúrafüggetlen.

Az általános térszemlélet kultúrafüggetlenségét részben alátámasztja a zsidó szimbolika maga is, ami ezért bír kiemelt jelentőséggel, mert a héber írás szekvenciája ellentétes irányú, tehát jobbról balra haladó. **Halévi, Z. B. S. (1991)** ábrázolásában[30] az életfa szefiráiban a férfi és női princípium ugyanúgy jelenik meg, azaz jobb oldalon a férfi, bal oldalon a női , és nem fordítva.

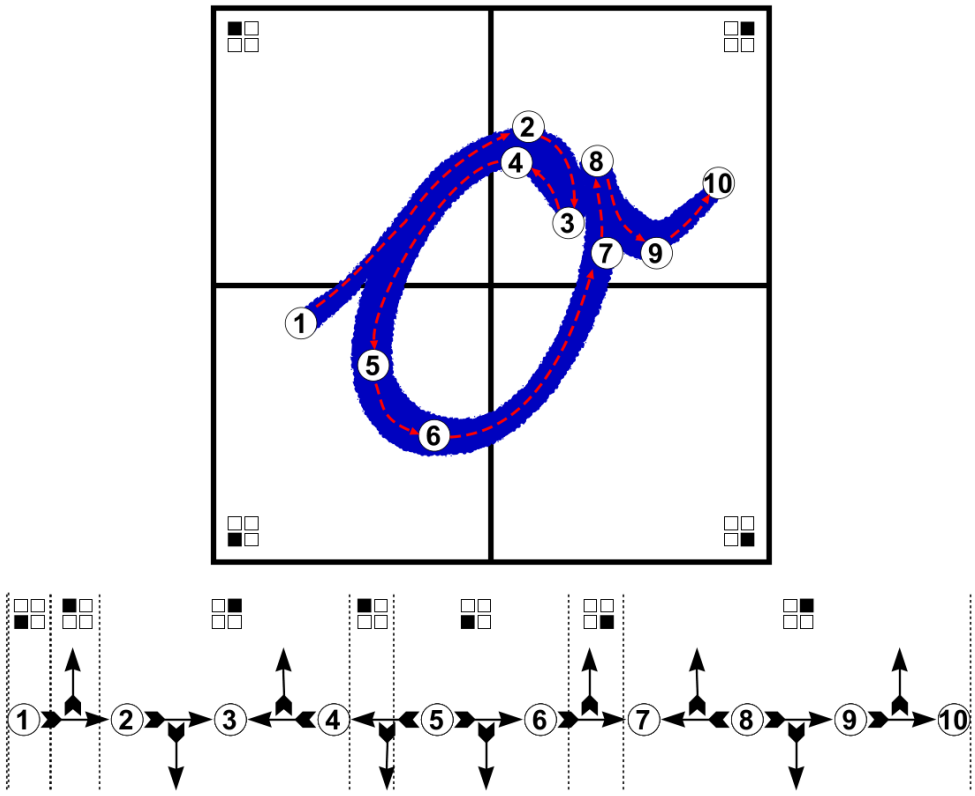

7. ábra – Tér- és irányváltások egy szóközi latin „o” betű leírása során

[30] A hivatkozott mű 143. oldalán.

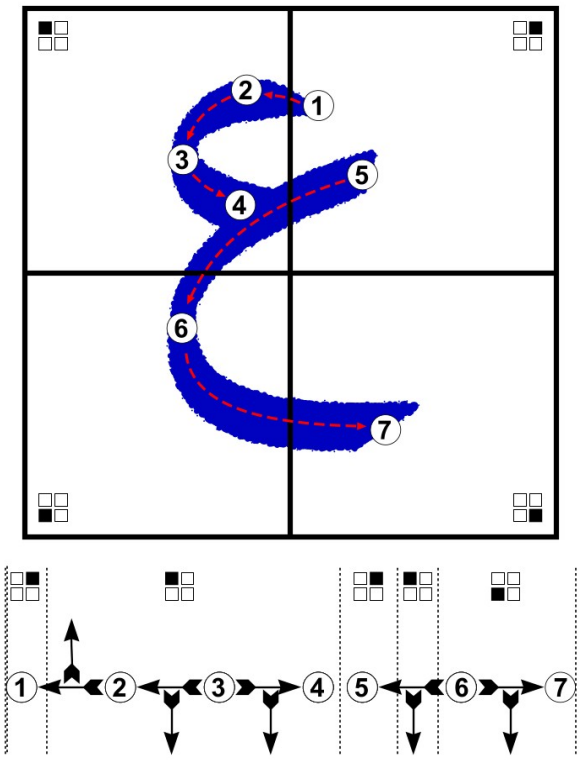

8. ábra – Tér- és irányváltások az arab „ع” (ayin) betű leírása során

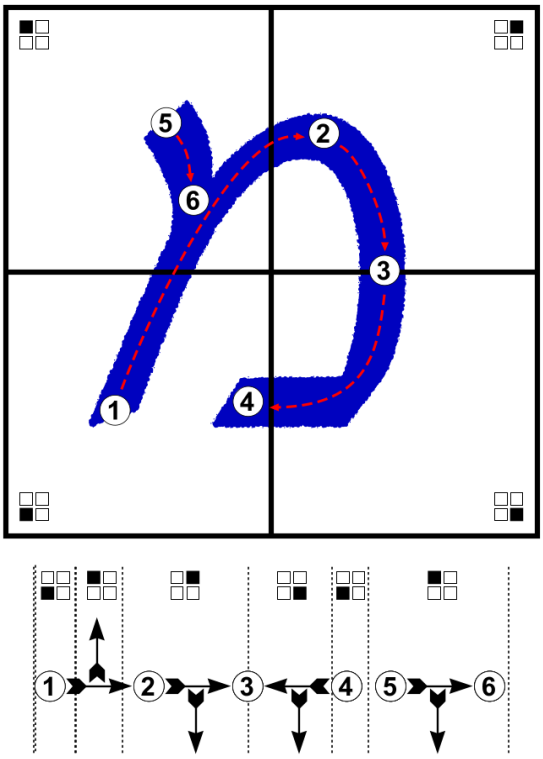

9. ábra – Tér- és irányváltások a héber „מ” (mem) betű leírása során

A grafikumok, grafikumelemek, illetve a betűk komplex térszimbolikáját a Pulveri elven felépített, és általam kibővített összefüggéseket is megjelenítő ábrán vizsgálhatjuk (8. ábra). Kiterjesztve a horizontális és vertikális tengelyek szerinti szimbolikát a "múlt" a bal oldali, a "jövő" a jobb oldali, az "anyag" alsó, a "szellemiség" pedig a felső térrésznek felel meg. E térrészek átmenetét képezik a négy őselemnek megfelelő átlós csúcsok ("tűz" – "föld" – "víz" – "levegő"). Az őselemekhez tartozó színeknek megfelelően a térszimbolikai mező színszimbolikai tartalmat is felvesz. A bal-jobb, illetve aló-felső térrészek által közrefogott térnegyedekben találhatjuk az olyan jellemzőket, mint az "aktivitás", a "törekvés", a "regresszió" és a "passzivitás). A négy csúcs irányában mutat az "érdeklődés" (a "tűz" irányában hat), a "hanyatlás" (amely a "föld" felé irányul), a "fixációk" (amelyek a víz mélyére süllyednek), valamint a "vágy" (a "levegő" iránt).

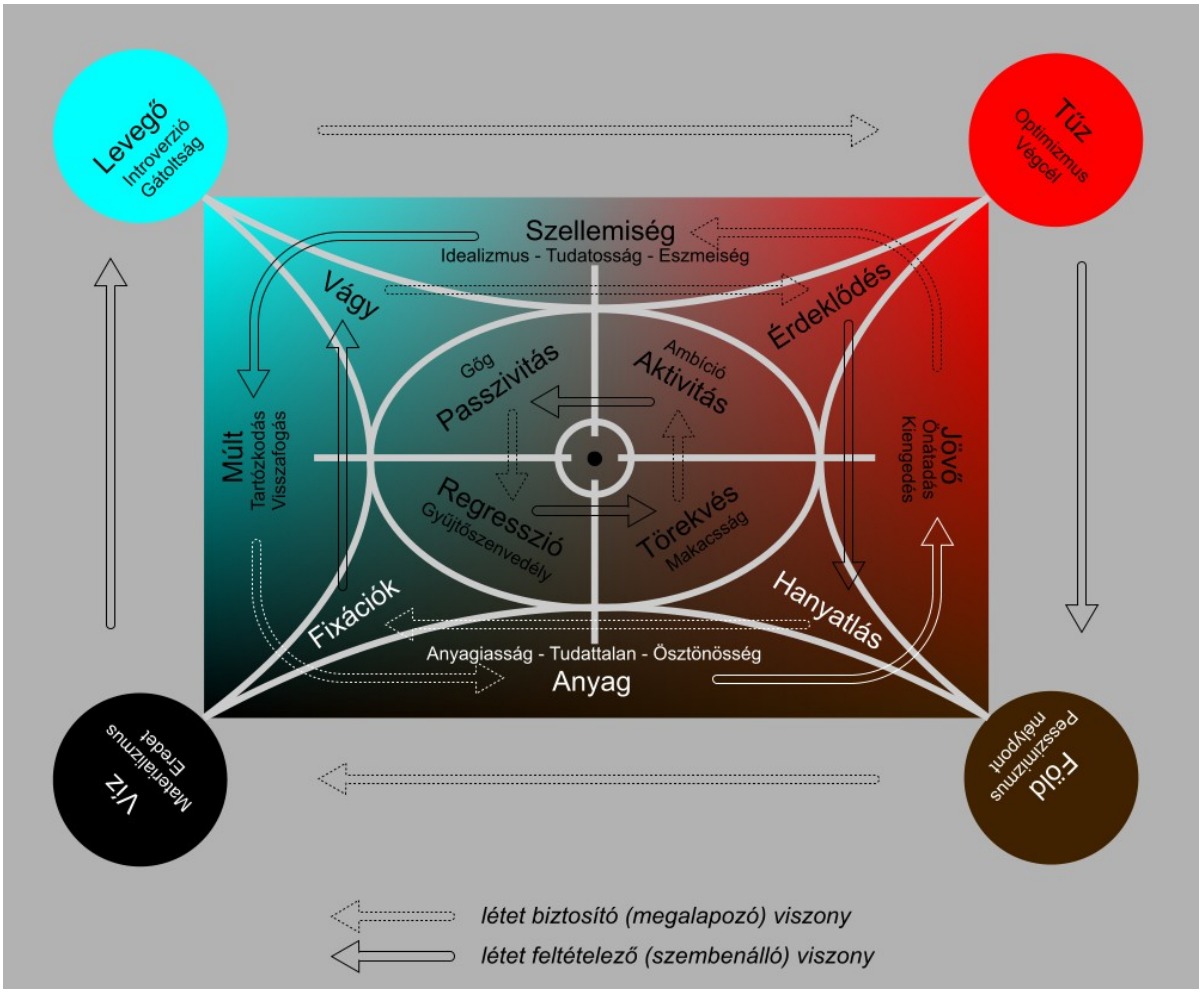

10. ábra – Térszimbolikai összefüggések

A térrészek, illetve azok jellemzői egymással szoros kapcsolatban állnak, egyfelől azok egymást gerjesztik (táplálják, szülik), másfelől egymást kiegészítik (egymással ellentétben állnak, egymást feltételezik.) A "levegő" táplálja a "tüzet", biztosítja annak létét (az ábrán ez a viszony szaggatott körvonalú nyíllal jelezve); az anyagmegsemmisülést jelképező "tűz" feltételezi magát az anyag létét, a "földet" (ez a létet feltételező viszony az ábrán folyamatos körvonalú nyíllal jelezve); a "föld" biztosítja a "víz" létfeltételét (annak medrét alkotja), a fullasztó "víz" feltételezi az éltető "levegő" létét. Ugyanezen elv szerint: a "jövő" táplálja a "tudatosságot/szellemiséget" (hiszen a jövő csakis a tudat szintjén van jelen); a "szellemiség" feltételezi a múltat; a "múlt" szüli az "anyagot", az "anyag" feltételezi a "jövőt" (szembesül önmaga múlandóságával). Hasonlóan ehhez: a "vágy" szüli az "érdeklődést", az "érdeklődés" feltételezi a "hanyatlást", a "hanyatlás" táplálja a "fixációkat", a "fixációk" feltételezik a "vágyat"; valamint: az "aktivitás" feltételezi a "paszivitást", a "passzivitás" táplálja (szüli) a "regressziót", a "regresszió" feltételezi a "törekvést", a "törekvés" táplálja az "aktivitást".

A létet biztosító (megalapozó, tápláló) viszony megfelel a holisztikus grafológiában ismert "anya-gyermek" viszonynak, a létet feltételező (szembenálló, kiegészítő) pedig a "nő-férfi" viszonynak. A létet biztosító megalapozó viszony minden esetben egy helyettesítő viszonyt is feltételez, azaz a "levegő" a "tüzet", a "föld" a "vizet", illetve a "jövő" a "szellemiséget", az "anyagot". Ez utóbbi egyben azt is igazolja, hogy térszimbolikailag a "jövő" fent van, a "múlt" pedig lent. Ezzel látszólag ellentmondani lártszik az írás fő iránya, az ugyanis többnyire fent kezdődik és lefelé tart, ám a térszimbolika ez esetben sem függvénye ennek.

4. OROSZ BETŰSZIMBOLIKA

4.1. SAJÁTOSSÁGOK

Tekintettel közös eredetükre, azaz a föníciai ábécére, a latin és a cirill betűk – a görög betűkön keresztül – ősi hangjelölő képi szimbolikája azonos. Ez alól a cirill specifikus betűk („ъ” – *keményjel*, „ь” – *lágyjel*, „ы„ – *jeri*, „ю – *ju*, „ж” – *zsivítye*) sem képeznek kivételt, legfeljebb azok kapcsolati lánca egy-két áttétellel több. A cirill (orosz) betűk ősi eredeti szimbolikája tehát ugyanaz, mint a latin betűk esetében is. A cirill betűkre azonban különösen jellemző az idők folyamatában zajló szinte folyamatos változás, ami leginkább az egyszerűsítés jegyében zajlik. Miközben korábbi betűk szűnnek meg, újak keletkeznek. Ez utóbbiak többnyire a meglévő betűk egyesítése, majd egyszerűsítése révén jönnek létre, ily módon szimbolikájukban is ezeket az összetevőket hordozzák. A cirill betűk szimbolikafeltárása során tehát nemcsak a kultúrkörnyezetnek van fontos szerepe, hanem kiemelt figyelmet kell fordítani a betűk kialakulására és fejlődésére.

4.2. KIVÁLASZTOTT OROSZ BETŰK ÉS AZOK VIZSGÁLATA

Betűszimbolikai vizsgálat céljából orosz betűket úgy választottam ki, hogy azokban az eredet, a forma és a hangjelölés szempontjából minden betűféleség képviseltesse magát. Ennek megfelelően csoportosítva, az alábbi betűkre esett a választásom:

- latin (görög) megfelelővel azonos írásmódú és azonos hangokat jelölő betűk: ***„A”***, ***„O”*** és ***„T”***;
- latin (görög) megfelelővel azonos írásmódú, de eltérő hangokat jelölő betűk: ***„P”*** és ***„X”***;
- görög megfelelőhöz hasonló írásmódú és azonos hangokat jelölő betűk: ***„Д”***, ***„И”*** és ***„Ф”***;
- görög megfelelőtől eltérő írásmódú, eltérő hangot jelölő betű: ***„Ш”***
- görög megfelelőből képzett cirill változat módosításaként keletkezett betű: ***„Й”***

- görög megfelelőkből összetétel útján képezett betűk: ***„ы”***, ***„Ю”*** és ***„Я”***
- görög megfelelőkből szimbolikusan képzett betű:: ***„Ж”***

Egy kivétellel („ы”) minden betűnek van nagy- és kisbetűs változata is, így a vizsgálat összesen 27 betűre terjedt ki. A betűkre vonatkozó lefontosabb adatokat táblázat szerű összeállításokban összegeztem (8-32. ábra), az alábbi tartalommal:

- a betű megnevezése;
- a betű helye az orosz ábécében;
- a betű előfordulási gyakorisága írott szövegekben (2. táblázat);
- a betű föníciai megfelelője és annak neve;
- a betű görög megfelelője és annak neve;
- a betű glagolita eredete és annak neve;
- a betű különböző nyomtatott formái: óorosz, mai álló és dőlt;
- a betű írásszenderdjei: kalligrafikus és modern dőlt;
- az adott betű írásmódjait bemutató mintagyűjtemény (betűnként 15-20 db).

Az **„A”** (a) betű az orosz ábécé első betűje (11. ábra), hasonlóan a görög megfelelőjéhez („A” – *alfa*). A magánhangzót jelölő betű orosz neve *"az"*, amely az ábécé második ("Б") *"buki"* nevű betűjével együtt oroszul magát az ábécét jelenti (аз + букы → аз бука). A föníciai megfelelője, az *"alef"* jelentése *ökör*, ily módon szimbolikájában is ehhez kapcsolódik. Ugyancsak lényeges megfeleltetési kapcsolatban áll az olyan fogalmakkal, mint *első*, *élenjáró*, *vezető, kezdet* stb. Míg a nagy betűs változat írásmódja megfelel a nyomtatottnak, addig a kis betűs (12. ábra) ettől elérő, mint más ábécékben is. Ebből következően szimbolikailag is elválik a két változat értelmezése.

A **„Д”** (de) betű az orosz ábécé 5. betűje (13. ábra), és nyomtatott formája hasonlatos a görög megfelelőjéhez ("Δ" – *delta*), azzal, hogy mára a szöges csúcsok enyhületek a rajzolatban, illetve a háromszög részben négyszögesedett. Előfordulási aránya szerint a 15. leggyakoribb betű (2,56%) az írott orosz szövegekben. A háromszög alakú föníciai megfelelő, a *"daleth"* jelentése ajtó. A mássalhangzót jelölő betű orosz elnevezése a *"dobro"* pozitív fogalmat, *jót* jelent. Írott formája a latin "D" betű írott változatának felel meg. A nyomtatott kis betű (14. ábra) a nagynak megfelelő, ám írott változatban a latin "g" írott formájával azonos. Bár a legújabb sztenderd nem tartalmazza, a gyakorlatban nem ritkán talákozhatunk

azzal az írásmóddal, amely a latin "d" régies írott változatához hasonló (balra visszakunkorodó felső szárú d betű).

A **„Ж”** (zse) betű (15. ábra) az orosz ábécé 8. betűje, és kialakítását illetően az egyik legérdekesebbnek mondható. Előfordulási aránya szerint a 26. legyakoribb betű (0,78%) az írott orosz szövegekben. Közvetlen görög (és föníciai) megfelelője nincs, és bizonyos források szerint Jézus Krisztus (görögül Ἰησοῦς Χριστός) monogramjának egymásra helyezéséből keletkezett. A mássalhangzót jelölő betű orosz neve "*zsivítye"*, azaz: *éljetek!* Kis betűs változata (16. ábra) a nagy kicsinyített mása, írott alakja a nyomtatottnak megfelelő.

Az **„И”** (i) betű az orosz ábécé 10. betűje (17. ábra), és görög megfelelőjétől („Η” – éta) annyiban tér el, hogy a két függőleges szárat nem vízszintes, hanem ferde (emelkedő) vonal köti össze. Előfordulási aránya szerint a 4. legyakoribb betű (7,45%) az írott orosz szövegekben. A föníciai eredete, a *„heth” kerítést* jelent, és szimbolikájában is ehhez kapcsolódik. A magánhangzót jelölő betű orosz elnevezése az *"izse"* önmagára utal. Kis betűs változatának (18. ábra) nyomtatott formája a nagy kicsinyített mása. Írott sztendedjei megfelelnek a latin "U" írott alakjainak, a nagy és a kis betű esetében egyaránt.

Rang-sor	***Betű***	***Előfor-dulási arány***	***Rang-sor***	***Betű***	***Előfor-dulási arány***	***Rang-sor***	***Betű***	***Előfor-dulási arány***
1.	О	9,28%	12.	П	3,35%	23.	Ч	1,27%
2.	А	8,66%	13.	М	3,29%	24.	Ю	1,03%
3.	ЕЁ	8,10%	14.	У	2,90%	25.	Х	0,92%
4.	И	7,45%	15.	Д	2,56%	26.	Ж	0,78%
5.	Н	6,35%	16.	Я	2,22%	27.	Ш	0,77%
6.	Т	6,30%	17.	Ы	2,11%	28.	Ц	0,52%
7.	Р	5,53%	18.	Ь	1,90%	29.	Щ	0,49%
8.	С	5,45%	19.	З	1,81%	30.	Ф	0,40%
9.	Л	4,32%	20.	Б	1,51%	31.	Э	0,17%
10.	В	4,19%	21.	Г	1,41%	32.	Ъ	0,04%
11.	К	3,47%	22.	Й	1,31%			

2. táblázat – Az orosz betűk előfordulási gyakorisága írott szövegekben[31]

[31] Forrás: http://spectator.ru/life/language/letter_frequency

A **„Й”** (i kratkoe, j) betű az orosz ábécé 11. betűje (19. ábra), és a **„И”** betű módosításával jön létre, úgy hogy ékezetként egy enyhén girlanos vízszintes vonal, az ún. *kratka* került föléje. Az így létrejövő mássalhangzó elnevezése is ezt jelzi: *i kratkoe*. Előfordulási aránya szerint a 22. legyakoribb betű (1,31%) az írott orosz szövegekben. Kis betűs változata (20. ábra), továbbá írott sztendedjei is is ennek megfelelőek.

Az **„O”** (o) betű az orosz ábécé 16. betűje (21. ábra), és formailag teljesen azonos a görög (latin) megfelelővel (O” – omikron) , sőt gyakorlatilag a föníciai eredetnek is megfelel. Ez utóbbi neve, az *"ayin" szemet* jelent, és ábrázolása lényegében egy szabályos kör. Szimbolikailag lényeges lehet, hogy a szem, amelynek pupillája maga kerek, s mint a lélek tükre, sokat árul el gazdájáról. Előfordulási aránya szerint a legyakoribb betű (9,28%) az írott orosz szövegekben. A magánhangzót jelölő betű orosz neve az *"on"*, amely az "*ő"*-t jelenti, tehát szintén szoros kapcsolatban áll a személlyel. (Maga a magyar *személy* szó, is a *szem*ből ered.) Azon betűk egyike, amelynek kis betűs változata (22. ábra) nyomtatott alakban és írásban is hasonlatos a nagyhoz.

Az **„P”** (er) betű az orosz ábécé 18. betűje (23. ábra), és formailag azonos a görög megfelelővel („P” – ró), illetve a latin "P" betűvel. Föníciai ősváltozata az "*ayin"*, jelentése *fej*, ami befolyással lehet a betű szimbolikájára. Előfordulási aránya szerint a 7. legyakoribb betű (5,53%) az írott orosz szövegekben. A mással hangzót jelölő betű orosz neve *"rci"*. Kis betűs változata (24. ábra) a nagyhoz hasonló. Az írott sztenderdek megfelelnek a latin "P" betű irott változatainak.

Az **„T”** (te) betű az orosz ábécé 20. betűje (25. ábra), és formailag megfelel görög eredetének („T” – tau), illetve a latin "T" betűnek. Előfordulási aránya szerint a 6. legyakoribb betű (6,30%) az írott orosz szövegekben. Föníciai őse a *"tāw"* jelentése *jel*, ami formailag egy szabályos ✕ (egyenlő, egymást 90º-ban keresztező szárak). Érdekes, bár nem ritka, hogy a föníciai jelek, miközben görög-latin-cirill betűkké válnak különböző formában módosulnak: elforognak, tükröződnek, egyes elemek elmozdulnak. A „T” betű esetében egy erős szimbólum (az ✕) egyfelől 45º-ban elfordul másfelől a keresztező szárak ütköző vonalakká tolódnak el. A mássalhangzót jelölő betű orosz neve *"tvjordo"*, amelynek jelentése: *keményen*. A kis nyomtatott betű (26. ábra) alakilag a nagyhoz hasonló, kivéve a dőlt betűs

változatott, amely a latin "m" betűvel azonos. Az írott nagy „T” betű érdekessége, hogy – ellentétben a latin írásmódtól – a sztenderd három függőleges szárból áll, kis betű pedig a latin "m" betűnek vagy gyakran a kis nyomtatott formának („T”) felel meg.

Az **„Ф”** (ef) betű az orosz ábécé 22. betűje (27. ábra), és formailag azonos a görög megfelelővel („Φ” – fi). Előfordulási aránya szerint a 30. legyakoribb betű (0,40%) az írott orosz szövegekben. Föníciai ősváltozata nincs, eredete ismeretelen. A mással hangzót jelölő betű orosz neve *"fert"*, amelynek eredete nem ismert, de – emlékeztetve a betű alakjára – a csípőre tett kézzel álló embert e szóval fejezik ki (*"стоять фертом" – ef betű módjára állni*). A mássalhangzót jelölő betű kis betűs változata (28. ábra) a nagyhoz hasonló, s az írott sztenderdek úgyszintén.

A **„X”** (ha) betű az orosz ábécé 23. betűje (29. ábra), és formailag azonos az egyik görög megfelelővel („X” – khí). Előfordulási aránya szerint a 25. legyakoribb betű (0,92%) az írott orosz szövegekben. Föníciai ősváltozata a *"sāmekh"*, jelentése *támaszték*. A mássalhangzót jelölő orosz betű neve *"her",* amelyet a betű alakjára emlékeztetve kezdetben különböző keresztformák megnevezésére is használnak, később a férfi nemi szervet is e szóval illetik. A mássalhangzót jelölő betű kis betűs változata (30. ábra) a nagyhoz hasonló. Az írott kis és nagy sztenderdek az egymást keresztező szárak helyett két, egymásnak háttal támaszkodó ívelt vonalból állnak, hasonlóan ahhoz, mintha egy latin "C" betűt és annak bal oldalára vetített tükörképét egymáshoz illesztenénk.

A **„Ш”** (sa) betű az orosz ábécé 26. betűje (31. ábra), és formailag jobban hasonlít a föníciai ősére, mint a görög megfelelőjére („Σ” – szigma). Előfordulási aránya szerint a 27. legyakoribb betű (0,77%) az írott orosz szövegekben. A latin "W"-re emlékeztető föníciai ősbetű neve *"šin"*, jelentése *fog*.A mássalhangzót jelölő betű kis nyomtatott változata (32. ábra) a nagynak megfelelő. Az írott sztenderdek hasonlóak ahhoz, mintha a latin "U" betűt kiegészítenénk még egy függőleges szárral, mintegy megduplázva azt.

A **„ы”** (jeri) betű az orosz ábécé 29. betűje (33. ábra), és közvetlen görög megfelelője nincs. A nyelvi reformok során a „Ь” **(**lágyjel) és az „I” (i) összetételéből jön létre. Előfordulási aránya szerint a 17. legyakoribb betű (2,11%) az írott orosz szövegekben. Az „I” (i) betű bizonyos korábbi orosz és néhány mai cirill ábécében létezik, de az oroszban mára megszűnik, illetve a betűösszetételek során beolvad. Mind a „Ь” **(**lágyjel), mind az

„I” (i) görög megfelelője az „I” (ióta), föníciai eredet nélkül. A magánhangzót jelölő betűnek nagybetűs változata gyakorlatilag nincs, minthogy szavak elején az sohasem fordul elő. Írott sztenderdje hasonlatos két egymáshoz kapcsolt latin „i” betűhöz, miközben a kettejüket összekötő vonal egy bal tendenciájú kis hurokkal egészül ki.

A **„Ю”** (ju) betű az orosz ábécé 32. betűje (34. ábra), és szintén összetétel útján alakul ki. Előfordulási aránya szerint a 24. legyakoribb betű (1,03%) az írott orosz szövegekben. A kezdetben három görög betűre („I” – ióta, „O” – omikron és „Y”– ipszilon) visszavezethető összetétel először két betűre egyszerűsödik („IǑ”), majd ebből alakul ki a végleges betű („Ю”). Kis betűs változata a nagy kicsinyített mása (35. ábra), írott szetendedjei pedig egy egymással összekötött "I" és egy"O" kombinációnak felelnek meg.

A **„Я”** (ja) betű az orosz ábécé 33. betűje (36. ábra), amely a görög „I” (ióta) és „A” (alfa) összetétele útján alakul ki, és kezdetben úgy írják, hogy az „A” betűbe a vízszintes összekötő vonal alá beírják kicsiben az „I” betűt (Ꙗ). Előfordulási aránya szerint a 16. legyakoribb betű (2,22%) az írott orosz szövegekben. Kis betűs változata (37. ábra) ugyanolyan mint a nagy kisebb méretben, írott sztenderdjei pedig a latin írott nagy "R" függőleges tengely szerint tükörképével egyezik.

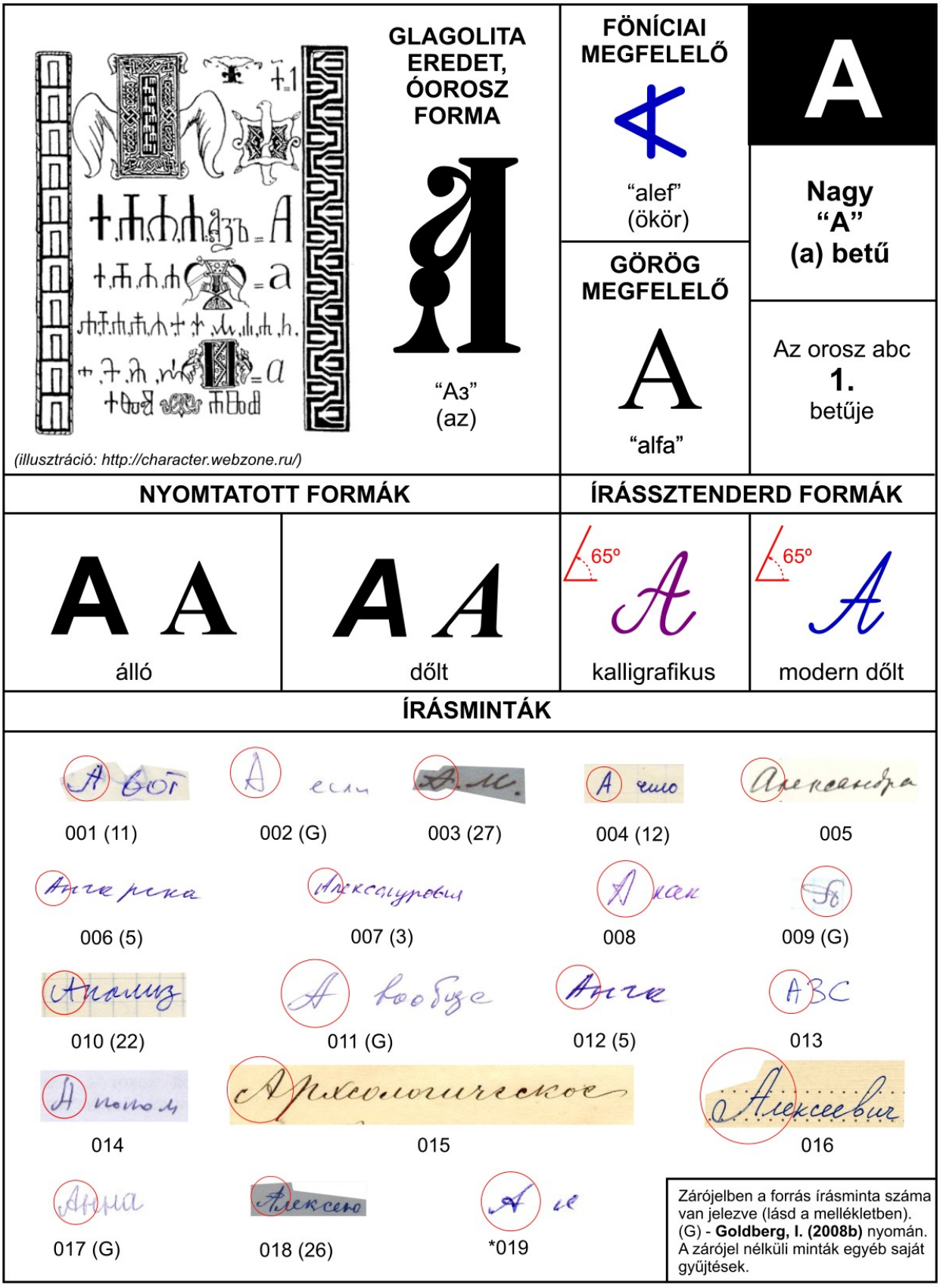

11. ábra – Az orosz ábécé nagy „A” (a) betűje

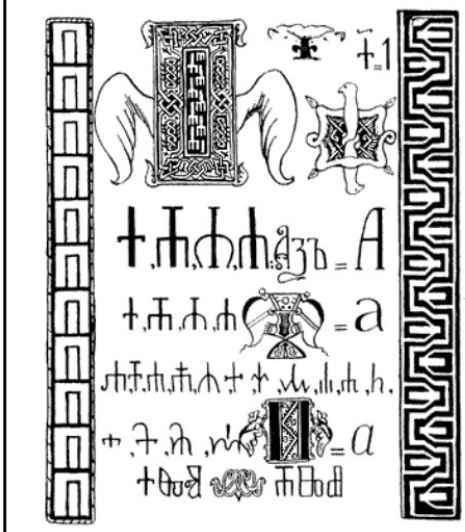

(illusztráció: http://character.webzone.ru/)

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

“Аз”
(az)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

“alef”
(ökör)

GÖRÖG MEGFELELŐ

“alfa”

a

Kis “A” (a) betű

Az orosz abc **1.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK

a a álló

a a dőlt

ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK

65° kalligrafikus

65° modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

020 (5) 021 (G) 022 (2) 023 (G)

024 (G) 025 (4) 026 (6) 027 (G)

028 (G) 029 (1) 030 (13) 031 (10)

032 (11) 033 (12) 034 (2) *035 (18)

036 (16) 038 (14) 039 (3)

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben).
(G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán.
A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

12. ábra – Az orosz ábécé kis „A” (a) betűje

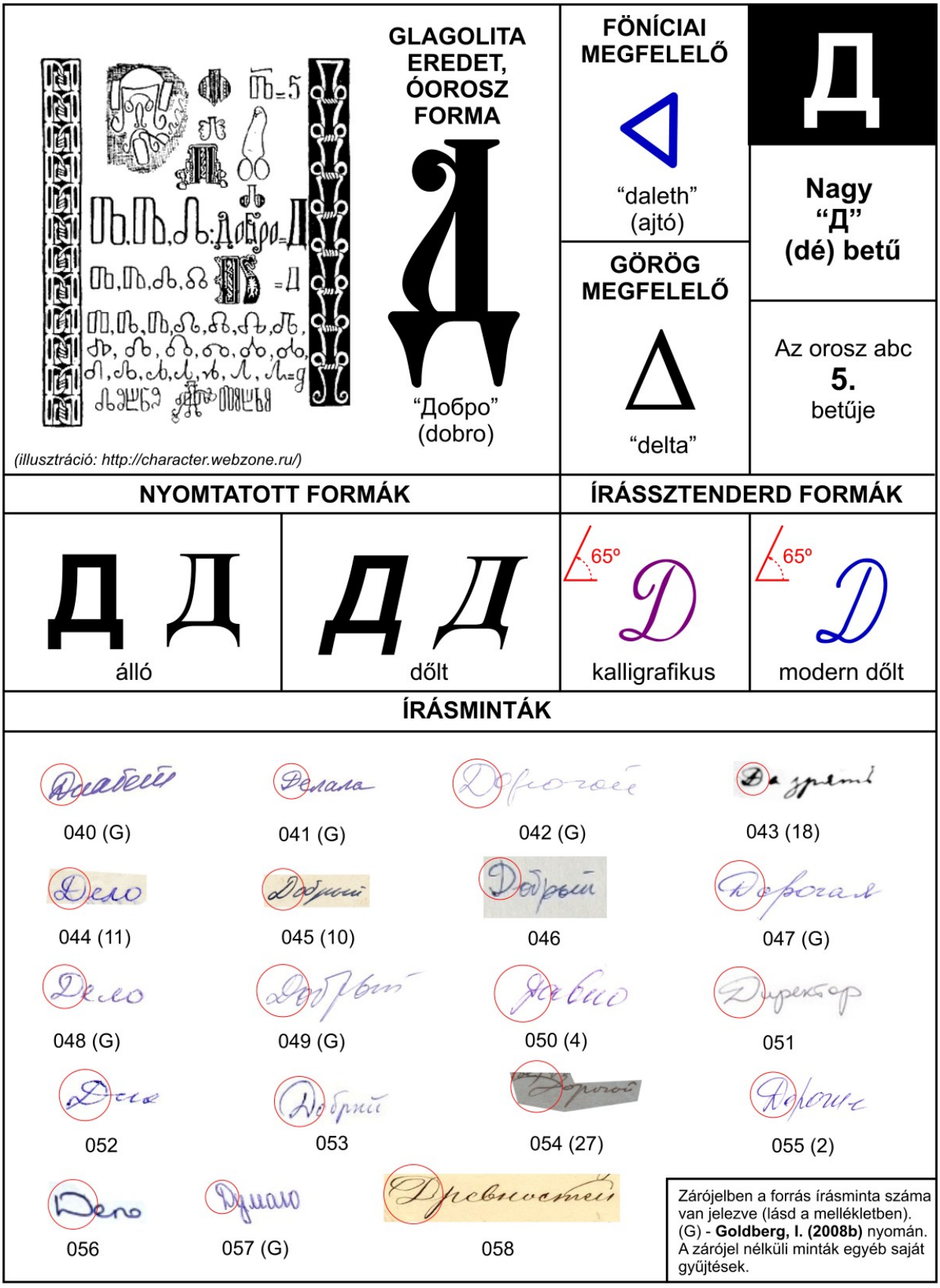

13. ábra – Az orosz ábécé nagy „Д” (de) betűje

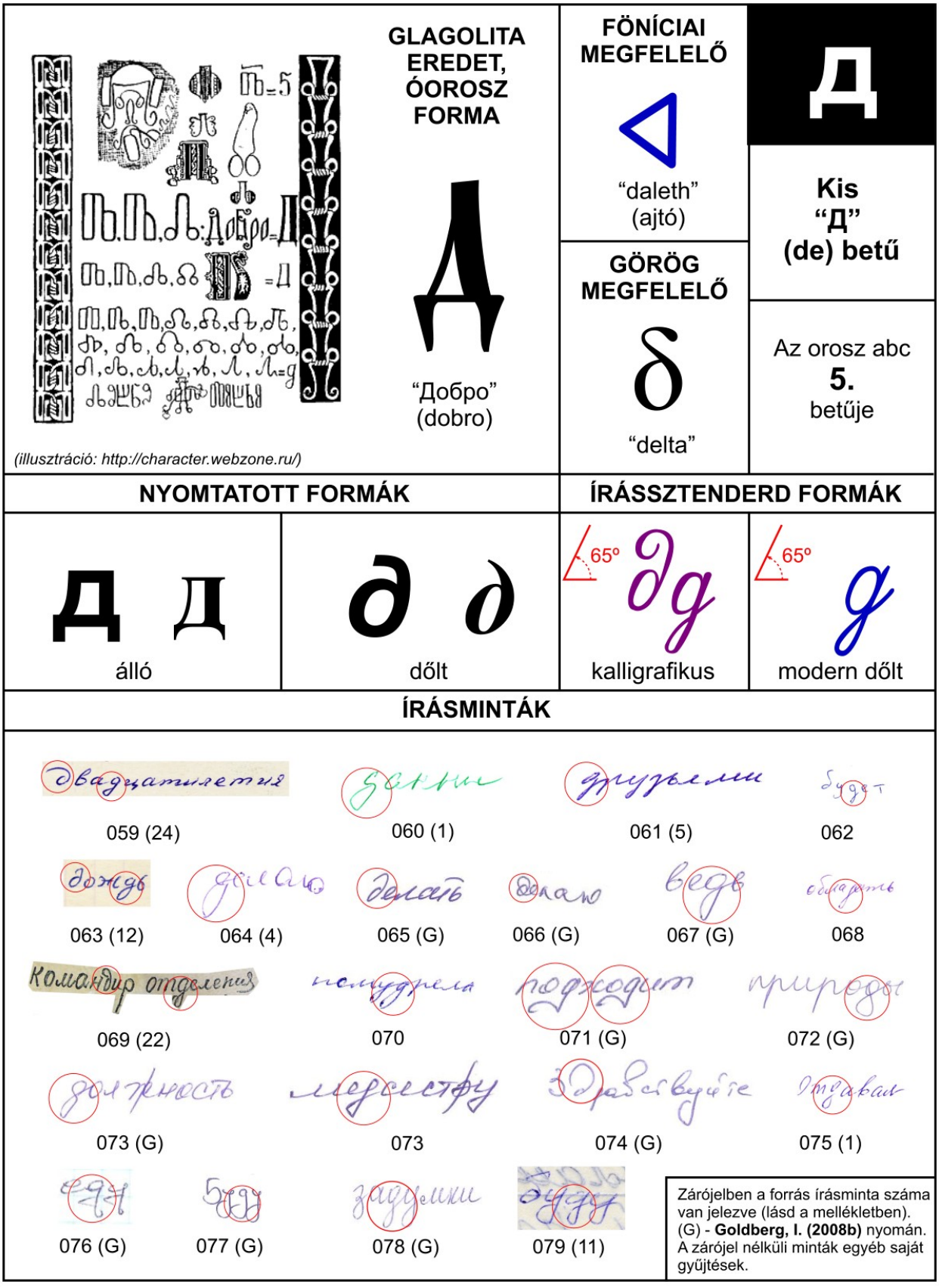

14. ábra – Az orosz ábécé kis „Д” (de) betűje

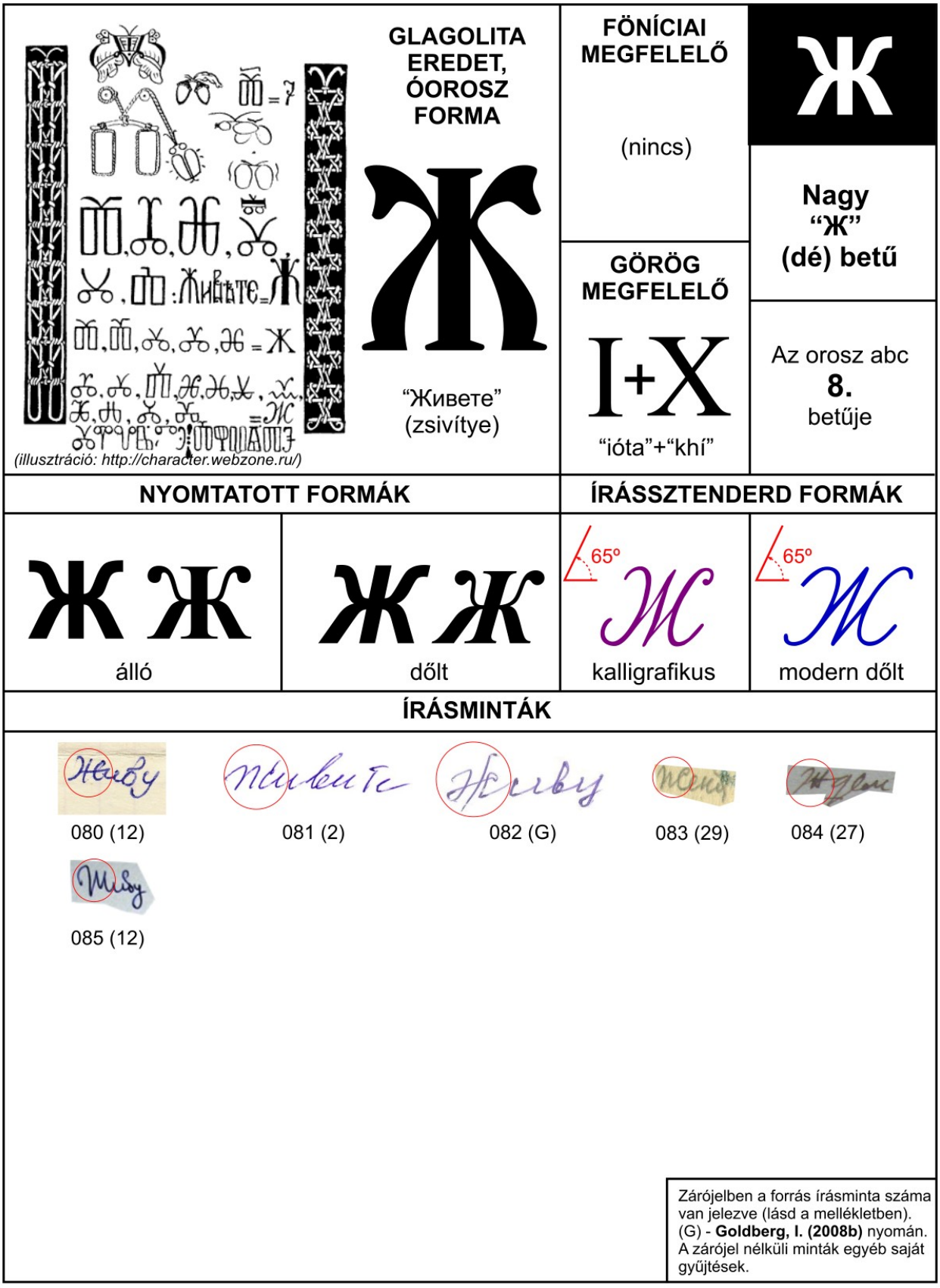

15. ábra – Az orosz ábécé nagy „Ж” (zse) betűje

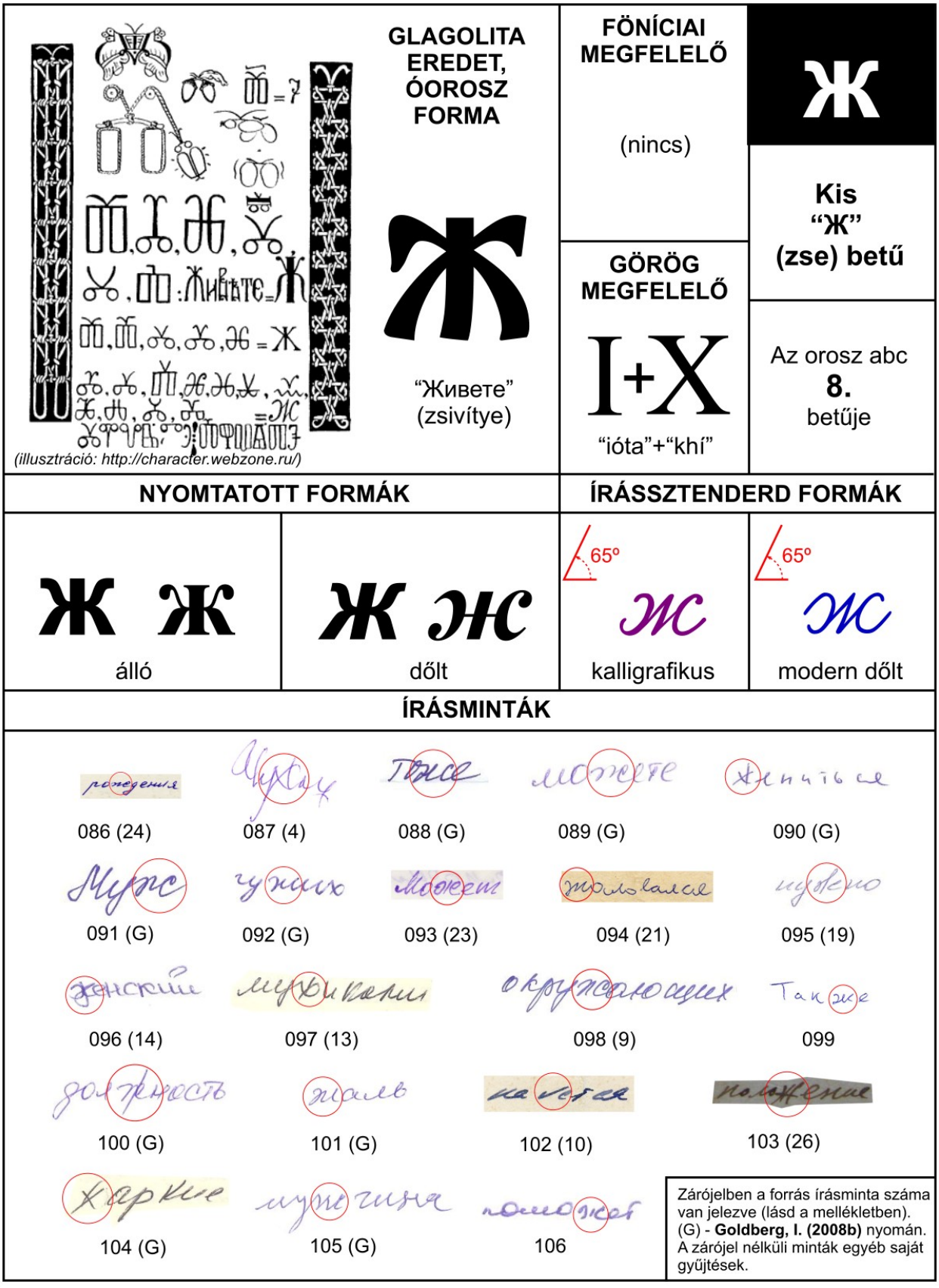

16. ábra – Az orosz ábécé kis „Ж” (zse) betűje

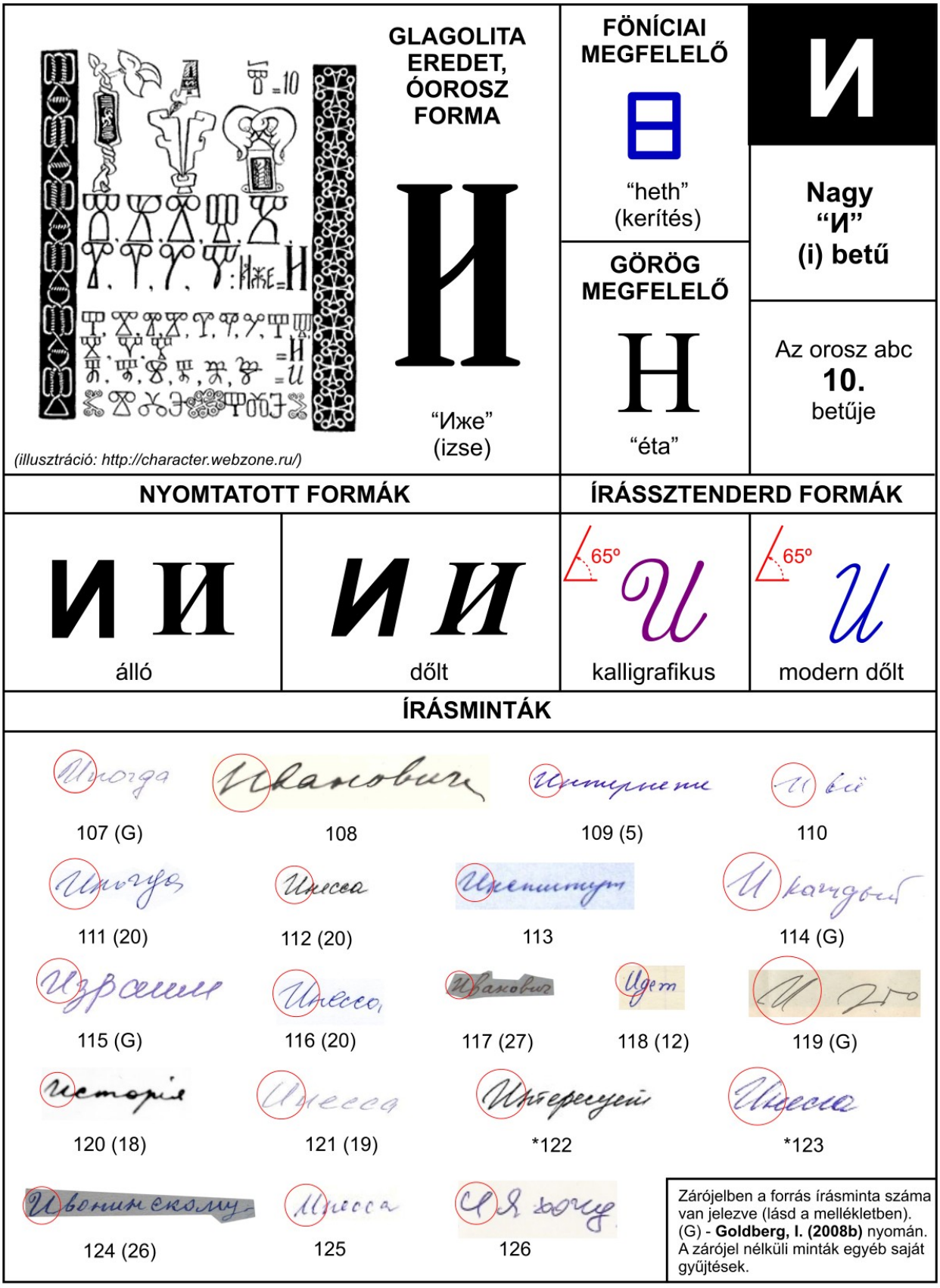

17. ábra – Az orosz ábécé nagy „И” (i) betűje

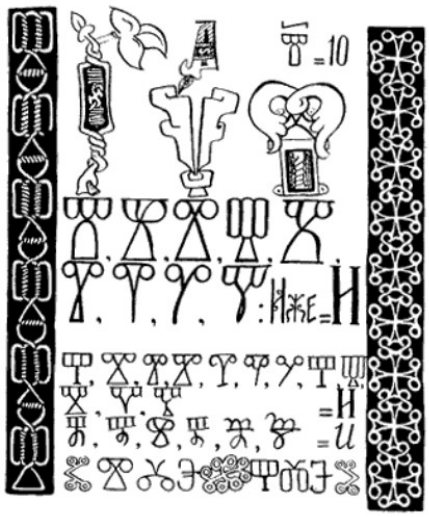

(illusztráció: http://character.webzone.ru/)

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

И

“Иже” (izse)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

“heth” (kerítés)

GÖRÖG MEGFELELŐ

“éta”

И

Kis “И” (i) betű

Az orosz abc **10.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK

ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK

и и	*и и*	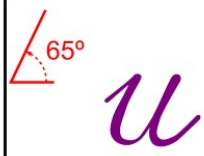	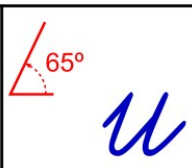
álló	dőlt	kalligrafikus	modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

127 (G) 128 (G) 129 (18) 130

131 (1) 132 (2) 133 (4) 134 (17)

135 (G) 136 (G) 137 (G) 138 (16)

139 (G) 140 (9) 141 (15) 142 (G)

143 (G) 144 (G) 145 (27)

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben).
(G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán.
A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

18. ábra – Az orosz ábécé kis „И” (i) betűje

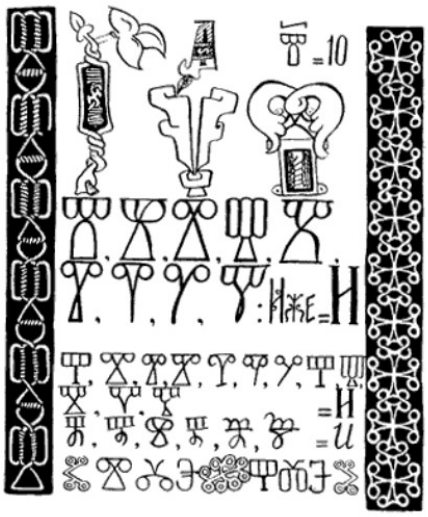

(illusztráció: http://character.webzone.ru/)

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

“Иже” (izse)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

“heth” (kerítés)

GÖRÖG MEGFELELŐ

H

“éta”

Й

Nagy “Й” (i kratkoe) betű

Az orosz abc **11.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK		ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK	
Й Й	Й Й	65° й	65° й
álló	dőlt	kalligrafikus	modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

146 (24)

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben). (G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán. A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

19. ábra – Az orosz ábécé nagy „Й” (i kratkoe) betűje

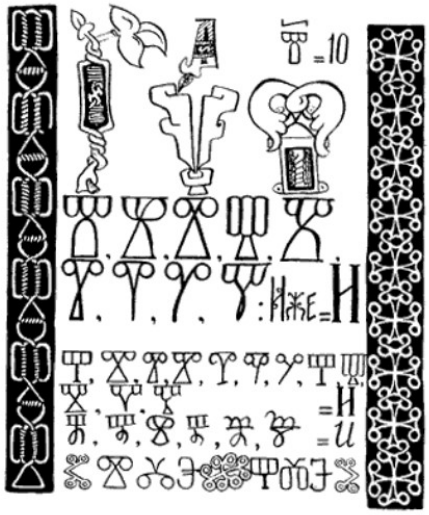

(illusztráció: http://character.webzone.ru/)

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

“Иже” (izse)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

“heth” (kerítés)

GÖRÖG MEGFELELŐ

“éta”

Й

Nagy “Й” (i kratkoe) betű

Az orosz abc **11.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK

Й й

álló

Й й

dőlt

ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK

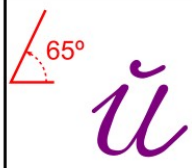

kalligrafikus

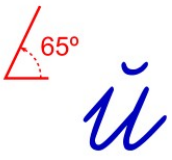

modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

147 (G)

148 (G)

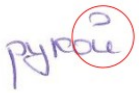

149 (14)

150 (11)

151

152

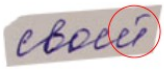

153

154

155

156

157

158

159 (1)

160 (2)

161 (3)

162 (4)

163 (5)

164 (29)

165 (27)

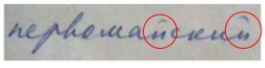

166 (28)

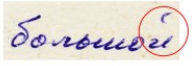

167 (24)

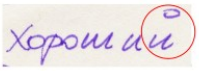

168 (23)

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben).
(G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán.
A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

20. ábra – Az orosz ábécé kis „Й” (i kratkoe) betűje

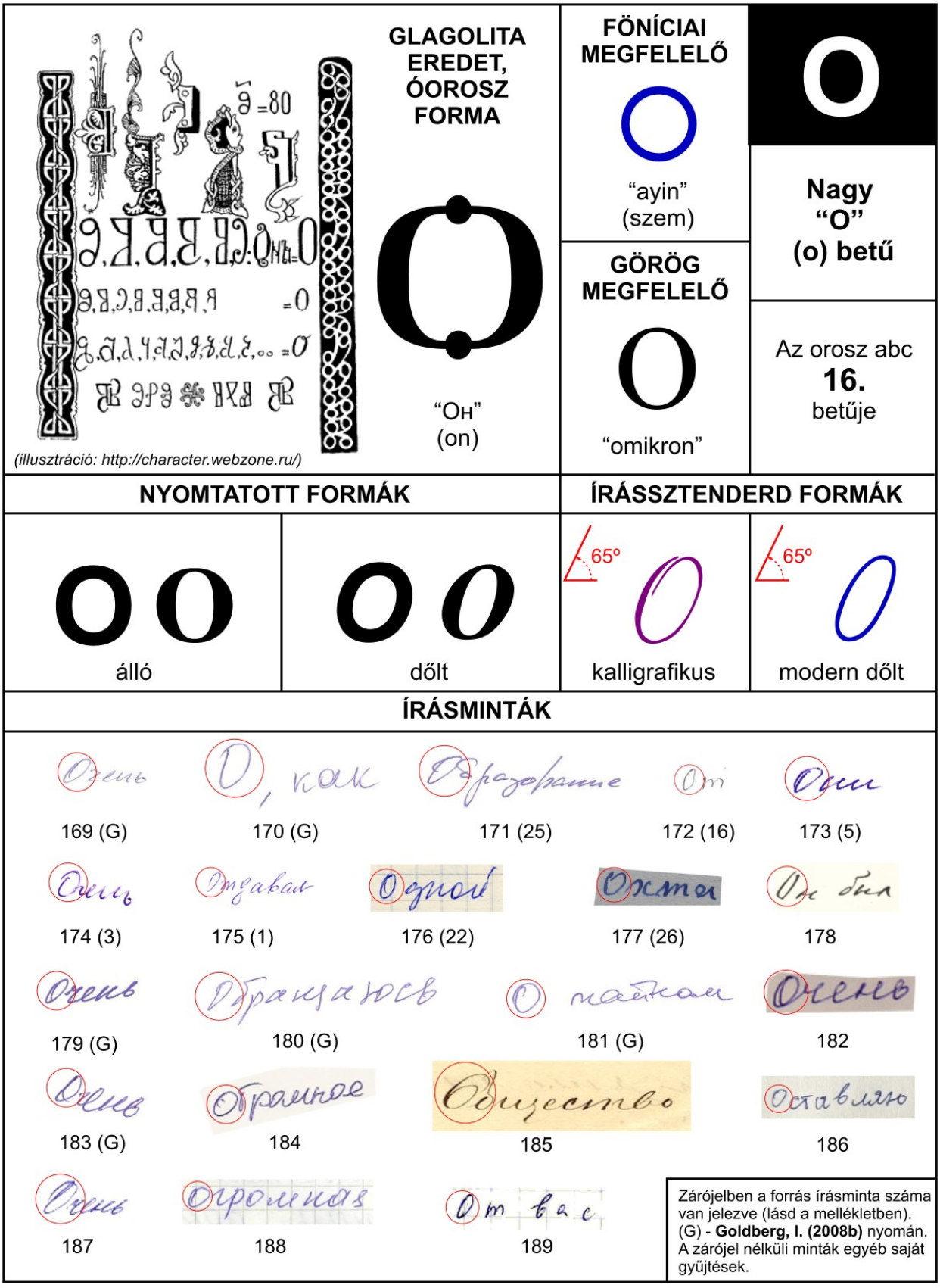

21. ábra – Az orosz ábécé nagy „O” (o) betűje

(illusztráció: http://character.webzone.ru/)

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

“Он” (on)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

“ayin” (szem)

GÖRÖG MEGFELELŐ

“omikron”

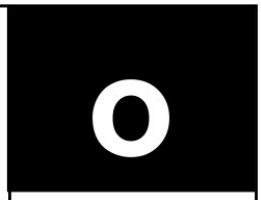

Kis “O” (o) betű

Az orosz abc **16.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK

álló

dőlt

ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK

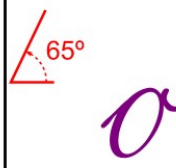

kalligrafikus

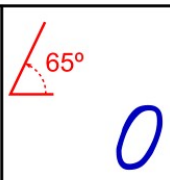

modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

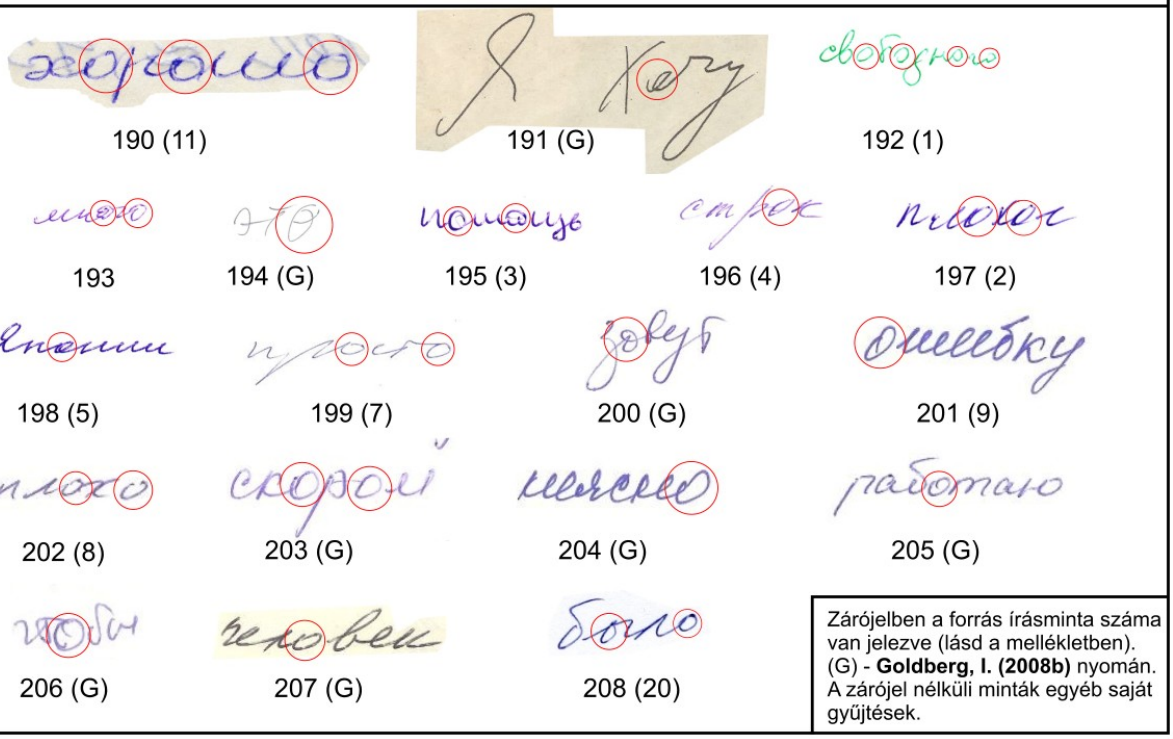

190 (11) 191 (G) 192 (1)

193 194 (G) 195 (3) 196 (4) 197 (2)

198 (5) 199 (7) 200 (G) 201 (9)

202 (8) 203 (G) 204 (G) 205 (G)

206 (G) 207 (G) 208 (20)

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben).
(G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán.
A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

22. ábra – Az orosz ábécé kis „O” (o) betűje

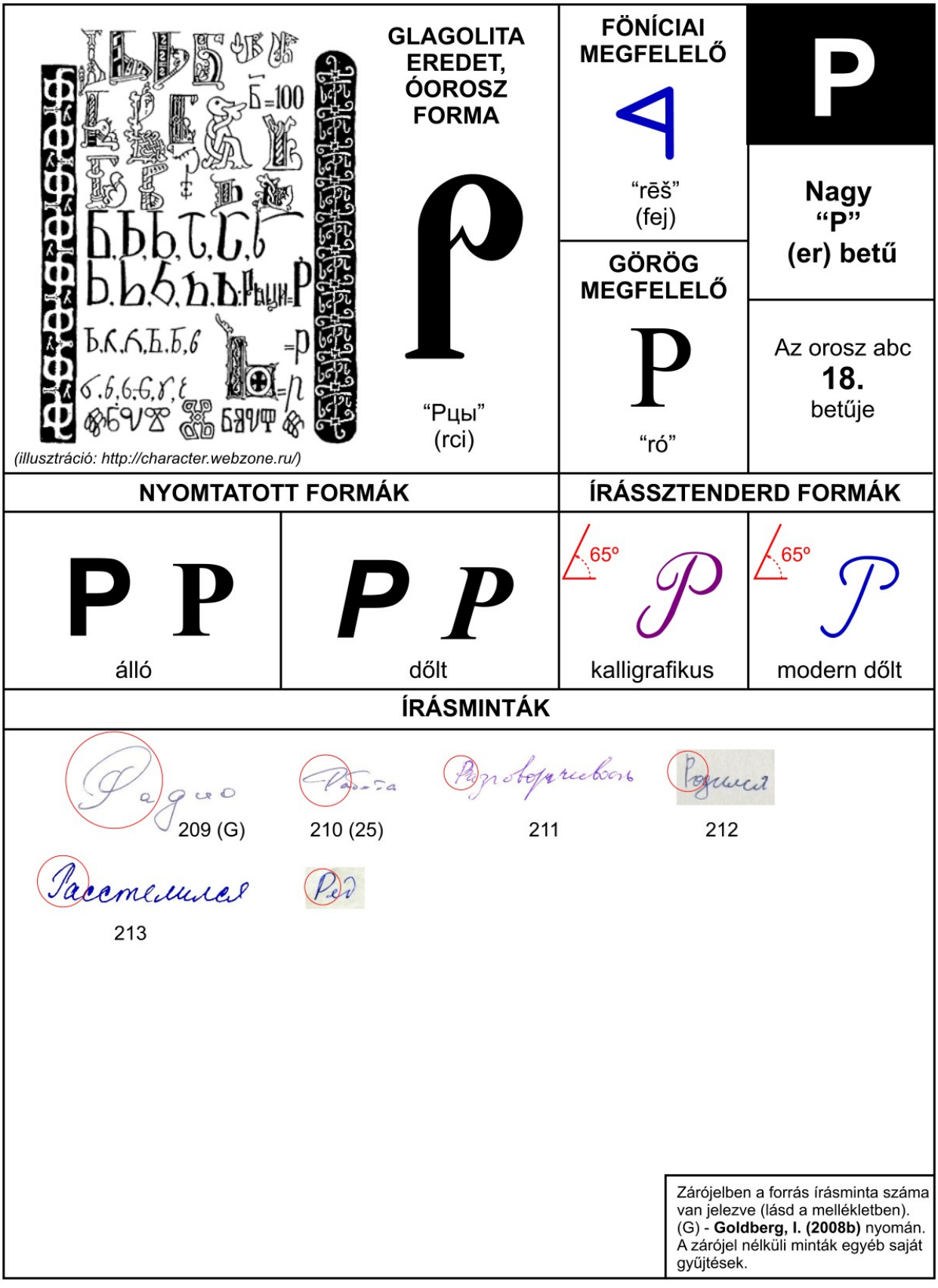

23. ábra – Az orosz ábécé nagy „P” (er) betűje

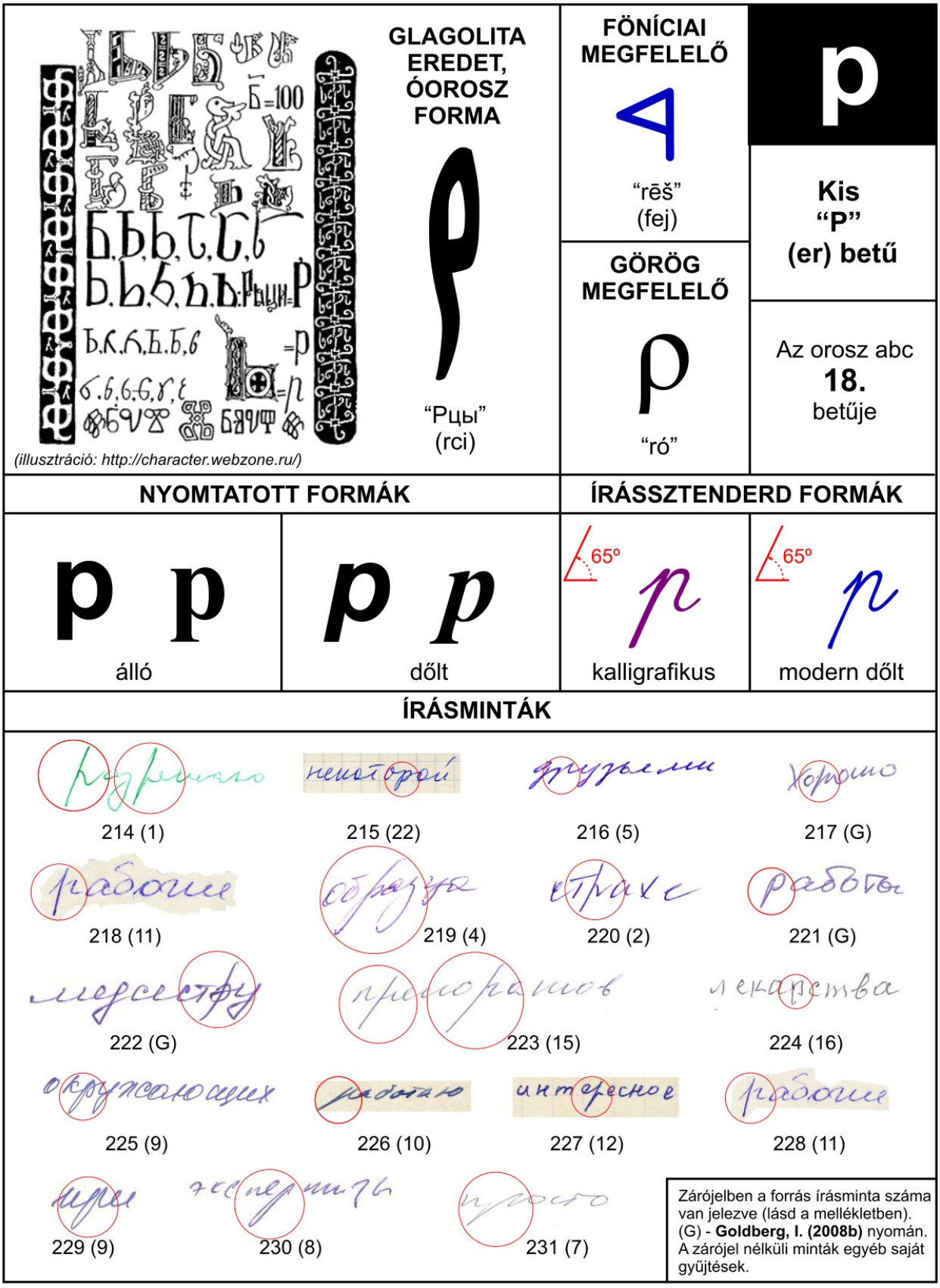

24. ábra – Az orosz ábécé kis „P” (er) betűje

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

Т

“Твердо” (tvjordo)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

“tāw” (jel)

GÖRÖG MEGFELELŐ

Τ

“tau”

Т

Nagy “T” (te) betű

Az orosz abc **20.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK

Т Т

álló

Т Т

dőlt

ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK

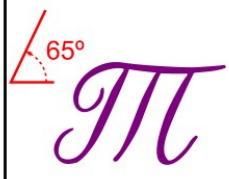

kalligrafikus

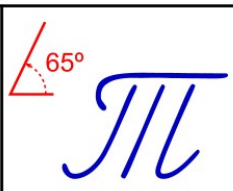

modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben). (G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán. A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

25. ábra – Az orosz ábécé nagy „T” (te) betűje

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

Т

“Твердо” (tvjordo)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

“tāw” (jel)

GÖRÖG MEGFELELŐ

τ

“tau”

Т

Kis “T” (te) betű

Az orosz abc **20.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK

Т Т álló

т т dőlt

ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK

kalligrafikus

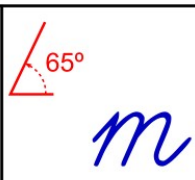

modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

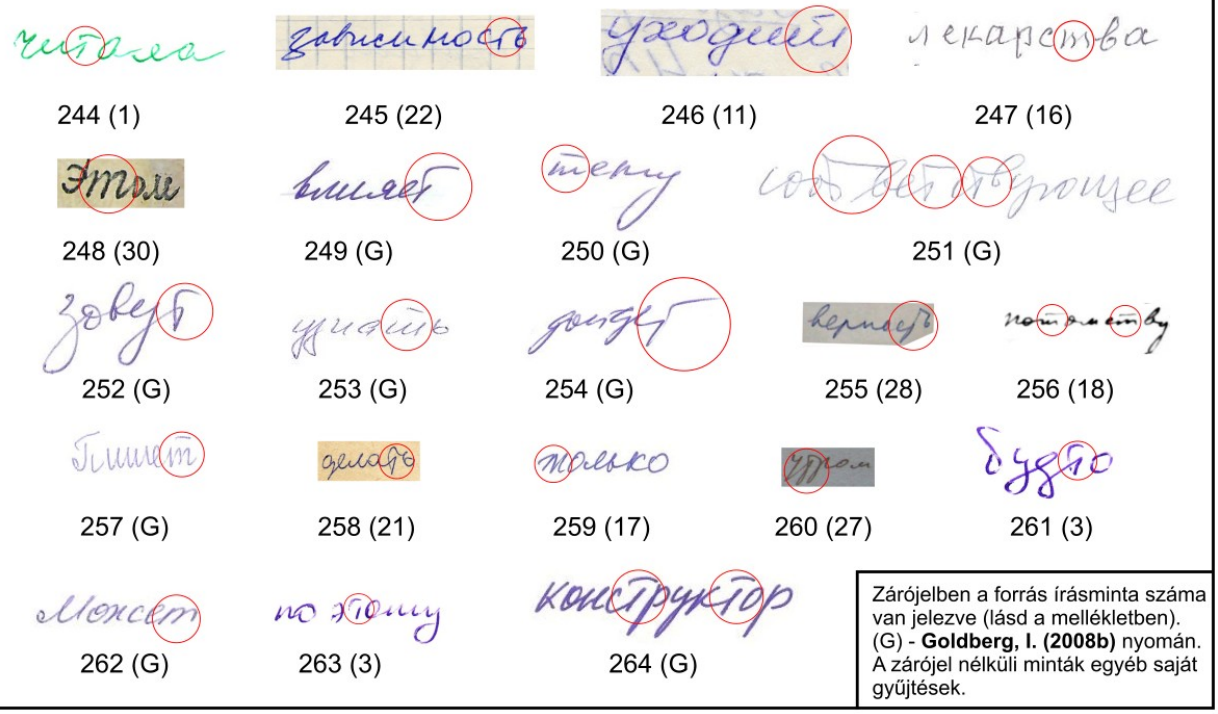

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben). (G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán. A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

26. ábra – Az orosz ábécé kis „T” (te) betűje

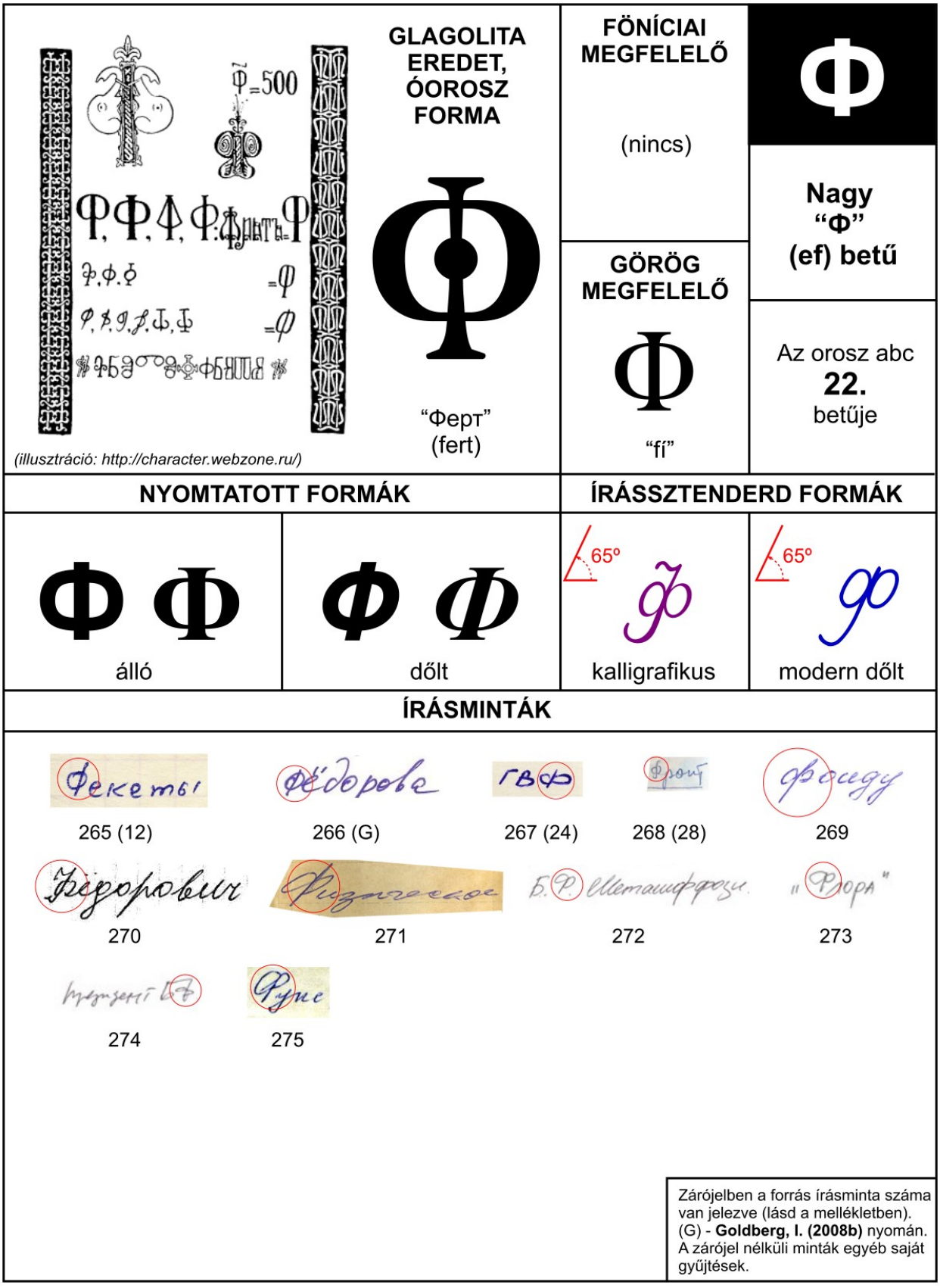

27. ábra – Az orosz ábécé nagy „Ф” (ef) betűje

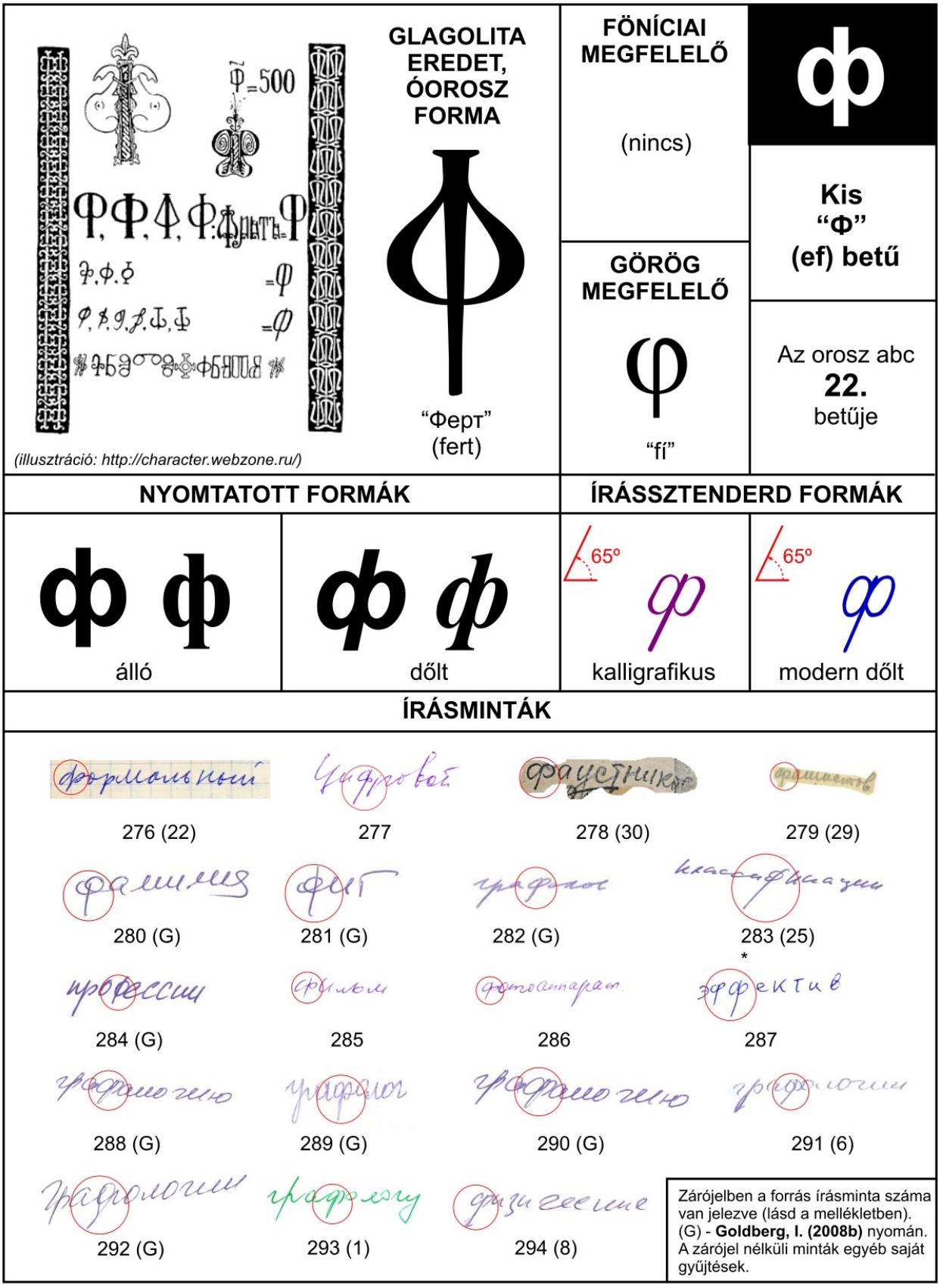

28. ábra – Az orosz ábécé kis „Φ” (ef) betűje

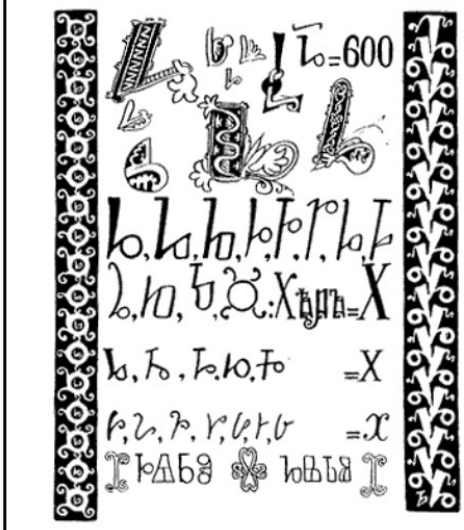

(illusztráció: http://character.webzone.ru/)

GLAGOLITA EREDET, ÓOROSZ FORMA

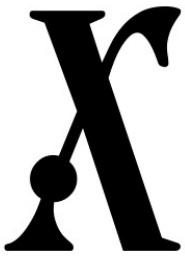

"Xep" (her)

FÖNÍCIAI MEGFELELŐ

"sāmekh" (támaszték)

GÖRÖG MEGFELELŐ

"kszí" "khí"

X

Nagy "X" (ha) betű

Az orosz abc **23.** betűje

NYOMTATOTT FORMÁK		ÍRÁSSZTENDERD FORMÁK	
X X	X X		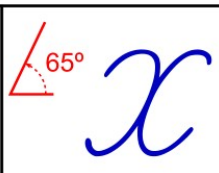
álló	dőlt	kalligrafikus	modern dőlt

ÍRÁSMINTÁK

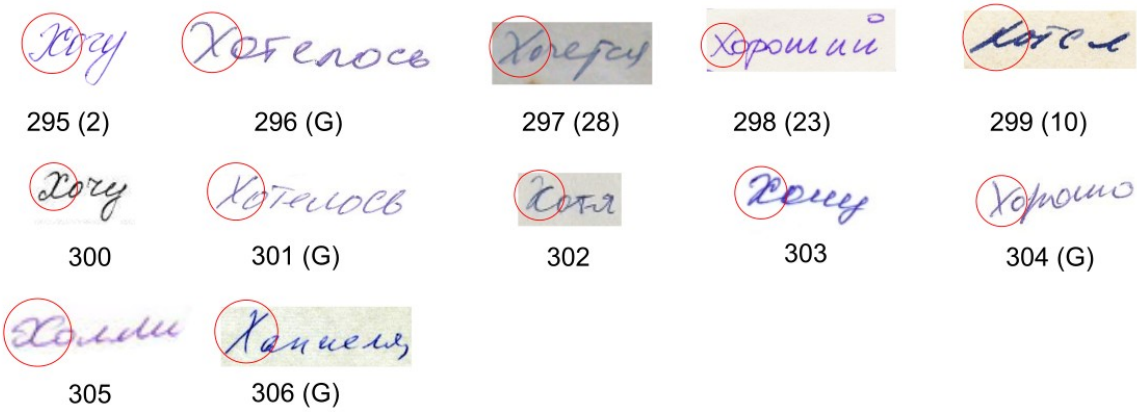

295 (2) 296 (G) 297 (28) 298 (23) 299 (10)

300 301 (G) 302 303 304 (G)

305 306 (G)

Zárójelben a forrás írásminta száma van jelezve (lásd a mellékletben). (G) - **Goldberg, I. (2008b)** nyomán. A zárójel nélküli minták egyéb saját gyűjtések.

29. ábra – Az orosz ábécé nagy „X" (ha) betűje

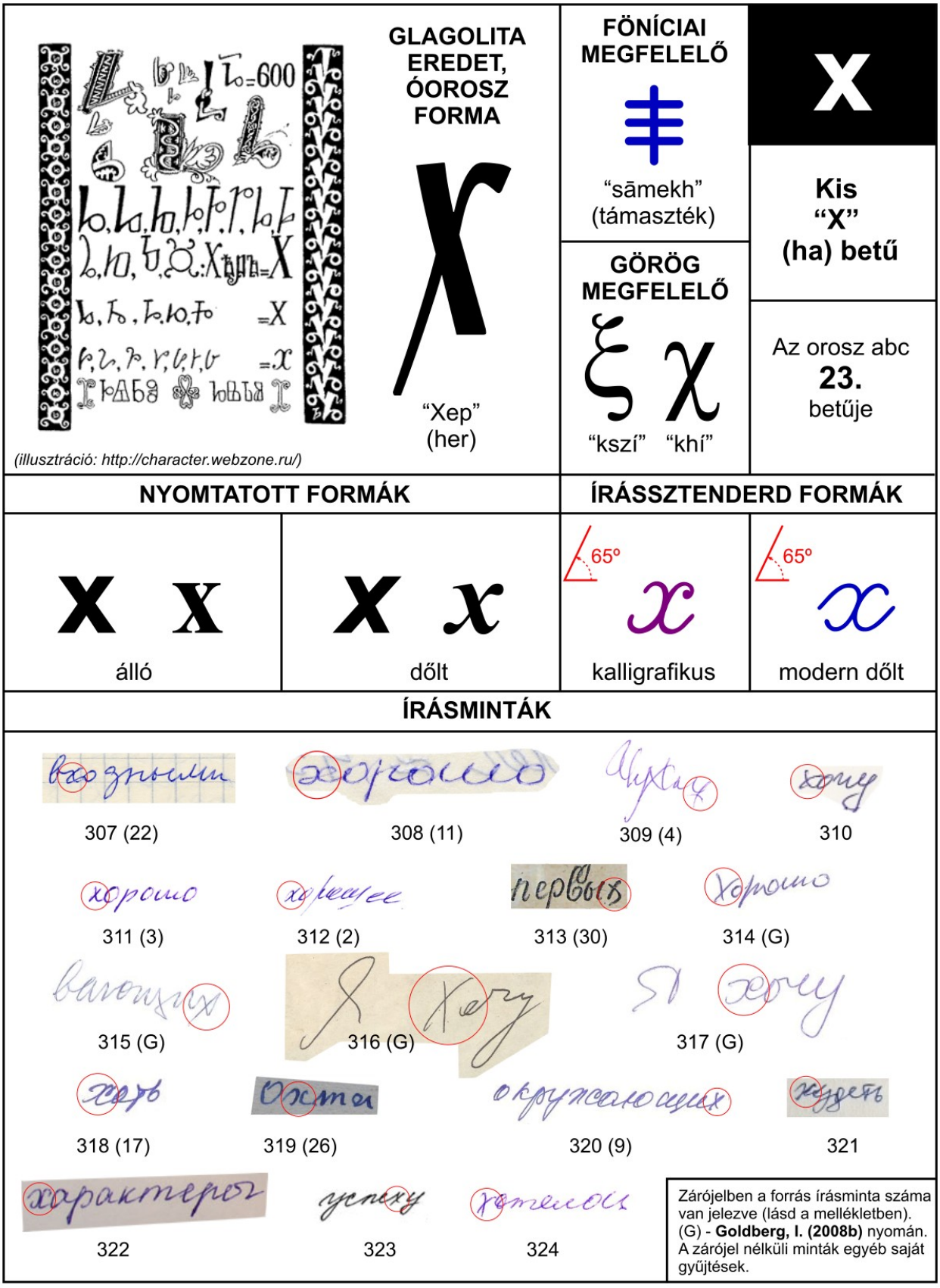

30. ábra – Az orosz ábécé kis „X” (ha) betűje

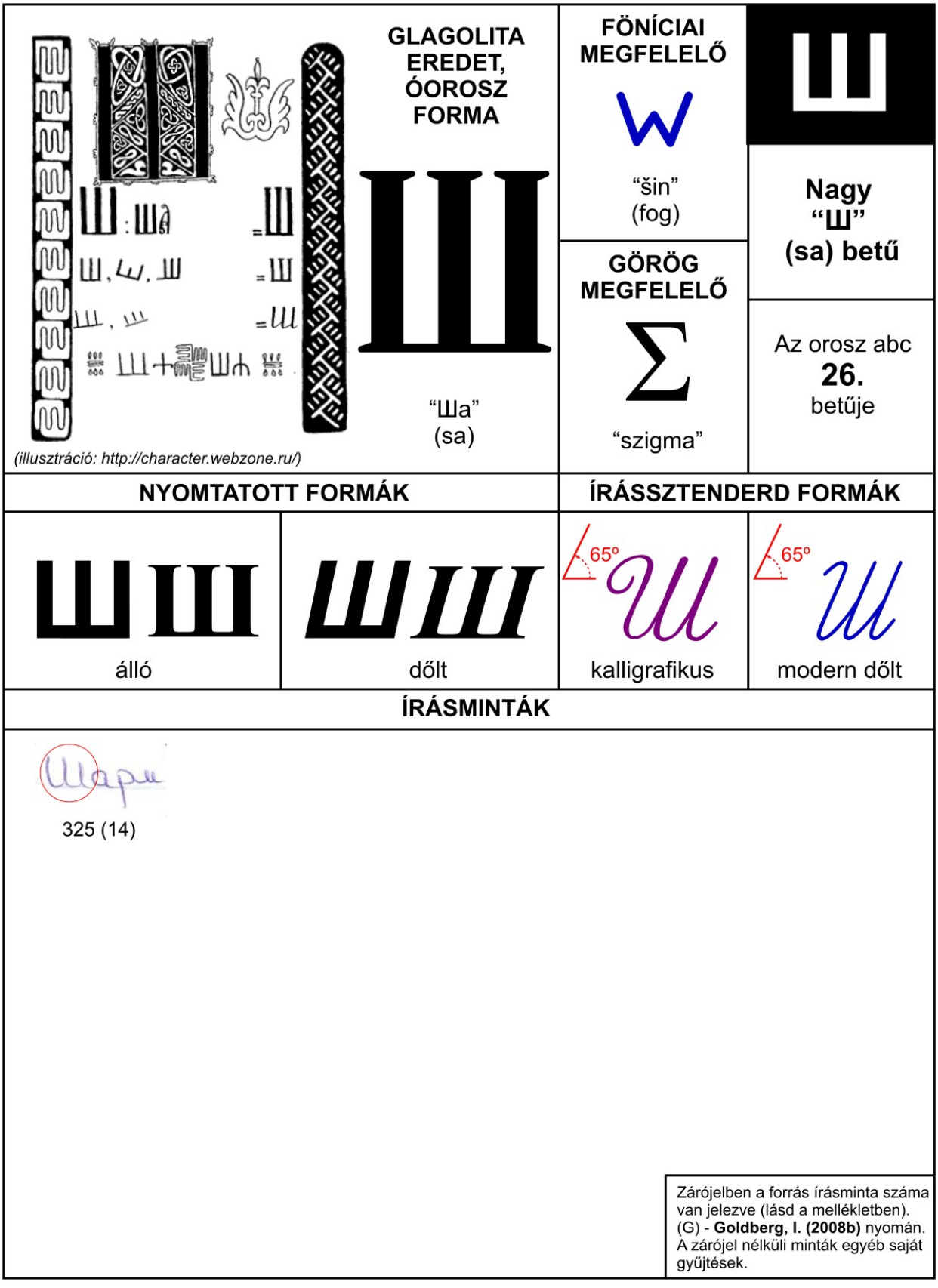

31. ábra – Az orosz ábécé nagy „Ш” (sa) betűje

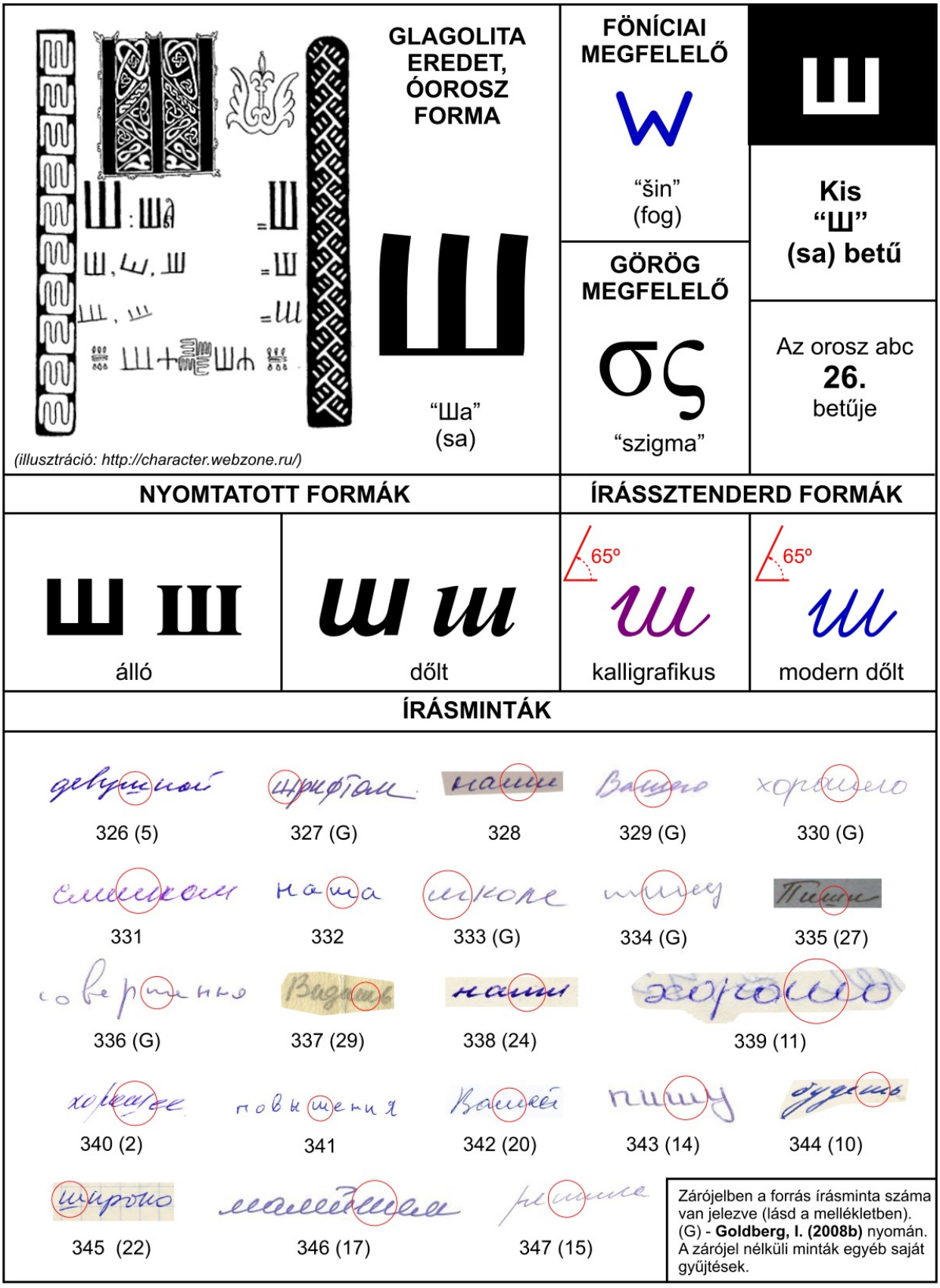

32. ábra – Az orosz ábécé kis „Ш” (sa) betűje

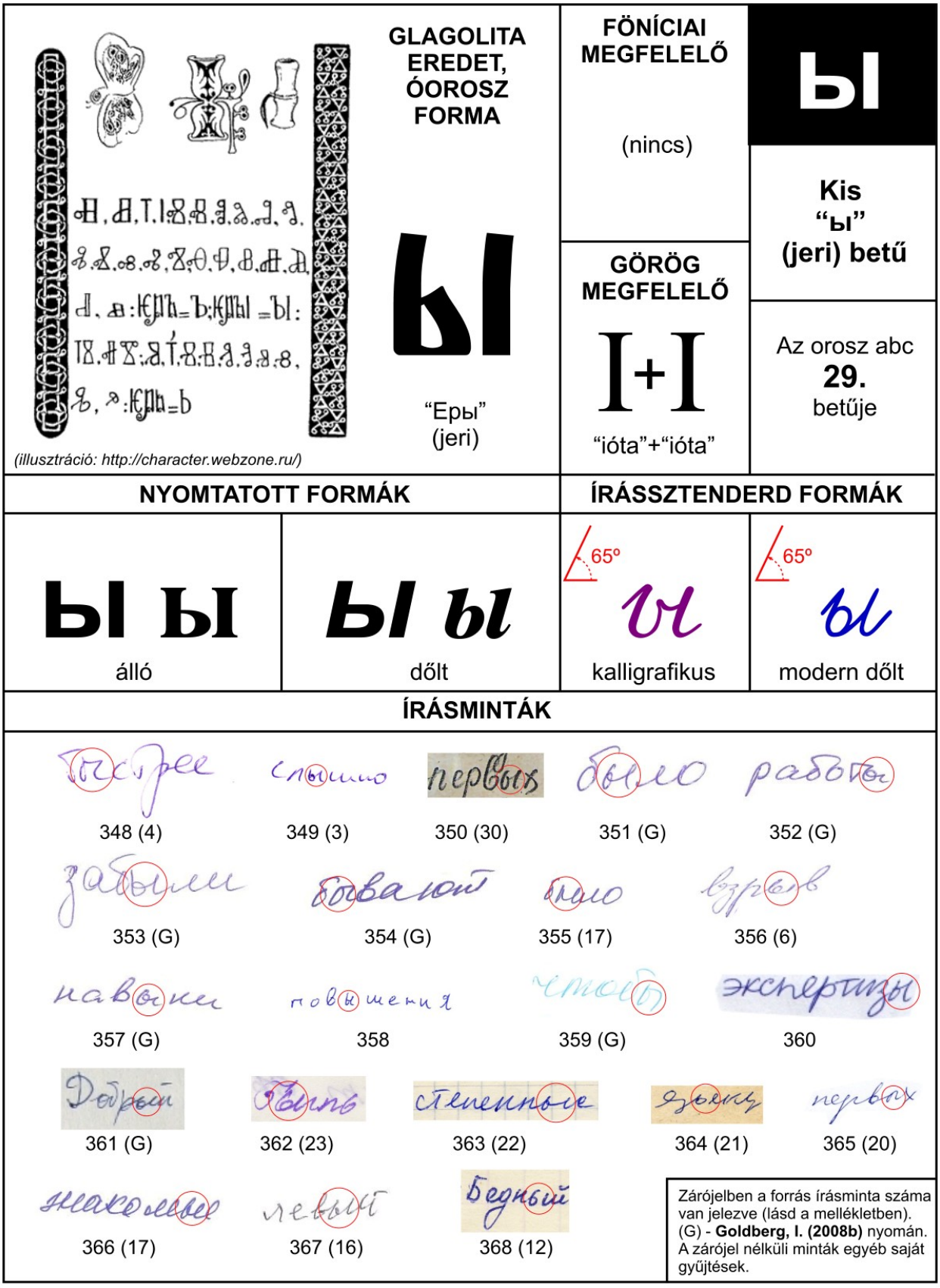

33. ábra – Az orosz ábécé „ы” (jeri) betűje

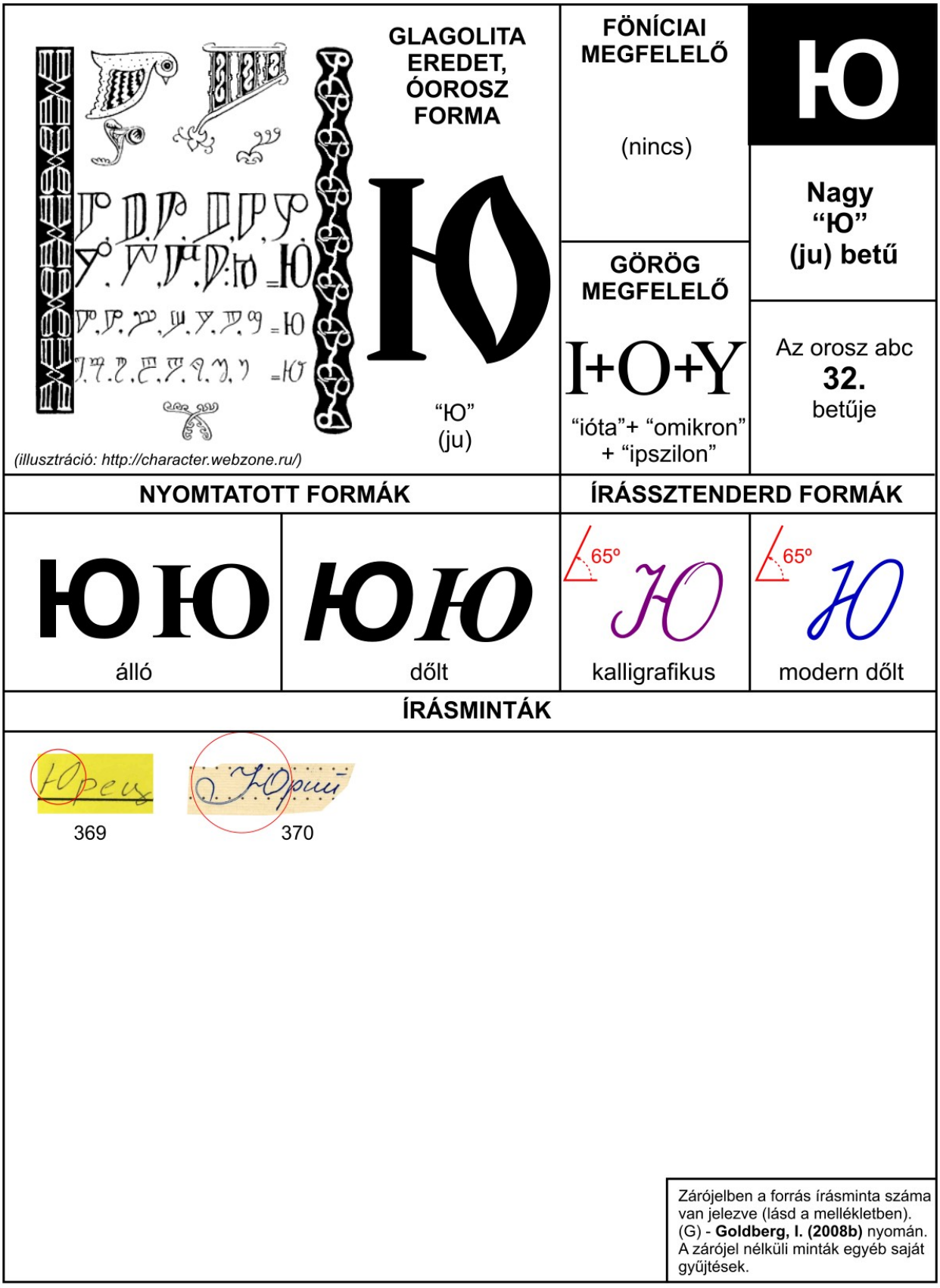

34. ábra – Az orosz ábécé nagy „Ю” (ju) betűje

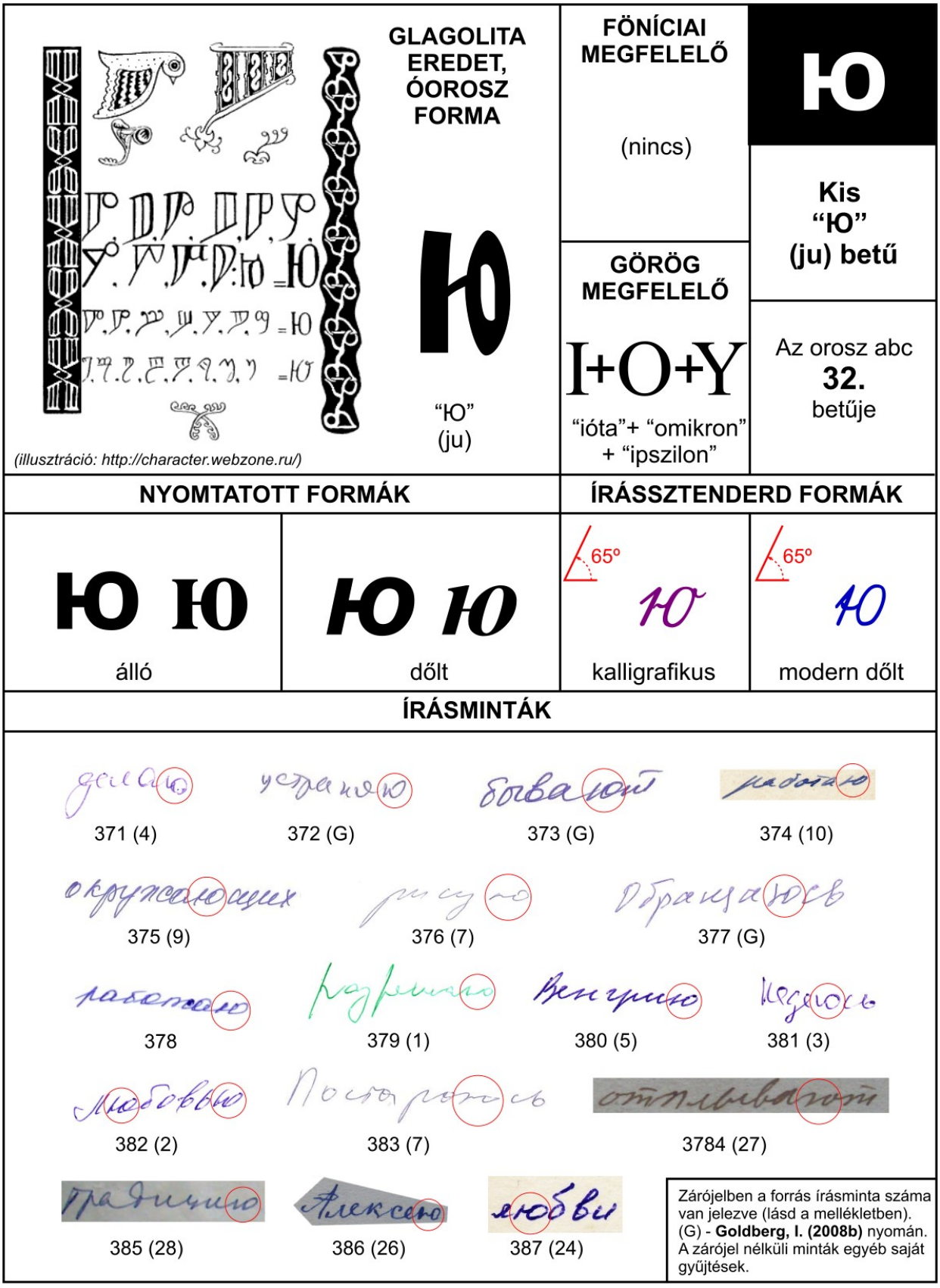

35. ábra – Az orosz ábécé kis „Ю” (ju) betűje

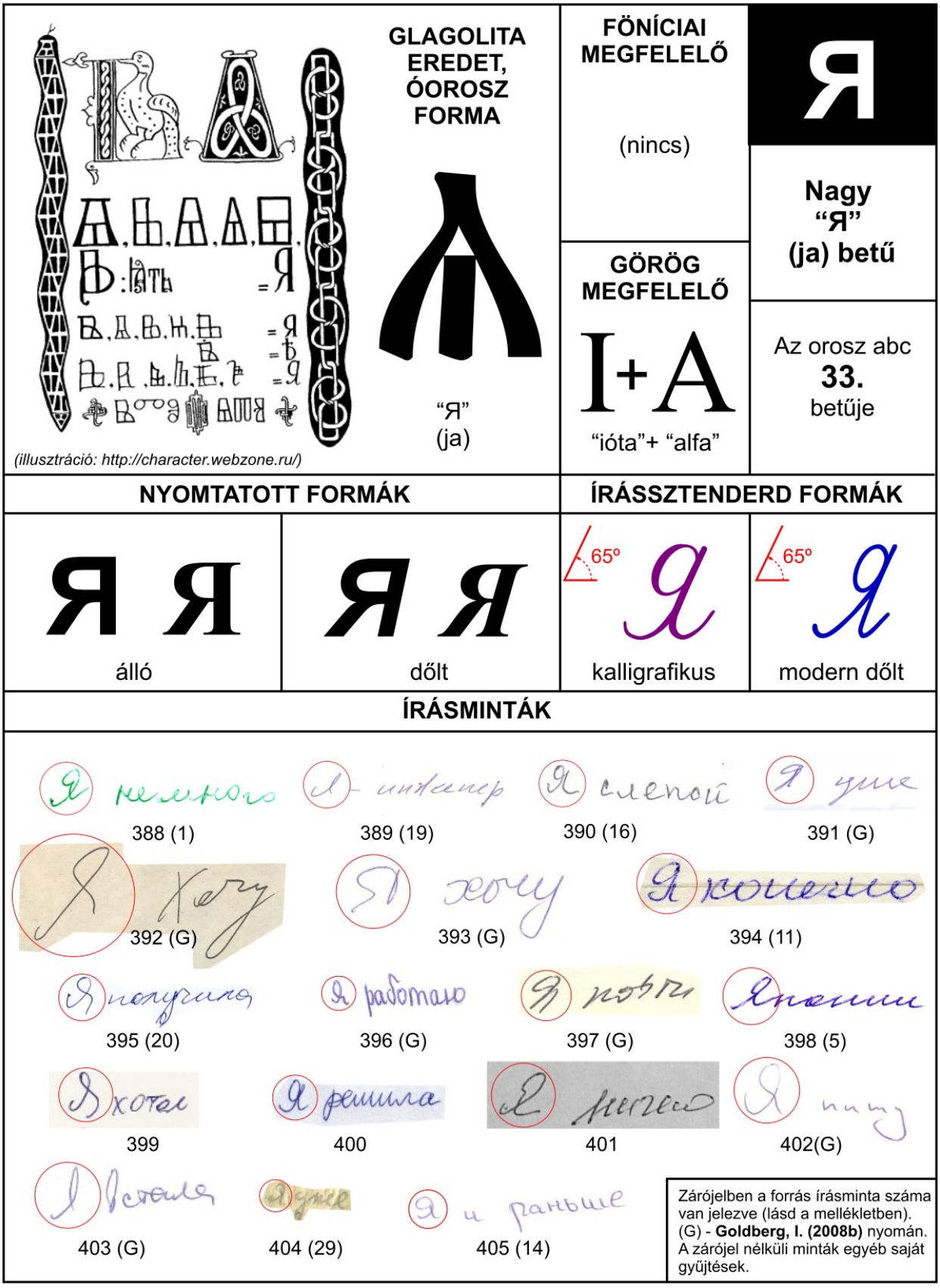

36. ábra – Az orosz ábécé nagy „Я” (ja) betűje

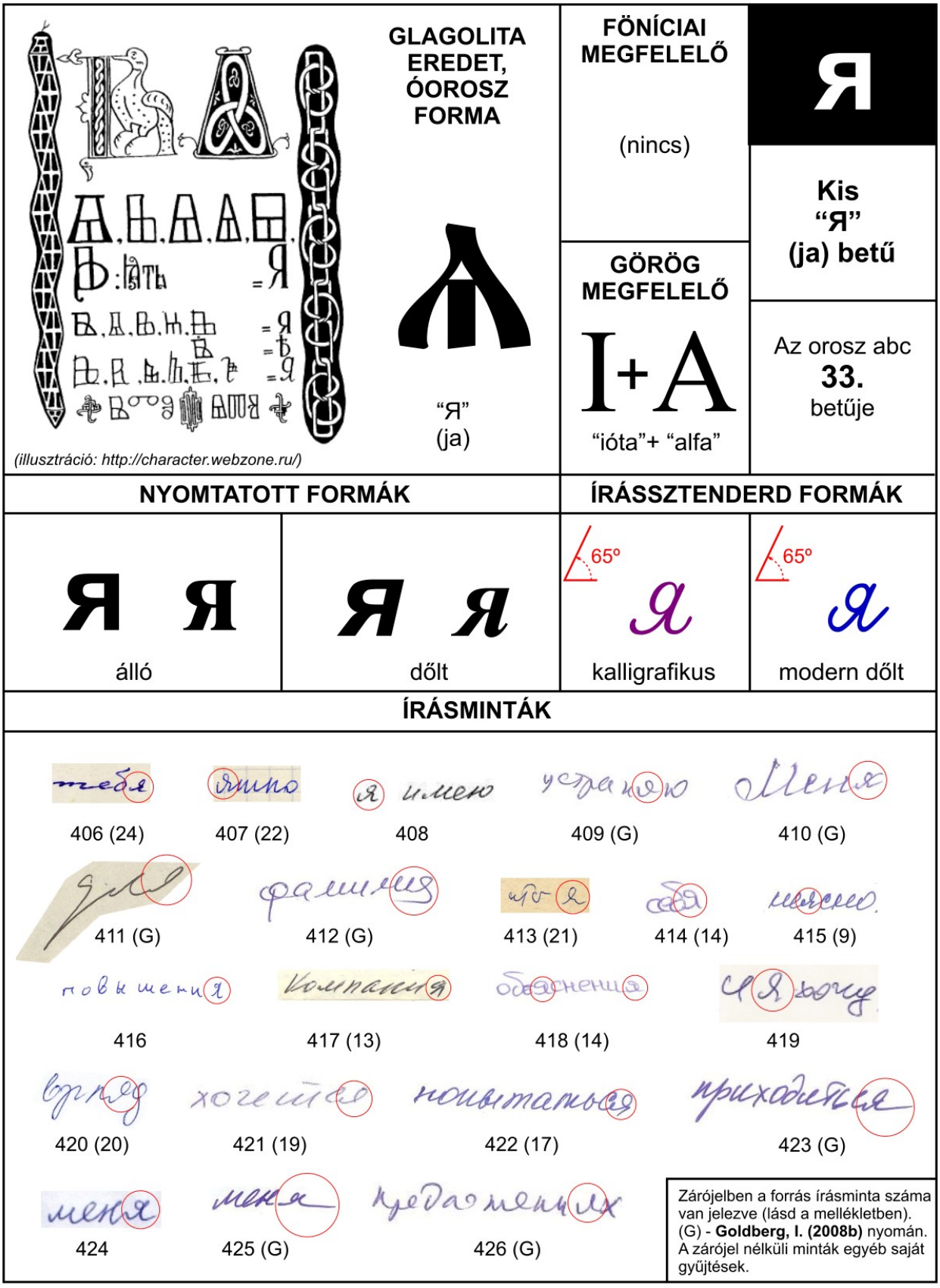

37. ábra – Az orosz ábécé kis „Я” (ja) betűje

4.3. A BETŰK SZIMBOLIKAI CSOPORTOSÍTÁSA

Az orosz betűk korábban már említett egyik sajátossága, hogy a nagy és kis betűk, továbbá a nyomtatott és írott változatok jelentős mértékű alaki hasonlatosságot mutatnak. Ez egyfelől azért lényeges, mert az ősi szimbólumok a betűk alakjához kötődnek elsősorban, másfelől – és ez lényegét tekintve az előzővel szoros összefüggésben van – az alak a grafológiában alkalmazott térszimbolika szempontjából is meghatározó. Ezen esetekben a szimbolikai összefüggések a nagy és kis betűkre alapvetően ugyanaz, jóllehet a grafológiai elemzés szempontjából, főként az eltérő kiterjedés miatt, lesznek különbségek.

A vizsgálatra kiválasztott betűket a szimbolikailag az alábbiak szerint jelölt területekre osztottam:

- az énképre szimbolikusan utaló betűk;
- a társas kapcsolatokra szimbolikusan utaló betűk;
- az együttműködésre szimbolikusan utaló betűk;
- a szociális stabilitásra szimbolikusan utaló betűk;
- a tevékenységek végzésére szimbolikusan utaló betűk;
- a harmóniára szimbolikusan utaló betűk;
- egyéb, szimbolikusan a fentebb felsoroltaktól eltérő területekre utaló betűk.

E csoportosítást a betűk alaposabb szimbolikai vizsgálata alapján végeztem el, és az eredményt a 3. táblázatban foglaltam össze. A szimbolikai vizsgálat fontosabb megállapításaira az adott szimbolikai betűcsoport tárgyalása során térek ki, bemutatva az írásminták alapján kiválasztott példákat is.

SZIMBÓLUM (JELÖLŐ)	Kapcsolódó fogalmak	A SZIMBÓLUM ÁLTAL JELÖLT TERÜLET							
		Énkép	Társas kapcsolat	Együtt-működés	Szociális stabilitás	Család	Tevé-kenység	Harmónia	Egyéb
А, А, *А*	ökör, első, élenjáró, vezető, kezdet					✔			
а, а, *а*							✔		
Д, Д, *Д*	ajtó, jó, ház, dolog, csinálni								✔
д, д, *д*							✔		
Ж, Ж, *Ж*	élet, férj, feleség, Jézus Krisztus					✔			
ж, ж, *ж*						✔			
И, И, *И*	kerítés, és → összekapcsolás,		✓	✔					
и, и, *и*			✓	✔					
Й, Й, *Й*	kerítés + korona, összekapcsolás (gyakorlati + elméleti)		✓	✔					
й, й, *й*			✓	✔					
О, О, *О*	szem, ő →személy	✔							
о, о, *о*		✔							
Р, Р, *Р*	fej, dolog, munka, dolgozni						✔		
р, р, *р*							✔		
Т, Т, *Т*	jel, kemény, te-ti				✔				
т, т, *т*					✔				✓
Ф, Ф, *Ф*	csípőre tett kezek, szimmetriatengely							✔	
ф, ф, *ф*								✔	
Х, Х, *Х*	támaszték, jiegyenlítés, ffi nemi szerv							✔	
х, х, *х*								✔	
Ш, +*Ш, *Ш*	fog,				✔				
ш, ш, *ш*					✔				
ы, ы, *ы*	végső, I+I		✔						
Ю, Ю, *Ю*	I+O, én + ő		✔						
ю, ю, *ю*			✔						
Я, Я, *Я*	I+A, én, én a családban	✔							
я, я, *я*		✔							

3. táblázat – A betűszimbólumok által jelölt területek

4.4. AZ ÉNKÉP BETŰI

Szimbolikai értelemben a minden kétséget kizáró értelmezések körébe tartozik az „O" betű (21. és 22. ábra), amelynek orosz változata formailag is és eredetét tekintve is azonos a latinnal. A föníciai betű elnevezése a szemre utal, amely szoros kapcsolatban áll a kör formával. A kör a legegyetemesebb szimbólum, egyaránt jelképezi a teljességet, az épséget, a végtelenséget, az életet. Az atom és sejtmag is ezt a formát testesíti meg. A közismert mondások, mint pl. „a szem a lélek tükre", illetve az „ép testben ép lélek" egyaránt azt a szimbolikát igazolja, hogy az **„O"** betű az oroszban is az énünk tükröződése, ahogyan bennünket lát a világ, ahogyan én magam látom a világot annak „közepéről". A térszimbolikailag azon betűk közé tartozik, amely a teret egyenletesen foglalja el az írás folyamatában (dinamikusan) és az leírott kép formájában is (statikusan).

Az orosz „O" betű szimbolikalilag is teljes mértékben azonos a latin (magyar) megfelelőjével, amelyre a szakirodalom[32] teljes körű információt nyújt, így a jellegzetességek – különböző írásminták (169-208. minták) alapján történő – bemutatása e helyen nem elengedhetetlen.

Az orosz ábécé egyik sajátossága, hogy annak utolsó betűje az „én" jelölése mindössze egyetlen, a **„Я"** (ja) betűvel történik (36. és 37. ábra). Minthogy eredetét tekintve az „I" és az „A" összetételéből áll szimbolikailag ez vonal sem hanyagolható el (38. ábra), ugyanakkor a térszimbolikai vizsgálat tovább mélyítheti az ősi tartalmat. Az „A" mint a ház, a család szimbóluma, az „I" pedig az egyén, azaz önmagam mérce szerű megjelenítése az eredeti „ja" betűben (**ѧ**) tehát az „én" családban elfoglalt helyét szimbolizálja. E betű az idők folyamán egyszerűsödik, melynek eredményeképpen a család szimbolikus alakja egy kicsi, múltba mutató támasztékká zsugorodik, ugyanakkor megjelenik „én"-t kifejező „O", az „énérték-mérték" pedig elfoglalja a térszimbolika „jövő/külvilág" oldalát. Ily módon a „ja" önmagában ötvözi az én testi-lelki épségének, önmaga külvilág általi megmérettetésének, múltja (eredete, családja) és jövője közötti viszonyának, fejlődésének képét.

[32] Vékony Györgyi: *Betűszimbolika (cikksorozat) 12-14. részei*, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2006/8-9., 10-11. és 2006/02-2007/1. számok

A lehető legtöbbet a mondatkezdő „Я” betű árul el írójáról. A betű szára, az értékmérték minden esetben azt mutatja, hogy a duktor milyennek érzi a külvilági elvárásokat, ehhez viszonyul az ovál nagysága, illetve függőleges elhelyezkedése. Az írásban is domináns, magas elhelyezkedésű ovál (392., 394. és 402. minta) önmagát magasra értékelő, elégedett emberre utal, míg a keskeny, szinte egymáshoz tapadó (389. és 403. minta) ovál egyfajta külső, és belső, talán családi elnyomottság érzetéről beszél (minthogy az ovál mindkét irányból összse van nyomva). Ha a „családi támaszték” keresztezi a betűszárat (388. és 401. minta), akkor a családi elvárások, a családnak való megfelelés válik elsődlegessé, ha az párhuzamos a betűszárral (397. és 399. minta) a külvilági elvárások megfelelnek a családból hozott megfelelési vágynak. Ilyen esetben mindenképpen célszerű megvizsgálni, hogyan aránylanak a családi valamint a külvilági elvárásoknak megfelelő vonalhosszak; ha például a családi a hosszabb, úgy a megfelelési vágy ebben az irányban domináns, azaz a külső elvárások könnyed teljesítése mellett családi követelmények teljesítésében alulmaradás mutatkozik.

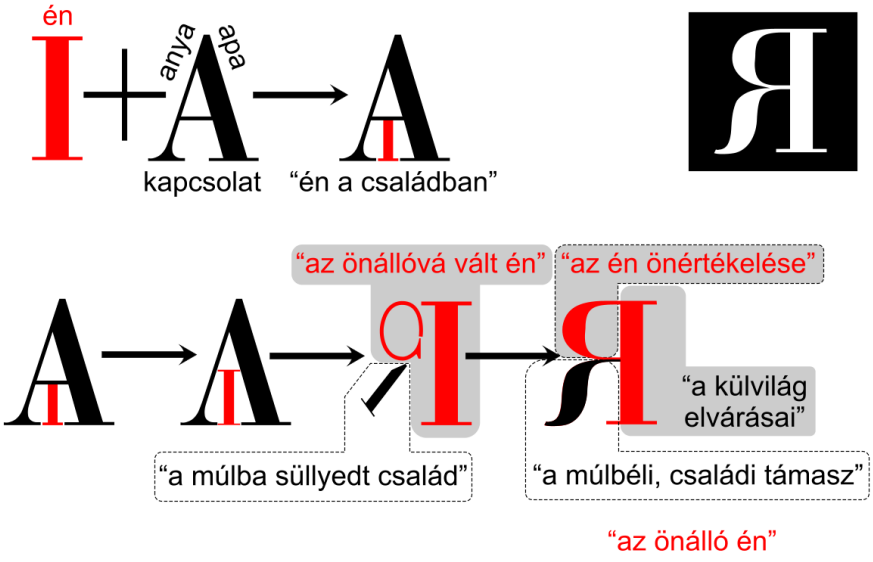

38. ábra – A „Я” (ja) betű szimbolikus értelmezése

A kis szóvégi „ja” legfőképpen a duktor külvilághoz való viszonyulásáról informál. Ha betű szára hiányzik (411. és 421. minta), akkor egyszerűen tudomást sem szerez másokról, vagy mások elvárásairól. Ha az erősen visszakanyarodik balra (412. minta) akkor önértékelése, önkritikája a külvilág megítélésétől független és egyben rendkívül szigorú. Az erősen

jobbra kiszúró végvonal (423. és 425. minta), akkor az a külvilághoz való erősen kritikus, akár bántó viszonyulásról beszél.

(Az énkép betűinek képszimbolikai illusztrációját lásd az 1. mellékletben.)

4.5. A TÁRSAS KAPCSOLAT BETŰI

Az „O" mint „én", illetve az „I" , mint „én-megmérettetés" különböző kombinációkat alkotnak, s ezek a kombinációk a nyelvi reformok folyamatában új betűket eredményeznek. A **„ы"** (jeri) azért különleges betű (33. ábra) az orosz nyelvben, mert szó elején sohasem állhat, ezért nagy betűs változatáról nincs értelme beszélni. A térszimbolikai mezőben való vizsgálat szerint ebben a betűben a valamikori két „I" alkotta szár úgy kapcsolódik egymáshoz, ahogyan a saját magam által megmért „én" viszonyul egy másik „én"-hez. Ez az írott képben úgy néz ki, hogy az első szárhoz mindenekelőtt hozzákapcsolódik egy kis „O"-szerű ovál, majd ez kapcsolódik a második szárhoz. Annak függvényében, hogy hogyan viszonyulnak a szárak egymáshoz, illetve a kis ovál a szárakhoz, következtetni lehet a társas kapcsolat milyenségére. Ha az összekapcsolás a középzóna felső részében történik (348., 354. és 365. minta), akkor ez a kapcsolat azonos szellemi szintet és közös érdeklődést mutat, ha azonban az alsó zóna alján (356. minta), akkor inkább csak a gyakorlatban működő kapcsolatról beszélhetünk. Ha a második szár kisebb mint az első, illetve az első oválja erőteljes (352., 353., 356. és 366. minta), akkor a duktor dominanciája, ellenkező esetben (349. és 355. minta) az önmagát háttérbe helyező viszonya merül fel. Az egymáshoz közeli szárak (358. minta) esetén szoros kapcsolatra, ellenkező esetben (363. minta) pedig távoli kapcsolatra következtethetünk.

A „jeri", mint az „én"-ek különböző elváló és egybeolvadó viszonyai, úgy is felfogható, mint egy „I" és egy „Я" összetétele. Ez az értelmezés különösen abban az esetben igaz, ha az „O" szerű ovál inkább a második szárhoz közeli, vagy magasabban helyezkedik el (pl. 357. minta). Az ilyen társas kapcsolatra legfőképpen az jellemző, hogy a duktor mintegy értékmértékül szolgál partnerének, aki szinte átveszi annak „én"-jét (az ovált magához húzza), s gyakran részben elnyomva önmagát (a második szár kisebb).

A társas kapcsolat másik orosz betűje a „Ю" (ju), amely szintén az „I" és „O" összetevők végeredménye (33. és 34. ábra). Két ember kapcsolata arról szól, hogy az „én" megnyit-

ja magát a másik előtt, kialakul egy folyamatos kommunikációs csatorna, illetve egy ezt meghatározó bizalmi viszony. A bizalmi viszonyt attól függ, hogy „én” milyen mértékben adja át magát a másiknak. Ezt az „énátadást” szimbolizálja a „ju” betű, amelynek bal oldali szára az „én” megtartásának mértékvonala, az ahhoz kapcsolódó jobb oldali ovál pedig az énátadás milyenségét mutatja.

Ugyancsak vizsgálandó az „O” távolsága és kötésmódja, minthogy ezek is az énátadás milyenségéről beszélnek. Girlandos kötésnél egy kiegyensúlyozott, a másik felé kellően nyitott kapcsolatról van szó (pl. 381. minta), míg szöges kötés (373. és 380. minta) esetén egy merevebb kapcsolatra következtethetünk. A sztenderdnek szigorúan megfelelő kötés, azaz egy vízszintes vonal (pl. 387. minta), konvencionális viszonyról a szabályok pontos betartásáról árulkodik. Az ovál nagyobb eltávolodása az énérték-mértéktől mindenképpen önzetlen énátadásról, illetve távoli, de mégis erős kapcsolatról beszél.

Amikor két ember kapcsolata egyben szerelmi viszony, akkor a „ju” betű a másik ember iránti szeretet önző vagy önzetlen jellegét mutatja. Szimbolikailag mindenképpen érdekes *„люблю” (szeretlek)* szó grafológiai vizsgálata, minthogy abban kétszer is előfordul e szimbólum (pl. a 382. minta). Ebben a szóban az első „ju” főként azt mutatja, hogy a duktor milyennek éli meg ezt a szerelmet kifelé, a másik „ju” pedig azt, hogy milyennek látják azt mások.

(A társas kapcsolat betűinek képszimbolikai illusztrációját lásd a 2. mellékletben.)

4.6. A EGYÜTTMŰKÖDÉS BETŰI

Két „én” megmérettetéses viszonyát két a „I” kombinációjából keletkező **„И”** mutatja az orosz ábécében (17. és 18. ábra), ahol az „I”-k alkotta szárak aránya, valamint azok távolsága mutatja ez együttműködéses viszonyt. E betű szimbolikai értelmezése alapvetően megfelel a latin „U”-nak, azaz az elős szár a duktornak a második pedig a vele együttműködéses viszonyban álló partnernek felel meg, az alsó girland pedig a gyakorlati kapcsolatra jellemző. Amennyiben az első szár nagyobb, mint a második, ugy a duktor saját személyét fontosabbnak tartja, mint együttműködő társát (108. és 129. minta), ellenkező esetben önmagát alárendeli a kapcsolatban (127. és 139. minta). Kezdőbetűk esetén a – lehetséges vagy tényleges – vezetői beosztásra utaló jelekkel találkozhatunk. Amennyiben

az egész betű „И” betű kisebb, mint az átlagos két zónás betűnagyság (117. minta), az határozatlansága utal, amennyiben az nagyon hegyes, szöges (108. minta) úgy az határozott, kemény vezetői karaktert szimbolizál. A csigavonalas kezdővonal (124. minta) erősen körülményes, óvatos megközelítésú vezetőre vall, a kezdővonal hiánya (118. és 121. minta) pedig olyan vezetőre, aki rögtön tudja mit akar, és azt ki is mondja.

Az együttműködés tudatos (akarati) szférájára a **„Й”** (i kratkoe, j) betű szolgál további információval, mégpedig az ún. *„kratka”* révén (19. és 20. ábra). Az orosz nyelvi gyakorlatban a kratka egyébként egyedüli ékezetnek tekinthető[33]. A sztenderd szerint ez az enyhe girland a felső zóna alsó harmadában helyezkedik el, és az írásokban a legkülönfélébb módosult változataival találkozhatunk. Erőtlen, tudatosan gyengén kezelt együttműködés esetén a kratka nagyon rövid, kis nyomatékú (pl. 159. és 164. minta), míg határozott, jövőbe tekintő kapcsolat esetén erőteljes, hosszú, előre futó (pl. 157. minta). Horgos, kapmpós kratka esetén a szóba jöhet duktor makacssága (pl. 151. minta), „s” forma esetén az együttműködés elegáns, könnyed jellegére (pl. 146. és 150. minta) következtethetünk, míg a kis karika (149. és 168. minta) annak titokzatosságára utalhat. A zárt együttműködést az árkádszerű (158. és 162. minta), a nyitott együttműködést a girlandszerű (147. és 156. minta), a rugalmas együttműködést pedig a hullámos kratka (152. ábra) mutatja.

4.7. A SZOCIÁLIS STABILITÁS BETŰI

Az én nemcsak egy másik személyhez, hanem az emberek kisebb-nagyobb csoportjához is méri magát. Az „én” viszonyának milyensége máshoz, másokhoz határozza meg annak stabilitását a szociális környezetben . A latin „m” betű szimbolikusan az „én-te-ők” viszonyt jeleníti meg, s ugyanezen szimbolikát valósítja meg az orosz **„T”** (te) betű is (25. és 26. ábra). A kis „te” betű nyomtatott és írott alakja megegyezik a latin „m”-mel, de az orosz „te” betű érdekessége, hogy a sztenderd szerint három függőleges szárral írandó. Ebből adódóan tehát a nagy és kis „te” betű esetében az első szár az „én”, a második szár a „te”, a harmadik szár pedig az „ők” szimbolikus kifejezője. Ennek a hármas szimbolikának van egy

[33] Megjegyzendő, hogy a „ë” (jo) betű ékezetét a gyakorlatban sem nyomtatásban, sem pedig írásban nem jelölik, így az teljesen megegyezik a „e” (je) betűvel. Ez alól néhány kivétel van csupán, mint például iskolai írástanulás, vagy külföldiek nyelvoktatása, továbbá az olyan esetek, amikor a „ë” nem egyértelmű vagy jelentésmegkülönböztető szerepe van. Amennyiben a kézírásban az ékezet következetes feltüntetésével találkozunk, az mindenképpen egy magas szabálytiszteletre, és egyértelmű kommunikációs igényre utal.

lehetséges másik olvasata is, amelynek alapjául a szimbolika horizontális megközelítése szolgál (lásd a 6. ábrát). Az első szár azt mutatja, hogy az én milyennek szeretné mutatni magát, a másik szár azt, hogy milyen is valójában, a harmadik pedig azt, hogy a külvilág (mások) milyennek látják őt.

Az orosz kézírásokban nagyon gyakori a kis „té" betű fölött elhelyezett vízszintes vonal (pl. 253. és a 256. minta), amely mintegy összeköti az „én" vágyát, akaratát a mások által formált képpel, tehát az akaratérvényesítés erejét mutatja. Eredeti funkciója ennek a vonalnak az, hogy – főként a girlandos írásban – megkülönböztesse a „*т*" betűt a „*ш*" (sa) betűtől (lásd később). Gyakori a „te" betűk olyan – sztenderd által nem támogatott – írása, amely azt ugyanolyanra alakítja azokat, mint a nyomtatott változatok, tehát egyetlen függőleges szár és egy rajta elhelyezett vízszintes tetővonal (pl. a 241. és a 264. minta). Ezt az önérvényesítési szándék legmagasabb megnyilvánulásaként kell értékelnünk, hiszen a duktor gyakorlatilag tudomást sem bír másokról (nincs második és harmadik szár),és önmagát minden körülmények között érvényesíteni kívánja. Minél magasabb, illetve magasba szökő ez a tetővonal, annál nagyobb karriervágy (lásd a 249. és a 254. mintát).

Az akaratérvényesítési szimbolika mindenképpen az orosz kultúrkörnyezet részeként értelmezhető. Önmagában az, hogy a „te" betű orosz neve (*tvjodo - keményen*) is egyfajta mentalitást tükröz. Az orosz ember határozott (egy kemény függőleges vonal) és bátran előretör (egy kemény vízszintes vonal). Minél magasabban helyezkedik el a vízszintes vonal, annál kisebb annak a veszélye, hogy a kemény előretörés önmagát metszi ketté. A betű történetéből ismeretes, hogy az ősi (föníciai) változatban e két vonal keresztezi egymást, de azt is tudjuk, hogy a már a görög változatban megszűnik ez az „önveszélyesség".

A szociális stabilitás jelenik meg szimbolikusan a „Ш" (sa) betűben is (31. és 32. ábra). Az értelmezés hasonló a „te" betűéhez, a különbség annyi, hogy ebben az esetben a függőleges szárak alul kötődnek egymáshoz, hasonlóan, mint egy girlandos „*т*" betűnél. Ez utóbbihoz hasonlóan a kézírásokban gyakran a „*ш*" betűt is megkülönböztető vonallal látják el, de ebben az esetben az a betű alá kerül (pl. a 309. minta). Ennek szimbolikus magyarázat szintén kapcsolatban áll az önérvényesítéssel, ám ez nem annyira akarattal, mintsem cselekedettel vagy ösztönös viselkedéssel valósul meg.

4.8. A CSALÁD BETŰI

Az „A” betű azon kevés orosz betűk egyike, amelynél a nagy és kis betűs változat szimbólumtartalma elérő, bár mindkét esetben felfedezhető az ősi szimbolika. Hasonlóan a latinhoz a nagy „A” betűhöz az orosz nagy „A” (11. ábra) is a családot szimbolizálja, amely az emberi társadalmak alappillére, tehát e tekintetben benne van az ősi szimbolika „első” tartalma. Térszimbolikailag a bal oldali ferde szár az anyának, a jobb oldali pedig az apának felel meg, az összekötő vízszintes vonal pedig a kettejük kötelékét jelképezi (40. ábra).

Az orosz nyelv talán legizgalmasabb betűje a „Ж” (zse), amelynek eredete, ikonikus megjelenése egyfajta szentséget tükröz (15. és 16. ábra). Szimbolikus értelmezésben ez a család szentségét jelenti, amelyben az orosz kultúrában mindig is nagyon erős. Térszimbolikailag a középső függőleges szár képezi az „én”-t, a bal oldali anyagi-szellemi „támasz” az anyát, a jobb oldali anyagi-szellemi támasz pedig az apát. Egy másik értelmezési síkon a bal oldali támasz jelképezi azt a családot amelybe a középső szárat megjelenítő „én” született, a jobb oldali pedig azt a családot, amelyet az „én” szülőként létre hozott, illetve létre kíván hozni. Ez utóbbi értelmezés esetén a családok anyai részét az alsó támaszok, az apai részét pedig a felső támaszok jelképezik.

Ha az írásban a „zse” betű két oldalsó része egy-egy különálló ívelt vonalat képez, köztük a függőleges szárral, és folyamatos összekötéssel, azaz az írás a sztenderdet követi (083., 091. és 099. minta), akkor az a család tiszteletére, annak fontosságára, végső soron a családi harmóniára utal. Amennyiben az oldalsó részek „X” formává egyszerűsödnek (090., 097. és 104. minta), úgy előtérbe kerül a duktor saját személyisége a családon belül, gyakran egy megerősödött egóra utal, amely mintegy átmetszi a családi támaszt, a családi hagyományokat. Ahogyan a „zse” középső szára a betű többi részeihez viszonyul, olyan az „én” és a család viszonya. Erősen kiemelkedő szár esetén (095. és 100. minta) a duktor meghatározó (esetleg elkényeztetett) személy a családban, különösen nagy kezdőbetű esetén (082. minta). Előrefutó középső szár esetén (087. és 090. minta) a családtól való előre menekülésre következtethetünk, hátra maradó szár esetén (104. minta) valószínű, hogy a család mint előrejutást hátráltató tényező, körülmény játszik szerepet.

(A család betűinek képszimbolikai illusztrációját lásd a 3. mellékletben.)

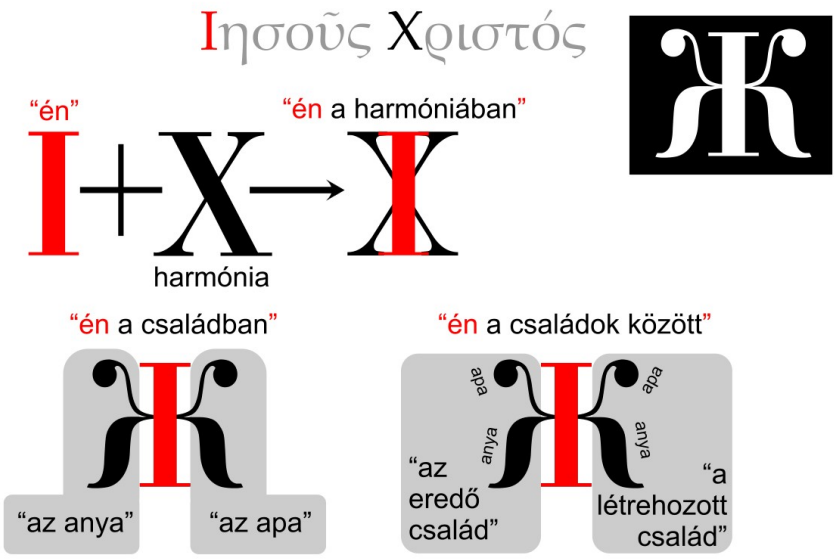

39. ábra – A „Ж” (zse) betű szimbolikus értelmezése

4.9. A TEVÉKENYSÉG BETŰI

Ismeretes, hogy ugyanazon fogalmi körnek több betűszimbólum is lehet jelölője, erre az orosz ábécé esetében jó példa a munka, a tevékenység. Ahogyan a latin változatban is, az orosz kis „A” betű (12. ábra) úgy értelmezhető, mint az „én” külvilág általi megmérettetése. Mindez az ősi szimbolikához, azaz a föníciai „alef”-hez oly módon kapcsolódik, hogy az „ökör” a munkavégzés jelképeként tekinthető.

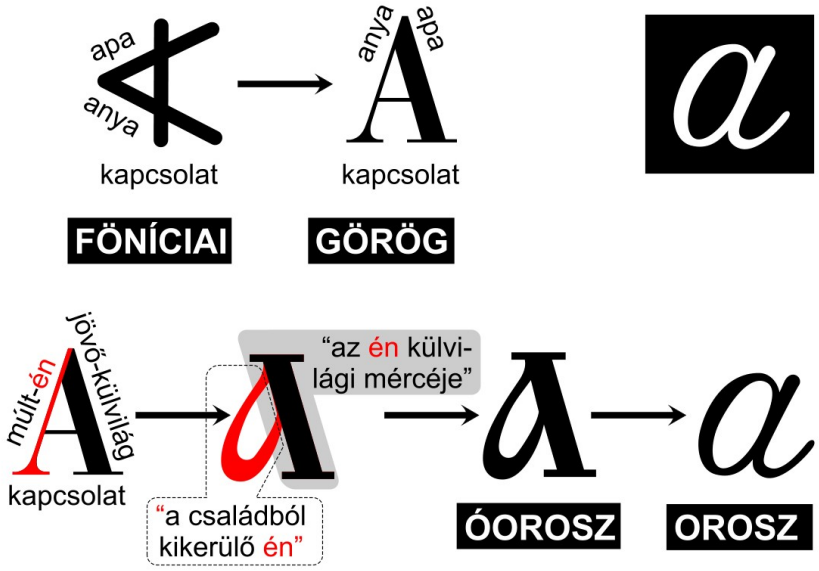

40. ábra – A kis „A” (a) betű kialakulása és szimbolikus értelmezése

Az orosz kultúrkörnyezet azonban további szimbólumokat hoz létre, így többek között a kis „Д” (de) betűt (14. ábra), valamint az „P” (er) betűt (23. és 24. ábra). E betűk – kezdőbetűkként – olyan mértékben kapcsolódnak az orosz *tenni*, *csinálni*, *dolgozni* szavakhoz, hogy leírásuk során óhatatlanul megnyilvánul e szimbolikus kapcsolat. A *„работа, работать”* (munka, dolgozni) szavak (pl. 221. minta)grafológiai vizsgálata hasznos lehet, mivel abban az „p” (er) és az „a” betű is előfordul (ez utóbbi kétszer is). A munka örömérőlleginkább a *„радость”* (öröm) szó elemzése beszélhet szimbolikusan.

A kis „A” betű szimbolikai értelmezése megfelel a latin változatnak[34], amihez – egyfajta módosult írásmódja miatt – szorosan társul a kis „Д” (de) értelmezése. A latin kis „G” betűnek megfelelő sztenderd szerinti írásban úgy tekinthetjük, mint egy olyan kis „A” betűt, amelynek az értékmértéke az alsó zónába nyúlva egy zárt hurokkal egészül ki. Ily módon ez a betű nemcsak azt mutatja meg, hogy az „én” hogyan viszonyul a külvilág támasztotta elvárásokhoz (az ovál és a szár középzónás részének aránya), hanem azt is, hogy a munka mint erőkifejtés, mint fizikai, biológiai tevékenység milyen megelégedettséget nyújt számára (az alsó zónás hurok nagysága, teltsége). A kis „de” másik, régebbi sztenderdnek megfelelő írásmódja esetén a felső zónában balra visszakanyarodó szár azt mutatja, hogy a duktor számára a tevékenység főként szellemi igénybevétellel párosul, illetve annak milyenségére (065. és 074. minta).

Erőteljes alsó hurok esetén, miközben a középzónás szárrész szinte érzékelhetetlen (060. minta), arra következtethetünk, hogy a munka nem képez igazán nagy kihívást, ám kellő megelégedettséget okoz a duktor számára (jó énképre utaló ovál mellett). A bal tendenciás, árkádos és nem zárt alsó hurkok (071. minta) arra utalnak, hogy a duktor nem tudja megélni igazán a munkavégzés örömét, illetve görcsös igyekezetével mintegy elfojtja, magából kizárja azt. Bonyolult alsó hurkok esetén (076. minta) a munkavégzés örömszerző funkciója domináns és mindemellett szokatlan módon nyilvánul meg. Az alacsony és erősen balra hajló felső szár (059. minta) a múltban szerzett ismeretek, míg a magasba szökő, öblös szár (074. minta) az feladat végzésének idejében begyűjtött széleskörű elméleti ismeretek felhasználásáról beszélnek. Érdekesnek tekinthetők azok az esetek, amikor egy írásban,

[34] Vékony Györgyi: *Betűszimbolika (cikksorozat) 1-2. részei*, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2004/9 és 11.

egymáshoz közel két különböző módon leírt kis „de” betűvel találkozunk. A Berlint elfoglaló szovjet katona képeslapjának szövegében (069. minta) figyelemre méltó a *„командир отделения” (osztagparancsnok)* kifejezés, amely esetében a „*командир*” *(parancsnok)* szóban a felsőszáras kis „de”, az *„отделения” (osztag)* szóban pedig az alsó hurkos változattal találkozunk. Ez érthető, hiszen a míg a parancsoknak nagy elméleti tudásra és tervezői-irányítói ismeretekre van szüksége, addig az osztag a gyakorlati végrehajtó, amely az elvégzett művelet eredményét közvetlen bőrén érzi.

Csupán érdekességként lehet megemlíteni azokat az orosz szórészleteket, amelyekben az orosz kis „de” és kis „u” közvetlenül egymás után található, azaz írásmódjában megfelelnek a magyar kis „gyé” betűnek (076-079. minták). Tudatában a magyar grafológia erre vonatkozó értelmezésének, bátran kijelenthetjük, hogy az kiterjeszthető az említett orosz esetekre is, hiszen végeredményben ilyenkor élményszerző „munkavégzésről” van szó.

Az „er” betűt, mint a tevékenység, a munka szimbolikájának másik hordozóját úgy közelíthetjük meg, mint az „én” által támasztott elvárás (első függőleges szár) és a gyakorlati végrehajtás viszonya. Hosszú, magasba és mélybe nyúló szár esetén (214., 219. és 223. minta) magas belső elvárásokkal van dolgunk, mind elméleti, mind pedig eredményt, hasznot hozó, azaz eredményességi tekintetben. Hiányzó felső szárnál (216. minta) rutinmunkáról, hurkos alsó szár esetén (225. minta) pedig a munkavégzés előre érzékelhető élményszerűségéről beszélhetünk. Ha a kis „pe” középzónás árkádja kicsi vagy elhanyagolható (227. és 230. minta), az kis hatékonyságú munkavégzésre utal, míg (221a telt és zárt oválok (215. és 221. minta) az eredményes munka jeleként fogható fel.

(A tevékenység betűinek képszimbolikai illusztrációját lásd a 4. mellékletben.)

4.10. A HARMÓNIA BETŰI

Amint arról szó esett, az énképet betűszimbolikailag az „O” betű fejezi ki leginkább, melynek írásképe sokat árul el a duktor énérzetéről. A testi és lelki harmónia egyik alapvető feltétele az, hogy az *énkép* és az *énideál* megfelelő viszonyban, egyensúlyban legyen. Ezt a szimbolikát foglalja magába az „Ф” (ef) betű (27. és 28. ábra), amely egy függőleges tengelyhez kapcsolódó két „O” alakú összetevővel, ovállal alkot egységet. A bal oldali ovál az

énképet, a jobb oldali ovál pedig az énideált jelképezi, a függőleges szár pedig a kettő közötti kapcsolatot, az önmegvalósítás erejét (az akaraterőt), a mérleg nyelvét. A személyiség összetett dolog, amelyre az egymással szemben álló, egymást kiegyenlítő ellentétek jelenléte jellemző. Az „ef" betű ily módon ugyanúgy megmutatja a személyiséget alkotó „anima-animus" viszonyt, a múltbeli emlékek és a jövőbeni reménységek viszonyát, továbbá más – a térszimbolika alapján vizsgálható – ellentétpárok viszonyát is.

Az azonos írásképű betűk esetében, mint amilyen az „ef" is, a nagy kezdőbetűk preferált vizsgálatának azért van létjogosultsága, mert ezek – a bennük intenzív koncentrációban akkumulálódott személyiségvonások miatt – nagyon erős szimbólumhordozók. A múlt és a jelen egybeolvadását mutatja, ha a bal és a jobb oldali oválok eggyé forrnak (265. és 266. minta), miközben az előrefutó szár azt mutatja, hogy a duktor akaratát a jövőbe helyezi, tehát annak építésén fáradozik (265. minta). Ez esetben a nagyobb méretű oválrész (a múlt) a kisebb oválrésszel (a tervezett jövővel) tart egyensúlyt, s ez teremti meg a belső harmóniát. Az eggyé forrott ovál a dolgok leegyszerűsítését jelenti, a duktor nem bíbelődik sem a múlttal, sem a jövővel, ellenben bátran belevág a dolgaiba. Az oválok épsége a lélek harmóniáját közvetlenül is jelzik, ezen belül a múltban átélt állapotokat és a jövőbeni reménységeket (aggodalmakat) egyaránt. Nagyobb bal oldali ovál (273. és 275. minta) esetén a múlt, a belül felhalmozott élmények erősebben jelen vannak, mint a jövővel kapcsolatos elképzelések. Különösen igaz ez, ha a múlba visszanyúló merengés a bal oldali ovál magasabb elhelyezkedésében is megnyilvánul (227. minta). A bal oldali oválba zárt grafikumelem (266. minta) a múlttal kapcsolatos elhallgatásokról (pontot tett a múltra), az alul nyitott jobb oldali ovál (270. minta) pedig titkolt jövőbeni tervekről árulkodik.

Nem egy esetben az „ef", mint fallikus szimbólum jelenik meg az (pl. a 280. és 289. minta), ilyen esetben a harmónia megteremtésében a testi örömöknek is fontos szerepe lehet. Tévedés lenne azt gondolni, hogy a harmónia a különösen nehéz helyzetekben törvényszerűen megbomlik, a háborúban írt levelek, képeslapok vizsgálata ennek éppen ellenkezőjét mutatják (pl. 278. és 279. minta). A szabályos, fegyelmezett írás arról beszél, hogy ilyenkor az emberek a múltat és a jövőt egyaránt fontosnak tartják: megvédeni a múlt értékeit és biztosítani a boldog jövőt. Rendezett oválok esetén a kiemelkedő középső szár nagy akaraterőre utal, harmonikus múlt és a jövő mellett (269. és 271. minta).

Az „Ф” a harmóniát egyfajta statikus szemlélettel jelképezi, erre utal annak függőleges tengelye (egy adott időpillanat), illetve a szimmetrikus és önmagában is az időtlenséget jelképező zárt ovál vagy oválok. Az egyensúlynak azonban az idő folyamatában is van értelme, ez az áramló energiák kiegyenlítődése, harmóniája. Ezt az ún. dinamikus harmóniát az orosz ábécében a „X” (ha) szimbolizálja (29. és 30. ábra). Elhelyezve ezt a betűt a térszimbolikai mezőben (6 ábra), láthatjuk hogy az kapcsolatot teremt a tér csúcsai, azaz a legtávolabbi, legerősebb ellentétpárok között. Ezzel egyidejűleg a gyengébb ellentétpárok (pl. „múlt – jelen”, „nő – férfi”, anyag – szellem stb.) között dupla összeköttetést valósít meg, egy növekvő (erősítő) és egy csökkenő (gyengítő) kapcsolat révén.

Az „X” sztenderd szerint írásmódja egy enyhébb energiakiegyenlítést támogat, mivel nem két ferde szár határozott keresztezéséről van szó, hanem két, egymásnak támaszkodó szimmetrikus ívelt vonalnak. Ez a forma az energia kiegyenlítések időbeni megosztását eredményezi: előbb a múlt, majd a jövő szintjén. Bár ez az írásmód nem ritka a gyakorlatban (pl. 305. és 317. minta), emellett nagyon gyakori a nyomtatott betű módjára történő írásmód (pl. 296. és 314. minta).

Amennyiben a „X” valamelyik vonalvége erőteljesen visszakunkorodik, vagy akár zárt hurokba is átmegy (pl. 300., 303. és 317. minta), úgy az a térszimbolikának megfelelő élmények fontosságáról beszél: a bal alsó vonalvég esetében múltban rögzült élményekre (300. minta), a jobb felső vonalvégnél pedig a jövőbe vetett hitre (317. minta) gondolhatunk. Valamely vonalvég elcsökevényesedése ennek ellenkezőjéről beszél, a jobb felső esetében például (299. minta) a múlt felől való gondolkodás teljes elnyomását mutatja, vagy utalhat erős anyai szellemi nyomásra.

(A harmónia betűinek képszimbolikai illusztrációját lásd az 5. mellékletben.)

5. ÖSSZEGZÉS

Szakdolgozatom elkészítése során mind az irodalomkutatásban, mind pedig az írásminták vizsgálatában megkíséreltem a lehetőségek adta keretek között a lehető legnagyobbat meríteni. Összegezve az ennek során elért eredményeket, úgy értékelem, hogy fáradozásom nem volt hiába való, jóllehet egy ilyen jellegű munka sohasem fejeződhet be. A rendelkezésemre álló irodalom (lásd az irodalomjegyzék szerinti több mint 70 tételt)) alapos áttanulmányozásának eredményeképpen arra a megállapításra jutottam, hogy a szimbolika tárgykörének taglalása a grafológiában messze nem teljes körű, miközben számtalan ellentmondás és félreértés is megfigyelhető. Az egyik ilyen ellentmondásos terület a térszimbolika, amely a szakdolgozat tárgyát érintően kifejezetten kiemelt jelentőségű. Azt tapasztaltam, hogy a szakirodalom vagy kínosan kerüli a (tér)szimbolika fogalmát, vagy különböző – többnyire Pulverre történő – hivatkozásokkal igyekszik azt tudományosan is elfogadhatóvá tenni, miközben a saját vizsgálatok és továbbfejlesztések területén a szerzők kellően tartózkodóak. Ilyen körülmények között a kihívás kellően nagy volt ahhoz, hogy – illő szerénytelenséggel – a grafoszimbolikát e helyzetből némiképp előrelendítsem.

A grafológusok által kellően körül nem járt területek közül egy, a magyartól jelentősen eltérő betűkészletet, a cirill ábécét választottam a betűszimbolikai vizsgálataim tárgyául, ám ehhez mindenekelőtt egy későbbiekben is követhető egységes módszert kellett kialakítanom. E fejlesztési célkitűzést az alábbiak szerint fogalmaztam meg:

(F1) olyan módszert alkotni, melynek segítségével elvileg bármely betű vagy különleges írásjel szimbolikus tartalma a grafológiai elemzések számára feltárható.

A módszer megalkotásához, egyebek mellett, meg kellett vizsgálnom, illetve bizonyos értelemben ki kellett egészítenem az eddig ismert térszimbolikai megközelítéseket, különös tekintettel az folyamatos vonallal képezett grafikumelem írásdinamikájára, valamint a betűnek, mint önálló grafikumegységnek a térszimbolikai mezőben való értelmezésére. Úgy érzem, hogy a térszimbolika és az írás szekvenciális tulajdonsága kapcsán a szakirodalomban helyenként fellelhető félreértést, legfőképpen a betűszimbolikára, sikerült feloldanom. Vizsgálataim és elemzéseim eredményeképpen arra a meggyőződésre jutottam, hogy a térszimbolika egy-egy önálló grafikumelem (betű) esetében semmiképpen sem kultúra függő,

ily módon nem függvénye a sorképzés irányának sem.

A betűk természetes szimbolikai tartalmának feltárására kialakított és e szakdolgozatban kellő mennyiségű betű (lásd a 3. táblázatot) vizsgálatán tesztelt metodikát összességében eredményesnek tekintem, de korántsem minősítem véglegesnek.

Megnevezés	***Mennyiség***
A vizsgált írásminták mennyisége	30 fölött
A vizsgált szövegek összes betűmennyisége	10000 fölött
A vizsgált betűk mennyisége	5000 fölött
ezen belül	
„А” (a), „О” (o)	800-1000
„И” (i), „Р” (er), „Т” (te)	500-800
„Д” (de), „Й” (i kratkoe), „ы” (jeri), „Я” (ja)	200-500
„Ж” (zse), „Ф” (ef), „Х” (ha), „Ш” (sa), „Ю” (ju)	100-200
Kiemelt betűk mennyisége	426

3. táblázat – A betűvizsgálat számadatai

A kiemelt cirill betűk szimbolikai vizsgálatát főként a mellékelt írásminták (összesen 30 db) alapján végeztem, de esetenként további – hiteles forrásból származó – mintákat is felhasználtam. A szimbolikai értelmezéseket összevetettem az írásminta általános (nem betűszimbolikára épülő) grafológiai eszközökkel végzett vizsgálat eredményeivel. Bizonyos esetben (pl. az 1-5. írásminták esetében) az egyes megállapításokat a duktorral folytatott személyes konzultációkon is egyeztettem. Ennek megfelelően a kezdeti hipotéziseim kapcsán *(H1-H3)* cáfoló körülmények nem merültek fel, ellenben valamennyi felvetésemre biztató megerősítéseket kaptam.

A talán legáltalánosabban megfogalmazott első hipotézist szerint:

(H1) bármely – eltérő jelkészletű – nyelven adott grafológiai írásminta elemezhető (bizonyos mértékig akár a kínai vagy japán írás is), s ehhez nem szükséges az adott nyelv ismerete, még olvasási szintem sem. (Természetesen ismerni kell a duktor írástanulásakor érvényes sztenderdet, minthogy a grafológus a normától való eltérés alapján vizsgál.)

Az elvégzett vizsgálatok azt mutatják, hogy az orosz nyelvű írásminták minden esetben

elemezhetők voltak nemcsak az orosz nyelvet ismerők és azt jól beszélők, hanem az orosz nyelvet kevésbé, sőt egyáltalán nem ismerő grafológusok által is. Ez utóbbi ugyan nem képezte e szakdolgozat feladatkitűzésének részét, ám néhány néhány példa kapcsán erről is meggyőződhettem. Természetesen egy nyelv ismerete sok kiegészítő információval szolgál az elemzéshez, ám arra gyakran csak annyiban van szükség, hogy egy-egy betű felismerhetővé váljon a sztenderddel való egybevetéshez. Ez utóbbira mindenképpen szükség van a betűszimbolikai értelmezésekhez is. Jóllehet e szakdolgozat tárgya nem nem terjedt ki a merőben eltérő nyelvi kultúrák írásaira (pl. héber, arab, kínai, japán), a szakirodalom alapos elemzése, a térszimbolikai megközelítés mélységeinek bizonyos átértelmezése, továbbá a konkrét orosz írásminták vizsgálata kellően alátámasztották azt a feltevésemet, hogy bizonyos mértékig ezen írások elemzése is elvégezhető.

A betűszimbolika ismerete, illetve annak alkalmazása javíthatja a grafológiai elemzés hatékonyságát, illetve azt más módszerekkel fel nem tárható megállapításokkal egészítheti, minthogy

(H2) a betűszimbolika olyan közvetlen következtetésekhez szolgáltat alapot, amelyekhez egyébként többnyire a komplex elemzés útján juthatunk el, illetve gyakran még úgy sem.

A szakdolgozatban – több ezres halmazból kiválasztva – 400 fölötti betű szimbolikai vizsgálatát végeztem el, a kapott eredményeket elemeztem, majd egybevetettem az adott írásminta grafológiai elemzésének megállapításaival, továbbá egyéb (pl. a duktorral folytatott személyes konzultáció útján kapott) információval. Ennek végeredménye megerősíti azt a kezdeti feltevést, mely szerint a betűszimbolika alkalmazása nemcsak mennyiségileg, hanem minőségileg is kiegészítheti a grafológiai elemzés tartalmát.

Az előzőekből következik, hogy bizonyos képi és fogalmi szimbolikus kapcsolatokat leszámítva

(H3) egy betű, egy írásjel szimbolikájának feltárásához a hagyományos grafológiai módszerek (különösen a térszimbolika) is felhasználhatóak.

E hipotézis helyt állóságát az általam kidolgozott módszertani eljárás és annak gyakorlatban történő tesztelése igazolni látszik. Természetesen – akárcsak az ezt megelőző hipotézisek esetében is – a tudományos igényességű igazoláshoz további, más nyelvi kultúrákra és nagyobb vizsgálati mennyiségre alapozott kutatómunkára van szükség.

6. KÖVETKEZTETÉSEK, TOVÁBBI LEHETŐSÉGEK

A szakdolgozat első sorban azt a végkövetkeztetést alapozta meg, hogy a betűszimbolika olyan általános módszertani eszközt ad a gyakorlott grafológus kezébe, melynek alkalmazásával az íráselemzések tartalmát nemcsak mennyiségileg egészítheti ki, hanem ahhoz minőségileg is hozzájárulhat.

A betűk a maguk évezredes fejlődése folyamán egyfelől megőrzik ősi, főként képi szimbolikus tartalmukat, ugyanakkor a felhasználási környezettől függően további természetes szimbólumok hordozóivá válhatnak. A betű a nyelvi alkalmazást illetően mesterséges szimbólum, ám a betűszimbolika azt olyan természetes szimbólumként kezeli, amely esetében a mélyebb eredetű szimbolikus kapcsolat nem a leírás következtében jön létre, de a leírás révén nyilvánul meg. A betűszimbolika grafológiai alkalmazása ezen természetes szimbólum tartalmának feltárására irányul az elemzések során.

A betűszimbolika minden, írásjeleket vagy írásjegyeket alkalmazó nyelvi kultúrában jelen van, így annak grafológiai alkalmazása csupán a szimbolikus kapcsolat ismeretének függvénye. A szakdolgozatban javasolt feltárási módszer segítségül szolgálhat további, eddig ismeretelen "jel-jelölt" szimbolikus viszony feltárására. A módszer azonban jelen állapotában nem tekintehő kellő részletességgel kidolgozottnak, így annak továbbfejlesztése, bizonyos elemzési algoritmusok kidolgozása a jövőben mindenképpen szükségesnek mutatkozik.

A szakdolgozatban nem kis hangsúlyt kapott a grafológiában régóta ismert térszimbolika, illetve annak értelmezése. Az erre irányuló mélyebb elméleti elemzések alapján kijelenthető, hogy az önálló grafikumegységek, mint például a betűk esetében, a tér értelmezése független az íráskultúrától, illetve a sorírás irányától. Minthogy a betű leírása a számára kijelölt térben minden irányban megvalósulhat és e tér minden részére kiterjedhet, a térszimbolika ősi értelmezése alapján vizsgálható. A térszimbolika felhasználása tehát a különböző betűk és írásjelek vizsgálata területén még sok lehetőséget tartogat a téma iránt érdeklődők számára. A grafológia e területének fejlesztése a jövőben nem kevés feladatot jelent, de minden bizonnyal kimeríthetetlen érdekességekkel szolgálhat.

IRODALOMJEGYZÉK

Agárdi T. (1985): Agárdi Tamás, ***Grafológiáról mindenkinek***, Budapest, 1985

Agárdi T. - Gulyás J. I. (1993): Agárdi Tamás - Gulyás Jenő István, ***A mai magyar grafológia***, Grafológiai Intézet, Budapest, 1993

Agárdi T. - Szidnai L. (szerk.) (1998): Agárdi Tamás - Szidnai László (szerk.), ***A grafológia kézikönyve***, Grafológiai Intézet, 1998, 798 old.

Alekszovszkij, Sz. Ju. (2006): С. Ю. Алексовский - Я. В. Комиссарова, ***Основы графологии***, Юрлитинформ, Москва, 2006

Amend, K. - Ruiz, M. (1980): Karen Kristin Amend & Mary Stanbury Ruiz, ***Handwriting Analysis***, New Page Books, New York, 1980, 196 old.

Benczik V. (2006): Benczik Vilmos, ***Jel, hang, írás***, Trezor, Budapest, 2006

Bendetz M. (1942): Bendetz Móric, ***A grafológia tankönyve, 2. kiad.***, Bendetz és Társa, Budapest, 1942, 152 old.

Bodroghy P. - B. Kocsok J. (1994): Bodroghy Péter, B. Korcsok Judit, ***A funkcionális grafológia***, Budapest, 1994, 91 old.

Bodroghy P. (1995): Bodroghy Péter, ***A freudi vétések a kézírásban***, Nemzetközi Grafológiai Konferencia Előadásai, Grafológiai Intézet, Budapest, 1995, 155-160. old.

Branston, B. (1992): Barry Branston, ***Graphology Explained***, WeiserBooks, Boston, 1992

Casewit, Curtis W. (1980): Curtis W. Casewit, ***Graphology Handbook***, Schiffer Publishing, Ltd., 1980

Csötörtök Cs. (1986): Csötörtök Csaba, ***Grafológia; Az íráselemzés kézikönyve***, Gondolat, Budapest, 1986, 190 old.

Fazekasné Visnyei I. (2005): Fazekasné Visnyei Irma, ***Pedagógiai grafológia 2. - A 20. századi magyar normaírások***, regioGRAFO-könyvek, Komló, 2005, 107-126. old.

Földényi Á. (1995): Földényi Ágnes, ***Miért hordozhatja az "e" betű a gyermeki én és***

a szív szimbolikus jelentését? (Egy értelmezési lehetőség), Nemzetközi Grafológiai Konferencia Előadásai, Grafológiai Intézet, Budapest, 1995, 131-134. old.

Fülöp G. (1996): Fülöp Géza, ***Az információ***, ELTE, Budapest, 1996

Gaszlov. I. V.: И. В. Гаслов, ***Вокруг славянских шрифтов. Необходимый знаковый состав церковно-славянских шрифтов***, ftp://ftp.chtd.tpu.ru/pub/docs/tex/slav_1.pdf, 1998, 9 old.

Giai R. (1926): Giai Rudolf, ***A grafológia tankönyve***, Szukits Könyvkiadó, Szeged, 1926 (eredetileg), 123 old.

Goldberg, I. (2008a): Инесса Гольдберг, ***Графология шаг за шагом. Как расшифровать почерк***, АСТ, Москва, 2008

Goldberg, I. (2008b): Инесса Гольдберг, ***Почерк и типы личности***, АСТ, Москва, 2008

Goldberg, I. (2008c): Инесса Гольдберг, ***Почерк и Ваша личная жизнь***, АСТ, Москва, 2008

Gologie, R. V. (1973): Ralph V. Gologie, ***Study in Symbolism an Empirical Foundation of Graphology***, Graphix Graphology Exchange, 1973, 244 old.

Grünewald, G. (1954): Gerhard Grünewald, ***Graphologische Studien zur Analyse des graphischen Tatbestandes***, Rascher, Zürich, 1954, 119 old.

Gullan-Whur, M. (1998): Margaret Gullan-Whur, ***The Secrets of Your Handwriting; A Straightforward and Practical Guide to Handwriting Analysis***, Thorsons, London, 1998, 176 old.

Gulyás J. I. (1995): Gulyás Jenő István, ***A mozgás és az írás***, Nemzetközi Grafológiai Konferencia Előadásai, Grafológiai Intézet, Budapest, 1995, 87-94. old.

Gulyás J. I. (2001): Gulyás Jenő István, ***Holisztikus grafológia 1. (Grafológiai program, 6. füzet)***, Grafodidakt, 2001 (76 old.)

Hakkel H. (2002): Hakkel Hedvig, ***Számok a szakértői munkában***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2002/10, 7-8. old.

Hakkel H. (2004): Hakkel Hedvig, ***Gondolatok a grafoszimbolikáról***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2004/1, 15-16. old.

Halévi, Z. B. S. (1991): Z'ev Ben Shimon Halévi, ***A kabala útja***, Jószöveg Műhely,

Budapest, 1991, 246 old.

Hamperger A. - Nemes A. - T. Zuggó T. (2003): Hamperger Anita - Nemes Antónia - T. Zuggó Tünde, ***A betűk históriája; Írástörténet és grafológiatörténet***, Grafológiai Intézet, 2003, 203 old.

Hamperger A. (2005): Hamperger Anita, ***Betűszimbolika: saját recept "óvatos módra"***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2005/2, 10. old.

Hearns, R. S. (1973): Rudolph S. Hearns, ***Handwriting, An Analysis Through Its Symbolism***, American Association of Handwriting Analysts, New York, 1973, 171 old.

Jablonsky, E. (2004): Eduard Jablonsky (ford. Kovách J. Regina), ***A cseh és szlovák grafológia története***, Grafológia Folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2004/2 11-12. old.

Labo, M. (2007): Михаил Лабо, ***О чем говорит почерк? Практическая графология. Записки подполковника ФСБ***, Издательство ДНК, Санкт-Петербург, 2007

Karohs, E. E. (1999): Erika M. Karohs, ***Right and left Tendency in Handwriting***, Pebble Beach, 1999, 18 old.

Katona Á. (1995): Katona Ágnes, ***A betűk mágiája 1-2.***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 1995/3-4., 13. old, és 5., 31 old.

Klementovicsa, T. F. (2007): Тамара Федоровна Клементовича, ***Я учусь писать красиво***, Литера, Санкт-Петербург, 2007, 96 old.

Kopalinszkij, V. (2002): Владислав Копалинский, ***Словарь символов***, Янтарныйсказ, Калининград, 2002

Korenykov, A. V. (2002): А. В. Кореньков, ***Войны букв и мифы графем, или ЇSЪ ЇСТОРЇЇ СВЕМЕННОЙ РЕѲОРМЫ РУССКОЙ ОРТОГРАѲЇЇ***, Русский язык в центре Европы, Banská Bystrica, 2002/5, 16-33. old.

Korenykov, A. V. (2006): А. В. Кореньков, ***Точки над... или возвращение к вопросу о войнах букв***, Русский язык в центре Европы, Banská Bystrica, 2006/9, 22-40. old.

Kovács J. Á. (2008): Kovács Judit Ágnes, ***Tökéletes egység - vagy mégsem? Gondolatok a "gy" betűről***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2008/4-5, 6-7. old.

Klein, F. (2007): Felix Klein, ***Gestalt Graphology: Exploring the Mystery and***

Complexity of Human Nature through Handwriting Analysis, iUniverse, Incorporated, 2007

Kovách J. R. (2003): Kovách J. Regina, ***Grafológia az orosz web-en***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2003/10, 5. old.

Majackij, V. (1907): Маяцкий В., ***Графология***, Москва, 1907

McNichol, A (1994): Andrea McNichol, ***Handwriting Analysis***, McGraw-Hill, New York, 1994

Menninger, K. (1992): Karl Menninger, ***Number Words and Number Symbols***, Dover Publications, New York, 1992

Morgenstern, I. F. (1903): Моргенштерн И.Ф., ***Психографология. Наука об определении характера и наклонностей людей по его почерку.***, С.-Петербург, 1903

Nemes A. (2005): Nemes Antónia, ***Gondolatok a 't' betűről***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2004/3, 5-6. old.

Novák M. (2002): Novák Mária, ***Szimbólumok üzenete***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2002/12, 12-14. old.

Sándor L. (2003): Sándor László, ***Grafológia a tudományok között***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2003/1, 10-11. old.

Pákai T. (2002): Pákai Tímea, ***Nemzet, temperamentum, írás***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2002/7, 7-10. old.

Pulver, M. A. E. (1931): Max Albert Eugen Pulver, ***Symbolik der Handschrift***, Orell Füssli, Zürich & Leipzig, 1931

Scsogoljev, I. (2007a): Илья Щёголев, ***Тайны почерка***, Питер, Москва, 2007

Scsogoljev, I. (2007b): Илья Щёголев, ***От маленькой буквы к великой судьбе. Тайны почерка***, Питер, Москва, 2007

Sejnyina, Je. Ja. (szerk.) (2001): Е. Я. Шейнина, ***Энциклопедия символов***, Торсинг, Москва, 2001

Singer, E. (1974): Eric Singer, ***Manual of Graphology***, Gerald Duckworth & Co. Ltd., 1974

Soóky A. (2004): Soóky Andrea, ***A kézírás hangjai***, SK Grafológiai és Írásszakértői Iroda, Győr, 2004, 120-123. old.

Szidnai L. - Kiss A. (1995): Szidnai László - Kiss András, ***A grafológia informatikai szemléletű elemzési rendszere***, Nemzetközi Grafológiai Konferencia Előadásai, Grafológai Intézet, Budapest, 1995, 95-103. old.

Sziráki É. (1999): Sziráki Éva, ***Egy jel is jel...***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 1999/3, 8-9. old.

Szugyilovszkaja, Je. (2008): Елена Судиловская, ***Разгадываем почерк. Графология***, Питер, Москва, 2008

Taranyenko, V. (2005): Владимир Тараненко, ***Почерк, портрет, характер. Скрытая психодиагностика в практическом изложении***, Ника-Центр, Киев, 2005

Tóth A. (2000): Tóth Attila (atair), ***A grafológia és a tipográfia kapcsolata***, http://iquax.extra.hu/grafoblog/04/04-a03-toth-tipografia.pdf, 2000

Tresidder, J. (2005): Jack Tresidder, ***The Complete Dictionary of Symbols***, Chronicle Books LLC, 2005

Ujvári T. (1996): Ujvári Tímea, ***Az asztrológiai szimbólumok grafológiai analízise***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 1996/6, 8-9. old.

Varju B. (2005): Varju Beáta, ***Intuitív megközelítés***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2005/2, 14. old.

Vályi G. (2001): Vályi Gábor, ***A számok grafológiai elemzésének lehetősége***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2001/11, 8-9. old.

Vass Z. (2006): Vass Zoltán, ***A rajzvizsgálat pszichodiagnosztikai alapjai***, Flaccus Kiadó, Budapest, 2006, 927 old.

Vékony Gy. (2004-2008): Vékony Györgyi, ***Betűszimbolika (cikksorozat)***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2004/9-2008/2–3

Vékony Gy. (2004/9): Vékony Györgyi, ***Bevezetés a betűszimbolikába***, Grafológia folyóirat, Grafológiai Intézet, Budapest, 2004/9, 11. old.

Visnyei I. - Gulyás J. I. - Katona Á. - Vékony Gy. (2000): F. Visnyei Irma - Gulyás Jenő István - Katona Ágnes - V. Vékony Györgyi, ***A grafológia alaptankönyve 1.***, Grafodidakt, Budapest, 2000, 253 old.

Visnyei I. - Gulyás J. I. - Katona Á. - Vékony Gy. (2001): F. Visnyei Irma - Gulyás Jenő István - Katona Ágnes - V. Vékony Györgyi, ***A grafológia alaptankönyve 2.***,

Grafodidakt, Budapest, 2001 (282 old.)

Wallner, T. (2005): Teut Wallner, ***Lehrbuch der Schriftpsychologie***, Asanger, Heildelberg, 2005

West, P. (2004): Peter West, ***The Handwriting Analyst's Toolkit***, Barron's, New York, 2004

Yalon, D. - (1997): Dafna Yalon, ***Writing in the Wrong direction? (The problematic left-right symbolism in Hebrew wrinting)***, Journal Graphology, The British Academy of Graphology, 1997, No. 40 (4-17. old)

Zinovjev, A. V. (1998): А. В. Зиновьев, ***Тайнопись кириллицы***, ПОКРОВА, Владимир, 1998, 320 old.

Zujev-Inszarov, D. M. (1926): Зуев-Инсаров Д. М., ***Почерк и личность***, Москва, 1926

Mellékletek

MELLÉKLETJEGYZÉK

1. Az énkép betűinek („О” és „Я”) képi szimbolikája.....iii
2. A társas kapcsolat betűinek („ы” és „Ю”) képi szimbolikája.....iv
3. A család betűinek („А” és „Ж”) képi szimbolikája.....v
4. A tevékenység betűinek „а”, „д” és „Р” képi szimbolikája.....vi
5. A harmónia betűinek („Ф” és „Х”) képi szimbolikája.....vii
6. Orosz írásminták elemzése.....viii
7. Személyiségkép (1. sz. írásminta).....x
Mérési táblázat.....xii
Elemzési táblázat.....xiii
Írásminta.....xiv
8. Személyiségkép (2. sz. írásminta).....xv
Mérési táblázat.....xvii
Elemzési táblázat.....xviii
Írásminta.....xix
9. Személyiségkép (3. sz. írásminta).....xx
Mérési táblázat.....xxii
Elemzési táblázat.....xxiii
Írásminta.....xxiv
10. Személyiségkép (4. sz. írásminta).....xxv
Mérési táblázat.....xxvii
Elemzési táblázat.....xxviii
Írásminta.....xxix
11. Személyiségkép (5. sz. írásminta).....xxx
Mérési táblázat.....xxxiii
Elemzési táblázat.....xxxiv
Írásminta.....xxxv
12. További írásminták (6-30. sz. írásminta).....xxxvi

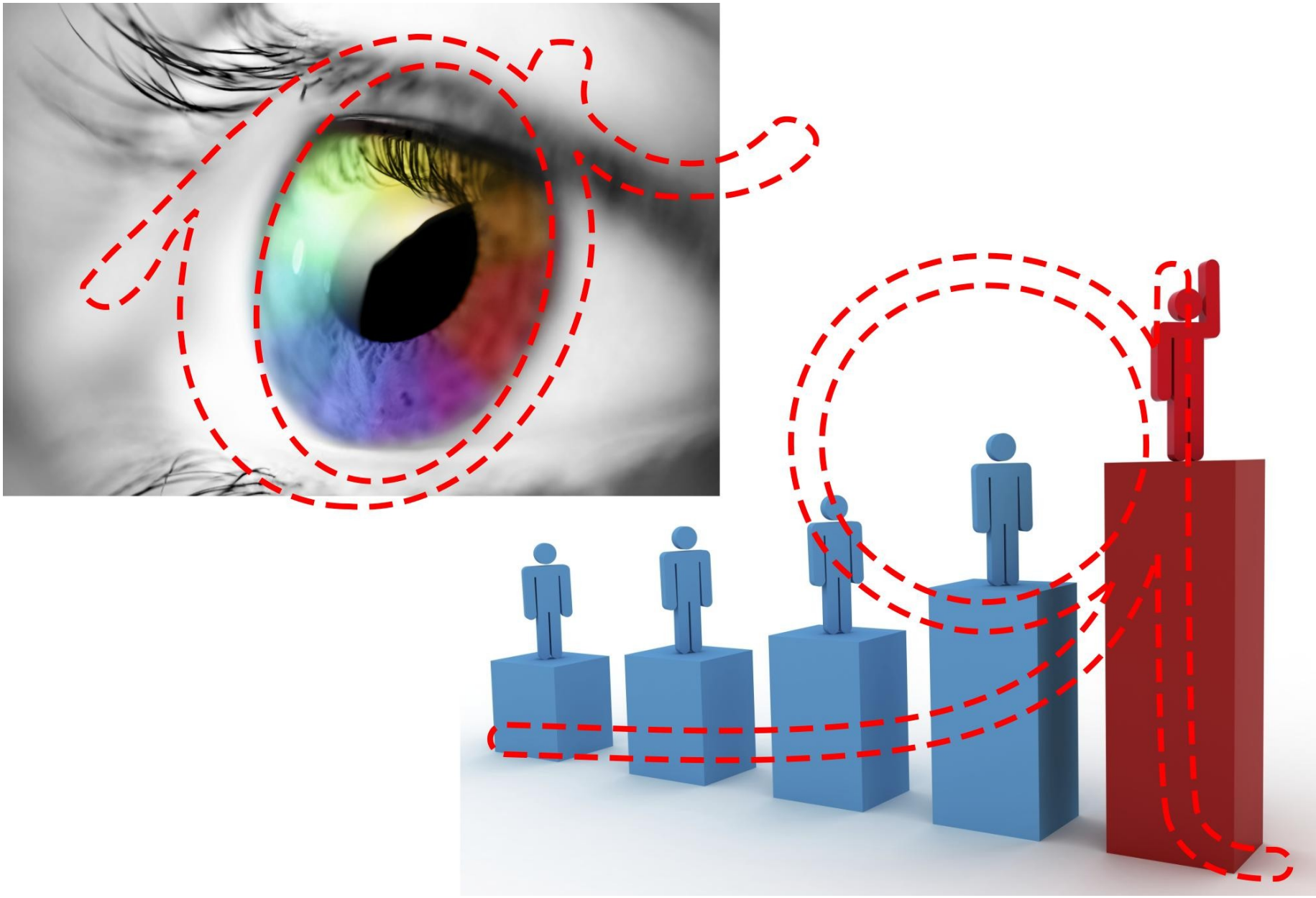

1. Az énkép betűinek („O” és „Я”) képi szimbolikája

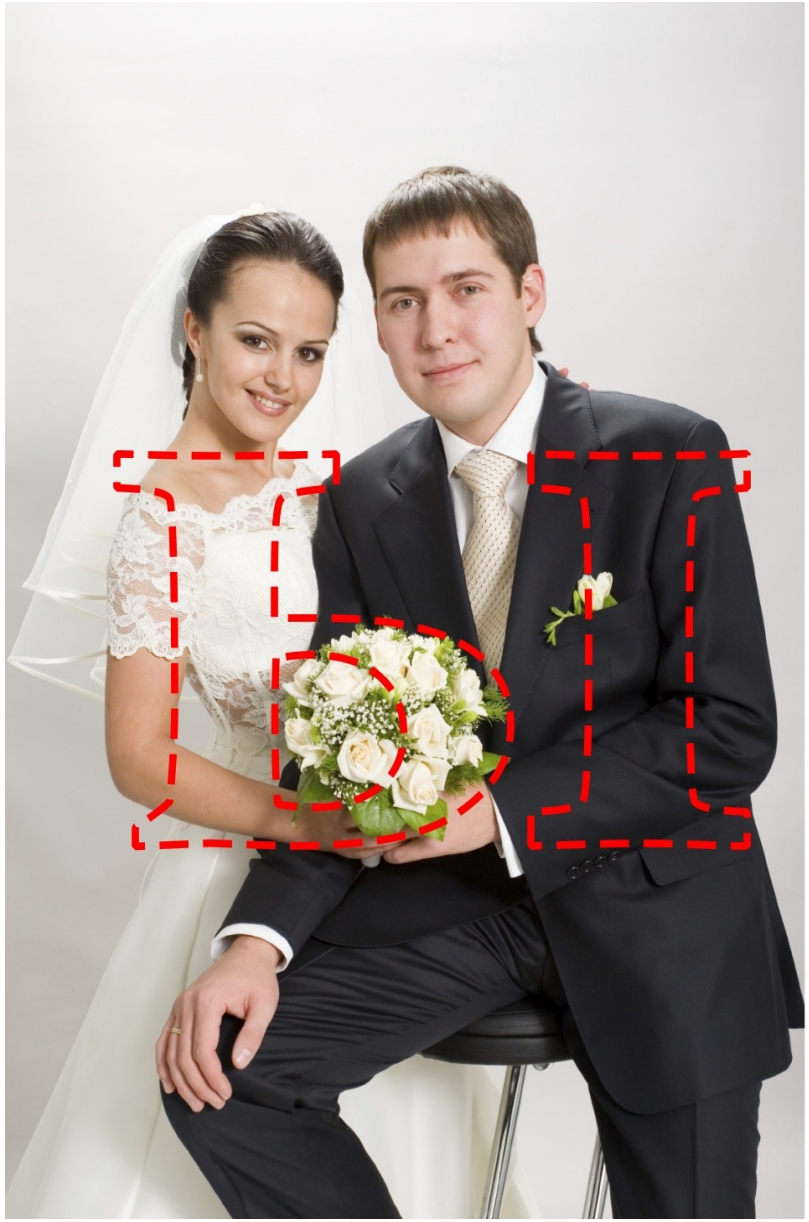

2. A TÁRSAS KAPCSOLAT BETŰINEK („ы” ÉS „Ю”) KÉPI SZIMBOLIKÁJA

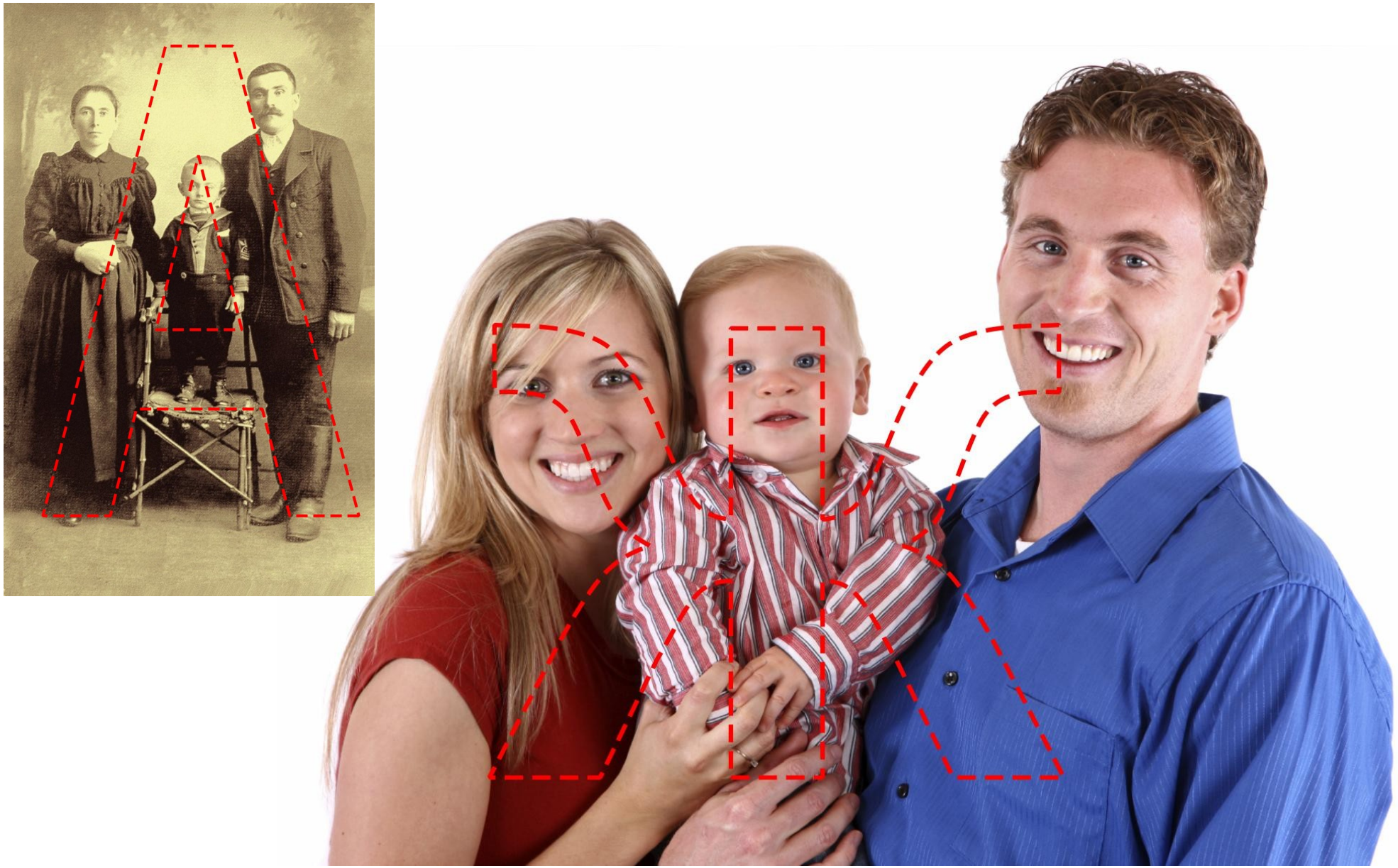

3. A CSALÁD BETŰINEK („A” ÉS „Ж”) KÉPI SZIMBOLIKÁJA

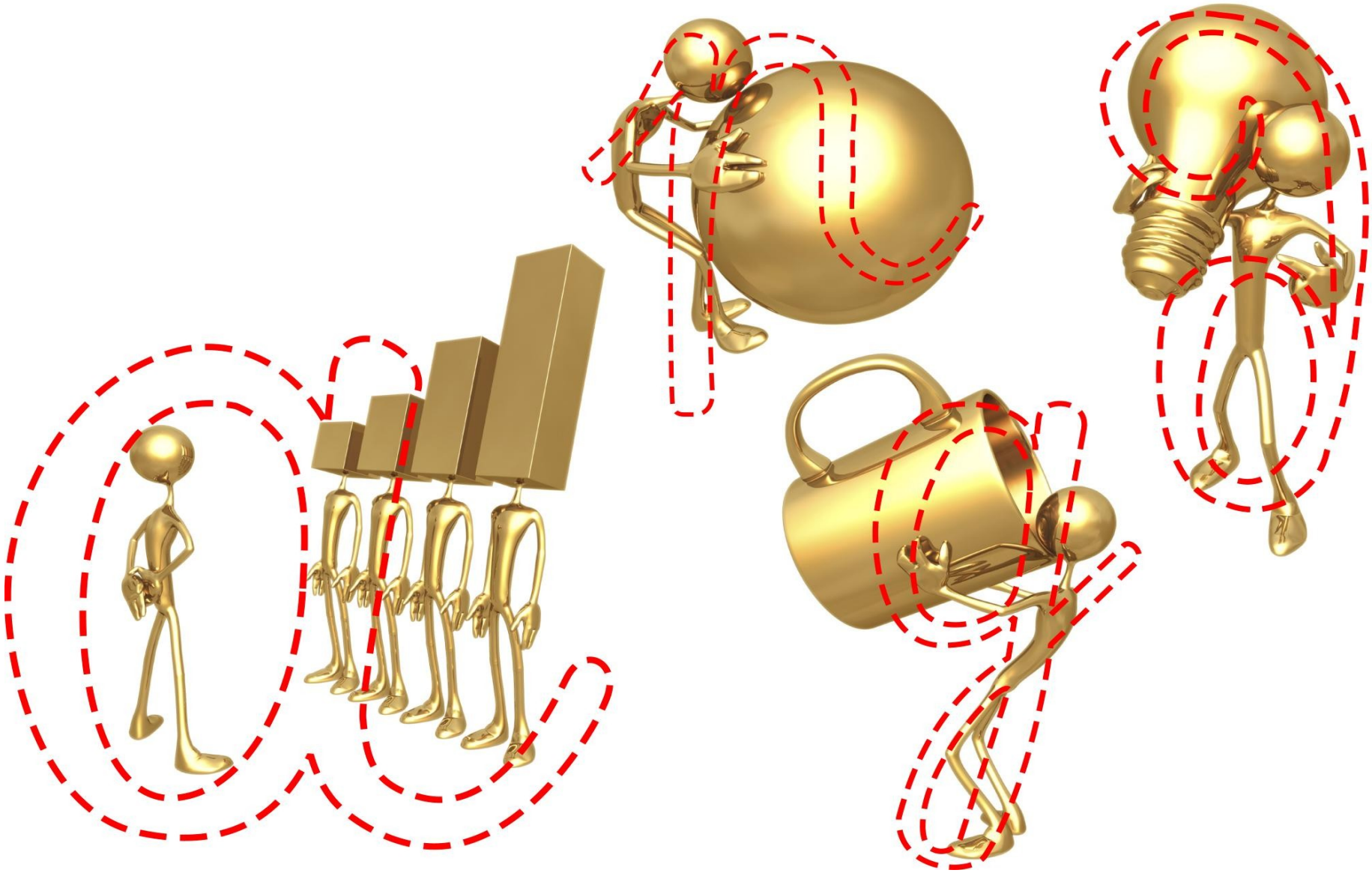

4. A TEVÉKENYSÉG BETŰINEK „A”, „Д” ÉS „P” KÉPI SZIMBOLIKÁJA

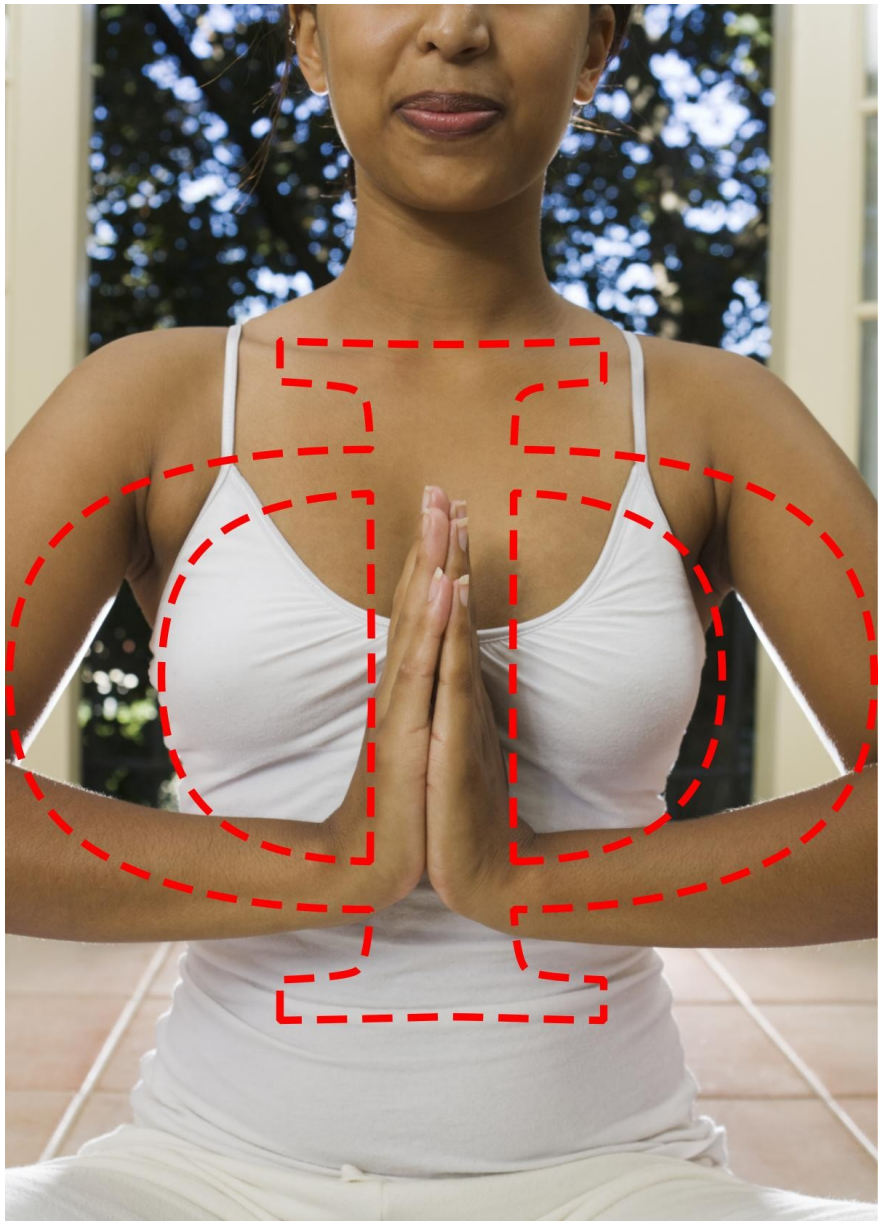

5. A HARMÓNIA BETŰINEK („Φ” ÉS „X”) KÉPI SZIMBOLIKÁJA

6. OROSZ ÍRÁSMINTÁK ELEMZÉSE

A szakdolgozat (H1) hipotézise szerint *bármely – eltérő jelkészletű – nyelven adott grafológiai írásminta elemezhető (bizonyos mértékig akár a kínai vagy japán írás is), s ehhez nem szükséges az adott nyelv ismerete, még olvasási szintem sem. (Természetesen ismerni kell a duktor írástanulásakor érvényes sztenderdet, minthogy a grafológus a normától való eltérés alapján vizsgál.)* E hipotézist az elvégzett és a személyes konzultáció alkalmával részleteiben is megvitatott elemzések alátámasztani látszottak.

Az 1-5. sz. írásminták mindegyike Magyarországon élő orosz anyanyelvű duktortól származik. Valamennyien Oroszországban, illetve a volt Szovjetúnióban tanultak írni, az akkor – és ma is – érvényes, a szárak alapján 65º-os dőlésszögű írássztenderd alapján. Egy ilyen, az optimális 75º–85º-nál is erősebb sztenderd dőlés esetén joggal kalkulálhatunk a személyiségre történő szándékos, grafotechnikai eszközök útján megvalósuló befolyásoló hatással. Orosz írásmintákat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy – jóllehet azoknál többnyire tetten érhető az erős dőlésű írástanulás– valójában nem sokban térnek el más, álló írásos európai sztenderdektől. A gyakorlat azt mutatja, hogy még a legerősebb jobb dőlés mértéke sem haladja meg a 30º-ot (lásd a 10. sz. írásmintát), a teljes személyiségkép készítés céljából kiválasztott 1-5. sz. írásminták pedig az 53º–79º-ig terjedő dőléstartományban mozognak. ***Ha elfogadjuk azt, hogy a tanított sztenderd valamilyen mértékű befolyásoló hatással van a személyiségre, akkor ennek megfelelően revideálni szükséges azt az álláspontot, hogy az írás dőléstendenciáját érték szerint viszonyítjuk a sztenderd dőléshez.*** Nem lehet ugyanis egyértelműen bal dőléstendenciáról beszélni akkor, ha például annak értéke 70º, csupán csak azért mert a sztenderd érték 65º. Figyelembe kell egyfelől a dőlt szetenderd személyiségformáló hatását, másfelől az általános kultúrkörnyezet – írott és nyomtatott – szövegképeinek írásra gyakorolt, balra visszahúzó befolyásoló hatását.

Az elvégzett elemzések tapasztalatai azt mutatják, hogy a 65º-os orosz írássztenderd esetén az álló írának megfelelő dőlésszög hozzávetőlegesen 75º±3º, ily módon egyértelműen bal dőlésről legalább 78º feletti érték esetén beszélhetünk.

Az 1-5. íráminták esetében a mérési eredmények 53º-79º-os átlagos dőlést mutatnak,

ily módon egyetlen duktor esetében sem látható akár 90º-ot elérő írás Az álló íráshoz leközebbi dőlés értéke 79º-os (3. sz. íráminta), amely a fentiek értelmében egyértelműen bal dőlésnek minősítendő. Külön érdekességet képvisel a 4. sz írásminta a maga két féle írásképével, illetve az azokat jellemző kétféle dőlésével (53º és 74º). Elmondása alapján a duktor a nagyobb dőlésű írását akkor használja, ha másokkal kíván közölni valamit, míg a saját magának készített jegyzetek esetében a gyakorlatilag állónak tekinthető írását használja. Az első esetben tehát jól látszik az az összefüggés, amely a nagyobb dőlés (53º) és a mások tudatos figyelembe vétele között egyébként is fennáll, a második esetben viszont (74º) feltárul a személyiség rejtett, befolyástól mentes képe.

Az orosz írásminták elemzése a magyar grafológus számára elvileg semmilyen különösebb akadályt nem képezhet, és ez nemcsak azokra a szakemberekre vonatkozik, akik ismerik vagy valamikor tanulták ezt a nyelvet. A cirill írott betűk grafológiai jegyei és azok értelmezése nagyon nagy mértékben megfelel a magyar írásoknál megszokottaknak, a legszembeötlőbb különbség, illetve e tekintetben nehézség, az ékezetek hiányából adódik. Az egyetlen kivétel, az *„Й” (i kratkoe)*, melynek grafológiai értelmezése szinte magától értetődő, főleg a sztenderd írásmód ismeretében. Az ékezet hiánya ily módon arra készteti az elemzéssel foglalkozó grafológust, hogy a jól megszokott és már-már rutinszerűen végzett ékezetvizsgálatok hiányában nagyobb figyelmet fordítson az írás egyéb grafológiai jegyeire. Ily módon például a kontrolltevékenység vonatkozásában az egyéb strukturális elemek alaposabb vizsgálata mindenképpen szükségszerű, de sokat elárulhat egy-egy felkiálltójel is. Ugyancsak az ékezetek grafológiai érdekességének kategóriájába tartozik az az eset, amikor a duktor kiteszi a *„ë” (jo) betűre* az egyébként írásban nem alkalmazott két pontot (mint például a 2. sz írásminta 14. sorában).

7. SZEMÉLYISÉGKÉP (1. SZ. ÍRÁSMINTA)

Mentális képességek

Az írás készítője képes a világot egységes egészében, illetve annak összetevőit tényleges viszonyulásuk arányában szemlélni. A szellemi dolgok iránti érdeklődése mellett a mindennapok racionalitásának is megfelelő szerepe jut gondolkodásmódjában. Az események értékelésében, az ítéletalkotásban az ésszerűségnek van meghatározó szerepe, az – egyébként érzékelhetően jelenlévő – érzelmi indíttatásoktól erős önkontrollja révén többnyire távol tartja magát. Az összefüggéseket átlátja, bár időnként szükségét érzi a gondolkodási szüneteknek. Ez utóbbi elemzési, döntéshozatali megtorpanás azonban cselekvési hatékonyságát érzékelhetően nem rontja. Gondolatait tisztán, érthetően képes formába önteni és azokat másokkal közölni. Figyelmét képes megosztani, de a tartós koncentráció számára fárasztó. A problémamegoldásban rugalmas, ötletekben gazdag.

Érzelmi élet

Érzelmi kiegyensúlyozottságát – a teljes mértékű oldottság hiányában – elsősorban a külvilág dolgaihoz való arányos és stabil viszonyulásának köszönheti. Az időnként előforduló pszichés feszültségek ellenére olykor képes feloldódni a pillant élményében. Magánéleti problémáiból keletkező feszültségeit inkább magában tartja, ezeket kellő józansággal, önmérséklettel, elemző megközelítéssel igyekszik feldolgozni. Képes a másik ember szeretetére, az önzetlen énátadásra, és vágyik arra, hogy viszontszeressék. Míg a nagyobb családban, például gyermekként többnyire háttérbe szorul, addig a partnerkapcsolatokban domináns szerepet vehet fel. Többnyire igyekszik megfelelni a vele szemben támasztott elvárásoknak, de befolyásolhatósága korlátozott.

Önmagához való viszony

Alapvetően reális önértékeléssel rendelkezik, képességeivel és lehetőségeivel egyaránt tisztában van. Folyamatos önfegyelme egyfajta visszafogottságot eredményez, ám

dominanciaigényét nem képes teljes mértékben leplezni. Önmagához és a külvilághoz való viszonyulása tekintetében kellő egyensúlyt tart fenn, elvárásai inkább önmaga irányában szigorúbbak. Tisztában van képességeivel és lehetőségeivel, és jóllehet a folyamatos önfejlesztés igénye egyértelműen érzékelhető, az énkép-énideál viszonya kiegyenlítettnek mutatkozik. Az önzetlen adakozás épp úgy távol áll tőle, mint a csak önmaga számára történő felhalmozás. Tartós elfojtások nem terhelik, önmagához és a külvilághoz való viszonya összességében és hosszú távon kiegyensúlyozott, ily módon az jövőszemlélete pozitív, életigenlő.

Szociabilitás

Korlátozottan extrovertált személyiség, azaz számára lényeges, hogy első megjelenésével kellő benyomásra tegyen szert ismeretlen társaságban, ám a – megfelelő – bemutatkozást követően fokozatosan visszahúzódik, miközben jelenlétének folyamatos érzékelhetősége nem csökken. Az emberekhez igyekszik jól alkalmazkodni, tudatos, de nem természetellenes viselkedésével igyekszik jó benyomást gyakorolni a környezetére. Számára természetes dolog a vele együtt élő emberekhez való alkalmazkodás, mások tiszteletben tartása. Bár érzékelhető kötődési igénye és kiváló énérvényesítő képessége van, igyekszik elkerülni azokat a helyzeteket, amikor másoknak tartósan terhére lehet. Az emberekhez fűződő kapcsolataiban igyekszik az egyensúlyi állapot megteremtésére.

Energetizáltság, munkavégzés

Képes a tevékenységek végzéséhez rendelkezésére álló – nem kevés – energiáit hatékonyan beosztani, melynek eredményeként vállalt feladatait sikerül rendre határidőben végrehajtania. Tartós munkafeladatok esetén az egyes munkafázisok végére közvetlenül felhasználható energiái elfogyhatnak, ezért az újabb részfeladat előtt kisebb rákészülésre, pihenésre lehet szüksége. A munkához nagy lelkesedéssel és határozott elszántsággal lát neki, ez a nagy lendület azonban a végrehajtás folyamatában többnyire hamar alább adja magát. A tevékenységek végzésében nem elhanyagolható szerepet játszik az anyagi motiváció, ugyanakkor érzékelhetően jelen van az önérvényesítésre, továbbá a jelenlétre irányuló igény is.

Mérési táblázat

1. sz. írásminta	*„Здравствуйте, уважаемый г-н графологуш!"* kezdetű szöveg		
Adatok	***kor:*** 50 év	***nem:*** nő	***kezesség:*** jobb
	iskolai végzettség: felsőfokú	***foglalkozás:*** könyvelő	
Margók			
átlagos bal margó	8,1	nagyon kicsi (8,1=3↕<[5÷8]↕)	
bal margó alakja	rugalmasan egyenes		
bal margó iránya	szűkülő		
átlagos jobb margó	10,6	kicsi (10,6=3,9↕<[5÷8]↕)	
jobb margó alakja	hullámos		
jobb margó iránya	szélesedő		
felső margó mérete	22,5	kissé nagy (22,5=9,3↕>[5÷8]↕)	**Írástömb**
alsó margó mérete	39,0	nagy (39,0=14,4↕>[5÷8]↕)	enyhén fent, középen
Sorok			
tudatos sortávolság	14,0	nagy (14,0=5,2↕>3,5↕)	
minimális sortávolság	nincsenek összeakadó szárak, összeérő sorok		
sorok alakja	enyhén domború		
sorok iránya	enyhén emelkedő		
Szótávolság	9,8	nagy (9,8=3,6↕>1,5↕)	
Zónák			
középzóna (KZ) magassága	↕**=2,7**	kicsi (sztenderd alatti)	szabálytalan
felsőzóna (FZ) magassága	3,3	nagy	enyhén szabálytalan
alsózóna (AZ) magassága	5,5	nagyon nagy	szabálytalan
zónaarány (FZ—KZ—AZ)	3,3(122%)—2,7(100%)—5,5(204%) erős alsózóna dominancia		
Betűméret	11,5	nagy (11,5=4,3↕>3,0↕)	
Szélességek			
elsődleges	2,8	normál	enyhén szabálytalan
másodlagos	2,6	normál	enyhén szabálytalan
Dőlés	64°±7°		
Kötöttség, Kötésmód	kötött	normál girland	
Szóalakzat	csökkenő		
Oválok			
oválszélesség	3,1	nagy	szabálytalan
oválmagasság	2,5	normál	szabálytalan
ováltendencia	„a" jobb, „o" bal		
oválok nyitottsága	„a" jobbra nyitott, „o" többnyire zárt		
Hurkok			
felső hurkok	normál magasság (3,1), teltség	zárt	normál módon kötött
alsó hurkok	nagy (4,9), erősen telt	változó (nyitott-kötött)	változó módon kötött
T-írásmódok	egyszerűsített		
Kezdő- és végvonalak	hiányoznak		
Megszólítás	21,4	nagy (21,0=7,9↕>7,0↕)	középen
Aláírás	17,5	normál (17,5=6,5↕≈<7,0↕)	jobbra tolódva

Elemzési táblázat

1. sz. írásminta — *„Здравствуйте, уважаемый г-н графологуш!"* kezdetű szöveg

Elemzési kulcsszavak

Mentális képességek

racionális beállítottság; gondolati és fogalmi tisztánlátás; szellemi önállóság; lényeglátás; pozitív szemlélet; szintetizáló gondolkodás; nyitottság; szellemi érdeklődés; racionális ítéletalkotás;

Érzelmi élet

határozatlanság; bizonytalanság; kiegyensúlyozott, stabil viselkedés; megfelelő kontroll; empátia; kiegyensúlyozatlanság; érzelmi feszültségek; pszichés oldottság; erős ösztöntörekvések; anyagi motivációk; erős pszichés energiák,

Önmagához való viszony

önfegyelem; visszafogottság; akarat; következetes; önállóság; eltávolodás; dominanciaigény; elvhűség; önkontroll; reális önértékelés; koncentráció; én és a külvilág harmonikus viszonya;

Szociabilitás

önállóság; elzárkózás; távolságtartás; mások tiszteletben tartása; távolságtartás, elkülönülés; másokkal való kapcsolatkeresés; hatásos benyomáskeltés igénye; kötődési igény; alkalmazkodás; érdeklődés a közösség felé; egyensúlyi állapotra való törekvés;

Energetizáltság — Munkavégzés

tudatos és hatékony energiabeosztás; önálló tevékenységek keresése; tervezés hangsúlya; önálló munkavégzés; nagyvonalú energiabeosztás; nagyobb kezdeti lelkesedés; feladat végére csökkenő energiák; lelkesedés;

Összbenyomás

Áttekinthetőség	jó	***Természetesség***	természetes
Térfoglalás	arányos	***Díszítettség***	nincs
FF egyensúly	jó	***Érettség***	jó
Pacásság	kevés	***Egyediség***	részben
Esztétikai hatás	átlagos	***Olvashatóság***	olvasható
Rendezettség	átlagos	***Harmónia***	átlagos

Dinamikus jellemzők

Tollvonási sebesség (AIS)	közepes
Produktív sebesség (RIS)	közepes
Tendencia	jobb
Írásnyomás	közepes
Vonalminőség	granulált

Globális változók

Szabályosság	enyhén szabálytalan
Térkihasználás	optimális
Tagoltság	formai
Kohézió	jó
Mozgás-/Formahangsúly	formahangsúly
Mozgáshatás(-ritmus)	megformált
Formahatás(-ritmus)	kialakulatlan
Térhatás(-ritmus)	kialakulatlan

Betűszimbolika

Оо	jó énértékelés
Яя	a család prioritása másokkal szemben
ы	dominanciaigény a partnerrel szemben
Юю	erős énátadás, szeretetigény
Ии	irányítói szerep
Йй	elnyomás az együttműködésben
Тт	erős önérvényesítés
Шш	éndominancia
А	—
Жж	az én háttérbe szorulása a családban
а	alul méretezett feladatok, munkakritika
д	erős munkaélvezet
Рр	makacs kezdés, gyenge befejezés
Фф	a pillanat élménye, jövőrealitás-érzék
Хх	a múlt-jövő egysége, a haladás prioritása

1. SZ. ÍRÁSMINTA

Здравствуйте, уважаемый
г-н графологуш!

У меня нет свободного времени писать длинные письма, но интересно знать Ваше мнение. Я немного читала об этой интереснейшей специальности, поэтому любопытно применить эти достижения на себе. Я не хочу, чтобы мои данные были в широкой печати, но безымянные данные разрешаю использовать в Ваших исследованиях. Хотелось-бы по-возможности оказать Вам посильную помощь. Наверное на этом заканчиваю, очень спешу.

Будапешт, 2008.05.20.

Варга Валентина

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

8. SZEMÉLYISÉGKÉP (2. SZ. ÍRÁSMINTA)

Mentális képességek

A duktor a világot egy önkényesen szűkre zárt ablakon át nézi, ily módon annak összefüggéseit nehezen látja át. Belegabalyodik önmaga gondolataiba, miközben keveredik az elképzelések világa az érzékelt valósággal. Hosszasan töpreng, hogy helyes döntést hozhasson, hogy a külvilágot „helyes" irányba terelje, ám azt kell tapasztalnia, hogy az emberek nem látják át szándékainak racionalitását. Ennek magyarázatául minden bizonnyal az szolgál, hogy megnyilvánulásai nem igazán racionálisak, hanem többnyire elfogultságból erednek és érzelmektől vezéreltek. Miközben meggyőződését megpróbálja másokra rákényszeríteni, gyakran önmaga válik a befolyásoltság áldozatává. Igyekszik érthetően és tagoltan kommunikálni, és gondolataival másokhoz minél közelebb kerülni, ám ezen törekvéseivel nem egy esetben éppen ellenkezőjét éri el: eltávolítja, távol tartja magától az embereket.

Érzelmi élet

Érzelmi palettáját a lelkesedés itt-ott fellelhető, kiugró koncentrációja, a szűk határok közé kényszerítettségből adódó türelmetlenség folytonos vibrációja és a bizonytalanság elmosódottsága alkotja. Az érzelmi feszültségek folyamatos jelenléte, azoknak a mindennapi életből való tudatos kiszorítottsága (lenyomottsága), majd látványos kiélése nem egy esetben heves konfliktusok forrásává válhat. A pszichés energiákkal teli, nehezen kezelhető helyzetek hosszú időt igénybe vevő feldolgozása tartós szorongásokat, hangulati hullámzásokat generálnak. Mások iránt kimutatott szeretetének és az emberek látszólagos elfogadásának hátterében többnyire a megfelelési vágy húzódik, illetve nem egy esetben saját befolyásolási törekvéseinek szándéka.

Önmagához való viszony

Állandó belső bizonytalanságát és határozatlanságát erős önkontrollal igyekszik

ellensúlyozni, melynek eredményeképpen kifelé gyakran keménynek, szigorúnak és kritikusnak mutatkozik. Önmagával, belső gyengeségeivel, gyarlóságával nehezen szembesül, és miközben igyekszik megfelelni a külső elvárásoknak, a külvilágot „jobbító" törekvései nyernek teret. Mindez szoros kapcsolatban áll tudatos és tudattalan szinteken megnyilvánuló énfejlesztési törekvéseivel, minthogy azokat közvetlen környezetére vetíti. Belső bizonytalanságát egy adott szűk világértelmezési területen (például a mély vallásosság szabályai között) próbálja meg feloldani, és ezt mások számára példaként beállítani.

Szociabilitás

Saját személyét messzemenően igyekszik háttérben tartani, és külső megnyilvánulásaival mások érdekeit messzemenően megpróbálja tiszteletben tartani. Ez az első ránézésre önfeladó, már-már altruista viselkedés valójában egy támaszkereső, akaratérvényesítő szándékot leplez, ily módon a duktor gyakran tűnik mások szemében nehezen kiismerhetőnek, kiszámíthatónak. Miközben külsőleg érzékelhetően jelen van a mások tisztelete és az illő távolságtartás, addig belül egy kritikus, befolyást érvényesítő magatartás munkálkodik.

Energetizáltság, munkavégzés

Korlátozottan rendelkezésére álló energiakészletének felhasználásában csupán annyi racionalitás mutatkozik, hogy azt egy általa eldöntött, szűken körülhatárolt élettérben igyekszik hasznosítani. Ezen keretek között az erőforrásokkal való gazdálkodása hullámzó képet mutat, jóllehet egy-egy feladat végére szinte mindig maradnak rejtett tartalékai. Nagyobb horderejű és energiaigényű feladatokra nem vállalkozik, ugyanakkor egy-egy feladat elvégzéséhez általában hosszabb előkészületre van szüksége, de azokat rendben és határidőre képes elvégezni. A munkahelyi környezetben kellő tisztelettel viszonyul másokhoz, a beosztotti munkakör ellátása számára nem okoz problémát. A kollektív munkavégzést előnyben részesíti a teljesen önállóan végzett feladatokkal szemben.

Mérési táblázat

2. sz. írásminta	*„Моим дорогим сыновьям."* kezdetű szöveg		
Adatok	***kor:*** 53 év	***nem:*** nő	***kezesség:*** jobb
	iskolai végzettség: középfokú	***foglalkozás:*** számviteli előadó	
Margók			
átlagos bal margó	33,5	nagy (10,8↕>[5÷8]↕)	
bal margó alakja	egyenes		
bal margó iránya	szélesedő		
átlagos jobb margó	40,5	nagyon nagy (13,1↕>[5÷8]↕)	
jobb margó alakja	egyenes		
jobb margó iránya	szűkülő		
felső margó mérete	32,5	nagy (10,5↕>[5÷8]↕)	**Írástömb**
alsó margó mérete	58,5	nagyon nagy (18,9↕>[5÷8]↕)	középen
Sorok			
tudatos sortávolság	8,2	kicsi (8,2<3,5↕)	
minimális sortávolság	több helyen összeakadó szárak		
sorok alakja	cseréptört (vegyesen!)		
sorok iránya	enyhén emelkedő		
Szótávolság	7,3	nagy (7,3=2,4↕>1,5↕)	
Zónák			
középzóna (KZ) magassága	**↕=3,1**	normál (sztenderd közeli)	
felsőzóna (FZ) magassága	3,7	nagy	
alsózóna (AZ) magassága	6,2	nagyon nagy	
zónaarány (FZ—KZ—AZ)	3,7(119%)—3,1(100%)—6,2(200%) erős alsózóna dominancia		
Betűméret	13,0	nagy (13,0=4,2↕>3,0↕)	
Szélességek			
elsődleges	3,2	normál	
másodlagos	1,7	kicsi	
Dőlés	59º±3º		
Kötöttség, Kötésmód	enyhén kötött	vegyes kötésmód	
Szóalakzat	enyhén szabálytalan		
Oválok			
oválszélesség	3,1	normál	enyhén szabálytalan
oválmagasság	3,2	normál	enyhén szabálytalan
oválténdencia	jobb		
oválok nyitottsága	„a" jobbra nyitott, „o" többnyire zárt, hiányosságokkal és csigavonallal		
Hurkok			
felső hurkok	normál magasság (3,1)	normál teltség	normál módon kötött
alsó hurkok	normál magasság (3,2)	erős teltség	felül kötött, leszakadó
T-írásmódok	egyszerűsített	kiemelt helyen sztenderd	
Kezdő- és végvonalak	csigavonalas KV		hegyes VV
Megszólítás	13,5	kicsi (21,0=4,4↕>7,0↕)	jobbra tolódva & középen
Aláírás	17,5	kicsi (17,5=5,6↕<7,0↕)	középen

Elemzési táblázat

2. sz. írásminta — *„Моим дорогим синовьям."* kezdetű szöveg

Elemzési kulcsszavak

Mentális képességek

hosszú átgondolás, tervezés; érzelmek szerepe a gondolkodásban; visszafogott kommunikáció; gyenge rendszerezés; gondolati befolyásolhatóság; kritikai érzék; gyenge lényeglátó képesség; részletekben való elmerülés;

Érzelmi élet

bizonytalanság; önkifejezés visszafogottsága; lelkesedés; türelmetlenség; önállóság (önbizalom vagy félénkség miatt); hangulati ingadozások; túlzott érzelmi beállítottság; feldolgozatlan érzelmi feszültségek; támaszigény; félénkség; érzékenység; befolyásolhatóság; pszichésen megterhelő helyzetek nehéz feldolgozása; testi és ösztönélmények átélésének elsődlegessége; erős pszichés energiák;

Önmagához való viszony

önfejlődés lehetősége; önkontroll; határozatlanság; bizonytalanság; változó önbizalom; énhangsúlyozás; erős önkontroll;

Szociabilitás

saját személyiség háttérbe szorítása; más személyek túlzott tiszteletben tartása; távolságtartás; akaratérvényesítés;támaszigény; közösség felé fordulás; külső elvárásoknak való megfelelés igénye; kiszámíthatatlanság; társas érdeklődés; kötődés másokhoz; konfliktusok felvállalása; agresszivitás;

Energetizáltság — Munkavégzés

pazarló energiabeosztás; irányíthatóság; másokkal közösen végzett munka; gyenge energiák; változó lelkesedés; folyamatos kontroll; rövid távú lendület; megmaradó energiák;

Összbenyomás

Áttekinthetőség	átlagos	***Természetesség***	természetes
Térfoglalás	rossz	***Díszítettség***	jelen van
FF egyensúly	aránytalan	***Érettség***	jó
Pacásság	kis mértékben	***Egyediség***	egyedi
Esztétikai hatás	túlzások	***Olvashatóság***	nehezen
Rendezettség	gyenge	***Harmónia***	diszharmónia

Dinamikus jellemzők

Tollvonási sebesség (AIS)	nagy
Produktív sebesség (RIS)	nagy
Tendencia	jobb
Írásnyomás	közepes
Vonalminőség	homogén

Globális változók

Szabályosság	enyhén szabálytalan
Térkihasználás	ritkított
Tagoltság	gondolati tagoltság
Kohézió	erős
Mozgás-/Formahangsúly	kiegyenlített
Mozgáshatás(-ritmus)	megformált
Formahatás(-ritmus)	megformált
Térhatás(-ritmus)	megformált

Betűszimbolika

Оо	nehéz szembesülés az énnel
Яя	Erős énfejlesztő törekvések
ы	gyakorlatban működő kapcsolat
Юю	énátadás megfelelési vágyból
Ии	beosztotti viszony elfogadása
Йй	a külvilágnak megfelelő együttműködés
Тт	önérvényesítési törekvések
Шш	mások tisztelete
А	—
Жж	más elképzelés a saját családról
а	nehézségek nélküli feladatteljesítés
д	a végzett tevékenység örömének eltitkolása
Рр	határozott hozzáállás a munkához
Фф	—
Хх	fejlődésorientáció

2. SZ. ÍRÁSMINTA

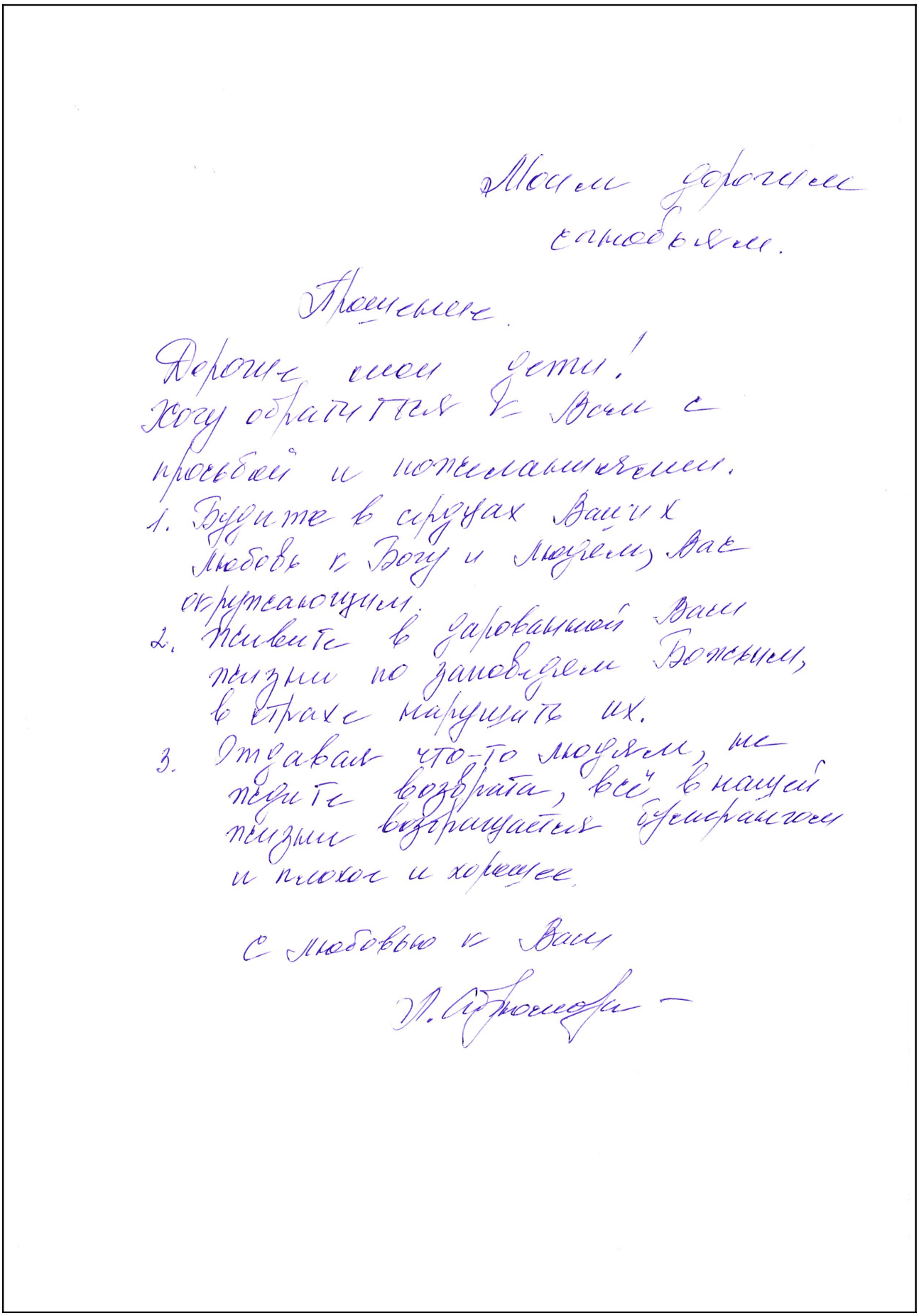

Моим дорогим
сыновьям.

Прошение.

Дорогие мои дети!
Хочу обратиться к Вам с
просьбой и пожеланиями.

1. Будите в сердцах Ваших
любовь к Богу и людям, Вас
окружающим.
2. Живите в дарованной Вам
жизни по заповедям Божьим,
в страхе нарушить их.
3. Отдавая что-то людям, не
ждите возврата, всё в нашей
жизни возвращается бумерангом
и плохое и хорошее.

С любовью к Вам

Л. Абрамова

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

9. SZEMÉLYISÉGKÉP (3. SZ. ÍRÁSMINTA)

Mentális képességek

Az írás olyan ember agyának terméke, aki a világot egy sajátos absztrakt szemüvegen át szemléli, amelyen keresztül minden összetevőnek szimbolikus lenyomata van. Miközben ezek a részek önmagukban is beszélnek, kifejezetten működik az elv: az egész sokkal több, mint a részek összessége. Látókörének leszűkítése nélkül képes figyelemmel kísérni a részek önálló tulajdonságait, s mindeközben sohasem veszíti el az egész meghatározó benyomását. Ez csakis oly módon lehetséges, hogy nyitottsága a szellemi élmények, a mindennapok tapasztalatai és a mélyről jövő intuíciók irányában egyaránt jelen van. Lényeglátó, ám ezt környezete nem minden esetben gondolja így. Egyszerű, de nem fejletlen sémákban gondolkodik, a dolgokat nem bonyolítja túl, minthogy azokat szimbolikus tartalmuk szintjén képes megragadni.

Érzelmi élet

Erős emocionalitását kellő pszichés kontrollal kezeli, ily módon többnyire mindig ura önmagának. Absztrakt világszemléletéből adódóan képes az érzelmeket racionális technikákkal, képletszerűen kezelni. Anélkül, hogy környezetét különösebben terhelné, saját érzelmi megnyilvánulásainak folyamatos teret biztosít, ily módon sikerült elérnie, hogy belső feszültségeit tartósan nem fojtsa önmagába. A partnerkapcsolatban őszinte, megnyilvánulásai sohasem mesterkéltek. Családjához és partneréhez erősen kötődik, más emberi kapcsolatok tekintetében lényegében érzelmi közömbösséget mutat. Hangulatváltozásai jelentősen nem befolyásolják mindennapos tevékenységének ellátásában és emberi kapcsolatainak fenntartásában.

Önmagához való viszony

Magabiztosságát mindenek előtt az alapozza meg, hogy a nehéz helyzeteket gyorsan átlátja és gyakorlatilag azonnal képes a cselekvésre. Önmagába vetett bizalma az idő (és a

feladatok) előrehaladtával még tovább nő, miközben környezetéhez egyre inkább közelebb kerül. Önbizalmának átmeneti, rövidebb időszakra kiterjedő visszaesése (ingadozása) nem veti vissza abban, hogy kezdeti lendületét végképp elveszítse. Öntudatos ember, aki reálisan ítéli meg saját képességeit és lehetőségeit. Énképe nem áll távol reális alapokon nyugvó énideáljától.

Szociabilitás

Nagymértékű önállósága, visszafogottsága és bizonyos mértékű bizalmatlansága ellenére is igyekszik folyamatos kapcsolatban állni (maradni) az emberekkel. Bár önérvényesítő szándékai egyértelműek, és a szociális környezetben elég nagy teret foglal le magának, a környezetére nyomasztó módon nem telepszik rá. Míg a mások részéről történő közeledésre – többnyire a bizalmatlanság miatt – nem vevő, önmaga gyakran vállal kezdeményező szerepet.

Energetizáltság, munkavégzés

A maga ura nemcsak a munkafeladatok meghatározásában és elvégzésében, de az ehhez szükséges energiák rendelkezésre bocsájtásában. A feladatok elvégzését nem halogatja, a munkavégzésbe a lehető legkisebb előkészület után belevág. Jó rálátásának, hatékony energiafelhasználásának és a folyamat közben megvalósuló tervezésnek (illetve kontrollnak) köszönhetően sohasem csúszik ki a rendelkezésére álló végrehajtási időintervallumból, bár az i-re a pontot tudatosan az utolsó pillanatban helyezi fel. Külső irányítást nem igényel, beosztotti minőségben feladatait teljesen önállóan látja el. Többnyire olyan munkakörben tud igazán hatékony lenni, ahol közvetlen kapcsolatban áll az emberek nagyobb csoportjával, ám azok nem munkatársai, hanem inkább tevékenységének (tovább)felhasználói,illetve haszonélvezői. Képességeinek és lehetőségeinek tudatában lévén sohasem vállal teljesíthetetlen feladatokat, ily módon azokat mások megelégedésére hajtja végre.

Mérési táblázat

3. sz. írásminta			„Дорогая мамочка!" kezdetű szöveg
Adatok	***kor:*** 30 év	***nem:*** nő	***kezesség:*** jobb
	iskolai végzettség: felsőfokú	***foglalkozás:*** ingatlanközvetítő	
Margók			
átlagos bal margó	6,5	kicsi (6,5=2,1↕<[5÷8]↕)	
bal margó alakja	jobbra nyitott		
bal margó iránya	szűkülő		
átlagos jobb margó	17,2	kicsi (17,2=5,1↕<=[5÷8]↕)	
jobb margó alakja	hullámos		
jobb margó iránya	szűkülő		
felső margó mérete	5,5	kicsi (5,5=1,8↕<[5÷8]↕)	**Írástömb**
alsó margó mérete	5,0	kicsi (5,0=1,6↕<[5÷8]↕)	teljes térkitöltés
Sorok			
tudatos sortávolság	13,0	nagy (13,0=4,2↕>3,5↕)	
minimális sortávolság	nincsenek összeakadó szárak, összeérő sorok		
sorok alakja	hullámos		
sorok iránya	vízszintes		
Szótávolság	6,5	nagy (6,5=2,1↕>1,5↕)	
Zónák			
középzóna (KZ) magassága	**↕=3,1**	normál (sztenderd közeli)	
felsőzóna (FZ) magassága	3,0	normál	
alsózóna (AZ) magassága	4,0	nagy	
zónaarány (FZ—KZ—AZ)	3,0(97%)—3,1(100%)—4,0(129%) alsózóna dominancia		
Betűméret	10,1	nagy (10,1=3,3↕>3,0↕)	
Szélességek			
elsődleges	3,0	normál	enyhén szabálytalan
másodlagos	1,9	kicsi	enyhén szabálytalan
Dőlés	79º±11º		
Kötöttség, Kötésmód	enyhén kötött	szkript	
Szóalakzat	szabálytalan		
Oválok			
oválszélesség	3,1	normál	enyhén szabálytalan
oválmagasság	3,4	normál	enyhén szabálytalan
ováltendencia	„a" jobb, „o" bal		
oválok nyitottsága	„a" jobbra nyitott, „o" többnyire zárt, illetve balra nyitott		
Hurkok			
felső hurkok	normál magasság (3,6)	normál teltség	alul kötött
alsó hurkok	normál magasság (3,6)	erős teltség	vegyesen kötött
T-írásmódok	egyszerűsített	árkádos tetővonal	
Kezdő- és végvonalak	alapvetően nincsenek	néhol alsózónából induló KV	néhol alsózónába érkező VV
Megszólítás	18,5	kicsi (18,5=6,0↕<7,0↕)	enyhén balra tolódva
Aláírás	31,4	nagy (31,4=10,1↕>7,0↕)	erősebben jobbra tolódva

Elemzési táblázat

3. sz. írásminta	*„Дорогая мамочка!”* kezdetű szöveg

Elemzési kulcsszavak

Mentális képességek

racionális beállítottság összhangban a szubjektivitással; kontroll; absztrakt gondolkodás; tradíciók felrúgása; jó kommunikációs képességek, hiányosságok a lényeglátásban és rendszerező képességben; szellemi önállóság; analizáló és szintetizáló gondolkodás egyensúlya (az analizáló domináns); kritikai érzék; kreativitás; gyakorlatias gondolkodás; hatékony problémamegoldás; tanulási nyitottság; szellemi igények összhangban más területekkel; tanulási nyitottság;

Érzelmi élet

erős megnyilatkozások; testi és biológiai késztetések kiélése; érzelmi, hangulati ingadozás; impulzivitás; érzékenység; őszintétlenség; időnként nagy ösztönerők; megfelelő mértékű pszichés oldottság; viselkedésbeli lazaság; támaszigény; bizalmatlanság; oldott pszichés közérzet; komfortérzet; saját érzéseit a magánszférában osztja meg; erős pszichés energiák; testi és ösztönélmények átélésének elsődlegessége; az intimszféra fontossága;

Önmagához való viszony

magabiztosság; határozottság; nyitottság; önállóság; változó önbizalom; kontroll; eltakarás; erős önkontroll; elzárkózás mások befolyásoló hatása elől; reális önértékelés; énideál és énkép egybecsengése; kontroll az ösztönterületen;

Szociabilitás

önállóság; elzárkózás; eltávolodás; elmélyült kapcsolatok; óvatosság a kapcsolatokban; saját magát helyezi előtérbe másokkal szemben; kezdeményezés a kapcsolatokban; távolságtartás; gyakorlatias tevékenységek szeretete; tervezés és szervezés egyensúlya; határozott fellépés; önbizalom mások figyelembe vétele mellett; kiegyensúlyozott társas törekvések; dominancia érvényesítése; kötődés másokhoz; társas érdeklődés; bizalmatlanság; kellő önbizalom és önkontroll; közvetlenség a kapcsolatteremtésben;

Energetizáltság — Munkavégzés

tudatos és hatékony energiabeosztás; önálló tevékenységek keresése; kevés tervezés; spontán, azonnali munkakezdés; lendület; aktivitás; reális célok; aktív időszakok között kisebb pihenők; kiegyensúlyozott viszony a vágyak és azok megvalósítása között; anyagi elismerés utáni vágy; kellő kihívások a munkában; kellő aktivitás és lendület;

Összbenyomás

Áttekinthetőség	átlagos	***Természetesség***	természetes
Térfoglalás	aránytalan	***Díszítettség***	leegyszerűsített
FF egyensúly	jó	***Érettség***	átlagos
Pacásság	pacás	***Egyediség***	átlagos
Esztétikai hatás	gyenge	***Olvashatóság***	olvasható
Rendezettség	átlagos	***Harmónia***	átlagos

Dinamikus jellemzők

Tollvonási sebesség (AIS)	közepes
Produktív sebesség (RIS)	közepes
Tendencia	bal
Írásnyomás	sporadikus
Vonalminőség	amorf

Globális változók

Szabályosság	szabályos
Térkihasználás	optimális
Tagoltság	nincs
Kohézió	közepes
Mozgás-/Formahangsúly	formahangsúly
Mozgáshatás(-ritmus)	kialakulatlan
Formahatás(-ritmus)	kialakulatlan
Térhatás(-ritmus)	tagolatlan

Betűszimbolika

Оо	változó énkép
Яя	önmagamnak megfelelő „én”
ы	harmonikus partnerkapcsolat
Юю	teljes énátadás (testi szinten)
Ии	vezetői hajlam
Йй	jövőbe tekintő együttműködés
Тт	énérvényesítés
Шш	kiegyensúlyozott szociális viszonyok
А	erős kapcsolódás a családi hagyományokhoz
Жж	—
а	jelentéktelen munkaterhelés
д	kis munka – nagy élmény
Рр	kis elszántsággal végzett tevékenység
Фф	—
Хх	kiegyensúlyozott belső viszonyok

3. SZ. ÍRÁSMINTA

Дорогая мамочка!

Вот и я в Венгрии. Встретили нас хорошо, заселили в гостиницу, завтра идем смотреть город. Когда мы ехали из аэропорта я увидела по центру, то мне безумно понравились старые дома в будапеште, как будто попадаешь в сказку или попала сразу в старинную сказку. А что нового у вас? Как папа? Слышно ли что-нибудь от меня? Едут ли они с Петрой в Польшу? Завтра, как я уже раз говорила, пойдем смотреть город, если у тебя или папы какие-нибудь пожелания, что вам привезти? Надеюсь Гриша и Соня не будут очень досаждать вам, если вам понадобится помощь, то позвони по этому телефону +7495 394 23 12, там вам помогут. Очень скучаю, буду ждать новостей. Передавай всем моим приветы. Ваша Маша. Целую.

Мария Александровна

Такая

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

10. SZEMÉLYISÉGKÉP (4. SZ. ÍRÁSMINTA)

Mentális képességek

Szokatlan, nem mindennapos sémákban gondolkodik, ami egyfelől segíti a hatékony problémakezelésben, másfelől hátráltatja az összefüggések átlátásában, az információhalmaz kitartást igénylő rendszerezésében. A világ dolgait érzékelhető elkülönítéssel, természetes struktúrában kezeli, azokhoz arányos viszonyulást mutat. Az ismeretek megszerzésében megmutatkozó dinamizmusa határozott lendülettel íveli át a szellemi és anyagi végleteket. Művészi kifejező eszközökkel rendelkező kreatív ember, aki mindemellett képes a formai-tartalmi elvárásokhoz is igazodni, saját látás- és gondolkodásmódját fel nem adva . Saját kommunikációs technikával, nyelvvel rendelkezik, amely összefüggő, tagolt és mások számára is többnyire érthető.

Érzelmi élet

Érző, érzékelő, megélő és megnyilvánuló személyiség, olykor azonban nem kevés elfojtással. A más területeken jól működő tudatos kontrolltevékenysége leginkább érzelmi megnyilvánulásainak területét nem kellően hatékony, indulatainak elfojtására irányuló törekvései ugyanis nem minden esetben járnak sikerrel. Másokhoz való közeledése nem jelenti automatikusan énjének feltárását, különös tekintettel személyiségének legmélyébe zárt titkaira. Fontosnak tartja, hogy érzelmi problémáit mások ne érzékeljék, illetve másokra ez negatív módon ne hasson, ugyanakkor őt magát a kívülről érkező pszichés ráhatások nem hagyják érintetlenül. Míg saját érzelmi problémáival nehezebben birkózik meg, addig másoknak hasznos tanácsokkal tud szolgálni.

Önmagához való viszony

Eredendő spontaneitását az önmagával szembeni szigorú elvárások, a másoknak való megfelelési szándék prioritása szorítja háttérbe. Ez a megfelelési szándék azonban alapvetően önös érdekeken nyugszik, leginkább az elismerés és az elfogadás utáni vágyból

ered. Jóllehet önmagába vetett hite ingadozó, önértékelési zavarokkal nem küszködik. Önbizalmának alapjait saját, működő szabályrendszere, a külvilághoz való idomulási képessége, valamint környezetének vele szemben tanúsított nagyfokú bizalma erősíti.

Szociabilitás

Bár durván nem tolakodó, de sajátos, mozgástöbbletes entrée-ja révén a társaságban való megjelenése azonnal érzékelhető. Nagy fokú flexibilitása lehetővé teszi a másokhoz való idomulást, a kitartó alkalmazkodást. Szívesen közelít az emberekhez, nem riad vissza a kapcsolatok kezdeményezésétől, de nem tolakodó, megadva a kellő tiszteletet és tartva a szükséges távolságot. Ennek ellenére – a főként akarati úton megvalósuló közeledése – az emberekhez nem egy esetben konfliktusokat is kiválthat, melyet mozgásterének szűkítésével reagál le. Mindez tovább növeli a személyiségét egyébként is körüllengő titokzatosságot. Bár a szűkebb családból inkább az emberek nagyobb közössége felé (előre) menekül, időszakonként mégis igénye van a nyüzsgésből való visszahúzódásra.

Energetizáltság, munkavégzés

Lendületes, aktív munkavégző, aki képes a rábízott feladatok elvárható színvonalú és többnyire határidőben történő végrehajtására. A munka elvégzéséhez arányos előkészületi időt, rákészülést igényel, a nagyobb feladatok esetében gyakran kisebb ceremónia kíséretében. Energiafelhasználását tudatosan nem irányítja, aktvitása, lendülete a végrehajtás folyamatában szakaszonként változó. Miközben egyes tevékenységekhez nagy elszántsággal lát neki, ami a végrehajtásban alább ad, addig más esetekben ennek ellenkezője figyelhető meg. A kevésbé kötött és változatos feladatokat szívesebben látja el, de a monotónia tűrése is elfogadható. A munkavégzésben nyitott a különböző információkra, a másokkal való együttműködésre. Munkatársai megbíznak benne, tanácsait, döntéseit elfogadják. Jelenlegi feladatkörében feltételezhetően vannak mások számára nem feltárható körülmények, illetve valamiféle kettősség tapasztalható e területen.

Mérési táblázat

4. sz. írásminta			„Дорогие друзья!" kezdetű szöveg
Adatok	***kor:*** 35 év	***nem:*** nő	***kezesség:*** jobb
	iskolai végzettség: felsőfokú	***foglalkozás:*** titkárnő	
Margók			
átlagos bal margó	25,0	normál (25,0=7,1↕=[5÷8]↕)	
bal margó alakja	hullámos		
bal margó iránya	szélesedő		
átlagos jobb margó	20,2	normál (20,2=5,8↕=[5÷8]↕)	
jobb margó alakja	hullámos		
jobb margó iránya	szélesedő		
felső margó mérete	6,5	kicsi (6,5=1,9↕<[5÷8]↕)	**Írástömb**
alsó margó mérete	3,5	kicsi (3,5=1,0↕<[5÷8]↕)	nagyon enyhén jobbra lent
Sorok			
tudatos sortávolság	11,8	normál (11,8≈3,5↕)	enyhén szabálytalan
minimális sortávolság	több helyen összeakadó szárak		
sorok alakja	hullámos		
sorok iránya	emelkedő		
Szótávolság	8,1	nagy (8,1=2,3↕>1,5↕)	
Zónák			
középzóna (KZ) magassága	**↕=3,5**	nagy (sztenderdet meghaladó)	szabálytalan
felsőzóna (FZ) magassága	3,8	normál	szabálytalan
alsózóna (AZ) magassága	6,3	nagyon nagy	enyhén szabálytalan
zónaarány (FZ—KZ—AZ)	3,8(109%)—3,5(100%)—6,3(180%) erős alsózóna dominancia		
Betűméret	13,6	nagy (13,6=3,9↕>3,0↕)	
Szélességek			
elsődleges	3,1	normál	szabálytalan
másodlagos	1,8	kicsi	szabálytalan
Dőlés	53º±3º és 74º±9º		
Kötöttség, Kötésmód	enyhén kötött	szűk girland	
Szóalakzat	szabálytalan		
Oválok			
oválszélesség	3,4	normál	szabálytalan
oválmagasság	3,3	normál	szabálytalan
ováltendencia	jobb		
oválok nyitottsága	zárt, hurkos, néhol bonyolult oválok		
Hurkok			
felső hurkok	normál magasság (3,4)	normál teltség	vegyes módon kötött
alsó hurkok	nagy magasság (7,1)	normál és erős teltség	vegyes módon kötött
T-írásmódok	vegyes	bekötött tetővonallal	
Kezdő- és végvonalak	néhol csigavonalas KV	néhol elefántormányos KV	többnyire nincs VV
Megszólítás	27,4	nagy (27,4=7,8↕>7,0↕)	balra tolódva
Aláírás	17,5	kicsi (17,5=5,0↕<7,0↕)	középen

Elemzési táblázat

4. sz. írásminta	„Дорогие друзья!” kezdetű szöveg

Elemzési kulcsszavak

Mentális képességek

a bevett sémáktól eltérő, rugalmas gondolkodás; a szellemiség és a gyakorlatiasság változó viszonya; lényeglátási és rendszerezési hiányosságok; esztétikai érzék; analizáló és szintetizáló gondolkodás; szubjektív gondolkodás; gyakorlati beállítottság; kreativitás; szellemi érdeklődés;

Érzelmi élet

változékony érzelmek; erős megnyilatkozások; testi és biológiai késztetések kiélése; érzelmi-hangulati ingadozások; érzékenység; befolyásolhatóság; pszichésen nehezen kezelhető helyzetek; erős pszichés energiák;

Önmagához való viszony

spontaneitás; természetes megnyilatkozások; erős, néha változó önbizalom; önállóság; énhangsúlyozás; benyomáskeltés igénye; énközpontúság; változó önkontroll; önértékelési problémák;

Szociabilitás

változó/rugalmas nyitottság; nyitottság feszültséggel; alkalmazkodó képesség; más személyek tiszteletben tartása; óvatosság; bizalmatlanság; formalitások tisztelete; konfliktusok felvállalása; társasigény az önállóság megtartásával; távolságtartás; elkülönülés; saját szabályrendszer; külső elvárásoknak való megfelelési igény;

Energetizáltság — Munkavégzés

nem tudatos, változó energiabeosztás; változó aktivitás/lendület; határidők időnkénti csúszása; anyagi motiváció; közös munkára való alkalmasság; aktív időszakok közötti nagy pihenők; energiakészlet maximális felhasználása;

Összbenyomás

Áttekinthetőség	átlagos	***Természetesség***	kissé mesterkélt
Térfoglalás	aránytalan	***Díszítettség***	díszített
FF egyensúly	aránytalan	***Érettség***	jó
Pacásság	kissé	***Egyediség***	egyedi formák
Esztétikai hatás	túlzások	***Olvashatóság***	nehezen
Rendezettség	gyenge	***Harmónia***	diszharmónia

Dinamikus jellemzők

Tollvonási sebesség (AIS)	nagy
Produktív sebesség (RIS)	közepes
Tendencia	jobb és bal
Írásnyomás	erős nyomaték
Vonalminőség	granulált

Globális változók

Szabályosság	szabálytalan
Térkihasználás	kissé sűrített
Tagoltság	formai tagoltság
Kohézió	jó
Mozgás-/Formahangsúly	formahangsúly
Mozgáshatás(-ritmus)	megformált
Formahatás(-ritmus)	megformált
Térhatás(-ritmus)	megformált

Betűszimbolika

Оо	titokzatos, bonyolult személyiség
Яя	a külvilág elvárásainak ignorálása
ы	közös szellemi érdeklődés a partnerrel
Юю	erős énátadás
Ии	irányítói szerep felvállalása
Йй	titkos együttműködés
Тт	énhangsúlyozás; visszatartó logika
Шш	kiegyensúlyozott szociális stabilitás
А	—
Жж	előre menekülés a családból
а	„munka” a munkában, munkatitkolózás
д	munkavégzést megelőző élvezet
Рр	határozott hozzáállás, gyengébb eredmény
Фф	háttérbe szoruló múlt, magas énideál
Хх	elnyomott társas harmónia

4. **SZ. ÍRÁSMINTA**

Дорогие друзья!

Меня попросили поучаствовать в графологическом исследовании. Это показалось мне интересным. Сейчас я пишу несколько строк в качестве образца моего почерка. Давно не писала от руки. Так я пишу тогда, когда кто-то кроме меня это будет читать. Никогда не подозревала, что без постоянной практики мой почерк так испортится.

Однако, когда я пишу для себя, я пишу так. Не очень красиво, но зато гораздо быстрее. Правда обычно я сокращения делаю. Никто читать не будет, а мне и так понятно. Надеюсь что это смогут разобрать. Ну вот и всё. Я заканчиваю.

Успехов,

Марина

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

11. SZEMÉLYISÉGKÉP (5. SZ. ÍRÁSMINTA)

Mentális képességek

A duktor a világot összefüggő, egységes egészként közelíti meg, rendelkezvén azzal a képességgel hogy jól megkülönböztesse a meghatározó és kevésbé meghatározó összetevőket. Figyelmét képes megosztani, ugyanakkor a tartós koncentráció sem esik nehezére. Az eseményekhez racionálisan, de nem érzelemmentesen viszonyul; ám reagálásaiban, döntéseiben és cselekedeteiben igyekszik minél kisebb szerepet szánni az emocionális összetevőknek. A dolgok szellemi és anyagi vonatkozásaira, valamint a mindennapi élet eseményeire egyaránt nyitott, az új információkat tartózkodóan, de nem teljesen elutasítóan kezeli, illetve szükséges mértékben építi be szemléletmódjába. A problémákat többnyire nem spontán módon, hanem kész, begyakorolt és működő sémák szerint, kis energiafelhasználással, célirányosan oldja meg.

Érzelmi élet

Megnyilvánulásainak rendezettségéből nehezen lehet következtetni belső érzéseire, melyen ily módon mélyen rejtve maradnak a külvilág számára. Őszinte érzéseinek kinyilatkoztatására, belső problémáinak közvetlen, másokkal való megvitatására képtelen, ám rejtett pszichés átjárhatósága révén egyfajta „lelki szellőztető rendszerrel” rendelkezik. Ennek köszönhetően érzelmi-lelki egyensúlyát sikerül huzamos ideig fenntartania, anélkül, hogy időnként lazább periódusokat iktatna be feszített mindennapjaiba. A feszült helyzeteket indulatoktól és impulzív megnyilvánulásoktól mentesen reagálja le, ám finom és folyamatosan sugárzó érzelmi vibrációjának megváltozását környezete is érzékeli.

Önmagához való viszony

Komolyságának, fegyelmezettségének, rendezett és kiszámítható viselkedésének hátterében mindenekelőtt az önmagával szemben támasztott mindvégig következetes és szigorú elvárások állnak. Reális önértékelése, magabiztossága szerénységgel és kiegyenlített

„énkép-énideál” viszonnyal párosul. Az önkontroll személyiségének meghatározó részét képezi, ily módon a szabályozott viselkedést teljesen természetesnek éli meg. Akaratának érvényesítését nem erőszakkal, mások elnyomásával, hanem másokra is kiható, de alapvetően önmagára irányuló maximalizmusával segíti.

Szociabilitás

Társaságban kevés teret sajátít ki magának, és a levegőt sem szívja el mások elől, állandó finom rezgésével azonban jelenléte mindvégig határozottan érzékelhető. Az emberekkel való kapcsolatára a kiegyenlítettség jellemző: miközben megőrzi önállóságát és ügyel a megfelelő távolságtartásra , nem kerüli, sőt kifejezetten keresi az emberek közelségét. Erős önfegyelme, visszafogottsága ily módon nem szigeteli el a külvilágtól, hanem azzal folyamatos kapcsolatot ápol. Kritikus véleményét időnként konkrétan az érintettek tudomására hozza, felvállalván a számára nem minden esetben kellemes reakciókat is. Szigorú véleményének és elvárásainak alapvetően nem a hangos és kemény szavak, hanem a tettek útján ad nyomatékot: fegyelmezett és szerény viselkedése, pontossága, megbízhatósága akarva-akaratlanul is egyfajta magas követelményt állít mások számára is, amit környezete gyakran nem képes teljesíteni.

Energetizáltság, munkavégzés

Megbízható, pontos, percíz munkaerő, aki a rábízott feladatot kellően átlátja és azt kifogástalanul végrehajtja. Alkalmas nagyobb feladatok önálló ellátására, közvetlen irányításra nem szorul. Számára kiemelt fontossággal bír a tevékenységek előzetes felmérése, a feladat egészének és összetevő elemeinek átgondolása, megtervezése. A rendelkezésére álló idővel és energiakészlettel nagyon hatékonyan gazdálkodik, az előre megszabott határidőket előre látható biztonsággal és maradéktalanul tartja. A jó tervezésnek köszönhetően operatív problémákkal többnyire nem kell számolnia, így operatív, tűzoltó jellegű szervezési feladatokkal nem kell számolnia. Munkáját gyakorlatilag hibamentesen végzi, és annak tartalmáért mindig vállalja a személyes felelősséget.

Mérési táblázat

5. sz. írásminta			„Moz goporaz!" kezdetű szöveg
Adatok	***kor:*** 45 év	***nem:*** nő	***kezesség:*** jobb
	iskolai végzettség: felsőfokú	***foglalkozás:*** közgazdász	
Margók			
átlagos bal margó	35,1	nagy (35,1=19,4↕>[5÷8]↕)	
bal margó alakja	egyenes		
bal margó iránya	szélesedő		
átlagos jobb margó	26,9	nagy (26,9=14,9↕>[5÷8]↕)	
jobb margó alakja	hullámos		
jobb margó iránya	szűkülő		
felső margó mérete	11,5	normál (6,4↕=[5÷8]↕)	**Írástömb**
alsó margó mérete	13,0	normál (7,2↕=[5÷8]↕)	jobbra tolódott
Sorok			
tudatos sortávolság	11,5	nagyon nagy (11,5=6,4↕>3,5↕)	
minimális sortávolság	nincsenek összeakadó szárak, összeérő sorok		
sorok alakja	egyenes		
sorok iránya	változó		
Szótávolság	9,9	nagyon nagy (9,9=5,6↕>1,5↕)	
Zónák			
középzóna (KZ) magassága	**↕=1,8**	kicsi (erősen sztenderd alatti)	
felsőzóna (FZ) magassága	2,0	kissé nagy	
alsózóna (AZ) magassága	2,3	nagy	
zónaarány (FZ—KZ—AZ)	2,0(111%)—1,8(100%)—2,3(128%) enyhe alsózóna dominancia		
Betűméret	6,1	nagy (6,1=3,4↕>3,0↕)	
Szélességek			
elsődleges	2,4	nagy	szabályos
másodlagos	2,4	nagy	szabályos
Dőlés	55º±3º		
Kötöttség, Kötésmód	kötött	szöges girland	
Szóalakzat	szabályos		
Oválok			
oválszélesség	2,8	nagy	szabályos
oválmagasság	1,8	normál	szabályos
ováltendencia	jobb		
oválok nyitottsága	zárt, hurkos oválok		
Hurkok			
felső hurkok	normál magasság (2,6)	kis teltség, tapadó	felül kötött
alsó hurkok	kis magasság (2,0)	kis teltség, tapadó, szublimált	alul kötött
T-írásmódok	vegyes	jelző felülhúzások nélkül	
Kezdő- és végvonalak	többnyire nincs KV		hegyes VV
Megszólítás	19,5	nagy (19,5=10,8↕>7,0↕)	enyhén balra tolódott
Aláírás	16,7	nagy (16,7=9,3↕>7,0↕)	enyhén jobbra tolódott

Elemzési táblázat

5. sz. írásminta — *„Моя дорогая!"* kezdetű szöveg

Elemzési kulcsszavak

Mentális képességek

hosszú átgondolás; érzelmek szerepe a gondolkodásban; gondolati tisztánlátás; kiegyensúlyozott értékrend; erős figyelemkoncentráció; szintetizáló gondolkodás; határozottság; akaraterő; céltudatosság; szellemi nyitottság; nyitottság mások gondolataira; racionalitás; realitásérzék; jó lényeglátó képesség;

Érzelmi élet

önfejlődési lehetőség; kiegyensúlyozottság; szellemi önállóság; megfelelő kontroll; (túl)érzékenység; elvágyódás a mindennapokból; félelmek; saját hibáinak elrejtése; mélyen őszinte érzések saját magának megtartása; fokozott élményigény; gátolt élménymegélés; érzelmi megerősítés iránti igény;

Önmagához való viszony

következetes önmagához, önkontroll, önuralom; monotónia- és magánytűrő; reális önértékelés; racionalitás; visszafogottság; önálló akarat érvényesítése;

Szociabilitás

kiegyensúlyozottság; eltávolodás; távolságtartás, mások tiszteletben tartása; határok tisztelete; önállóság (de nem teljes elszigetelődés); másokkal való kapcsolatkeresés; kötődési igény; alkalmazkodás; visszahúzódás; szerénység; „én"-visszafogás; kritikai érzék; konfliktuskerülés;

Energetizáltság — Munkavégzés

az átlagosnál alaposabb tervezés; a tervezés hangsúlya a szervezéssel és a megvalósítással szemben; tudatos (hatékony) energiabeosztás; hullámzó energiakészlet; változó aktivitás; önálló munkavégzés;

Összbenyomás

Áttekinthetőség	jó	***Természetesség***	természetes
Térfoglalás	arányos	***Díszítettség***	nem díszített
FF egyensúly	kiváló	***Érettség***	átlagos
Pacásság	kicsi	***Egyediség***	átlagos
Esztétikai hatás	átlagos	***Olvashatóság***	olvasható
Rendezettség	kiváló	***Harmónia***	átlagos

Dinamikus jellemzők

Tollvonási sebesség (AIS)	közepes
Produktív sebesség (RIS)	közepesnél nagyobb
Tendencia	kiegyenlített
Írásnyomás	közepes nyomaték
Vonalminőség	homogén

Globális változók

Szabályosság	erősen szabályos
Térkihasználás	optimális
Tagoltság	jó formai tagoltság
Kohézió	közepes
Mozgás-/Formahangsúly	kiegyenlített
Mozgáshatás(-ritmus)	megformált
Formahatás(-ritmus)	kialakulatlan
Térhatás(-ritmus)	megformált

Betűszimbolika

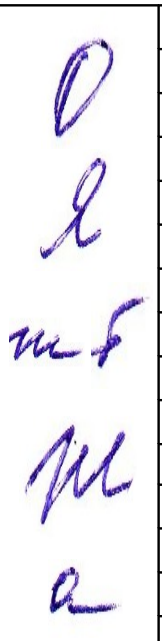

Оо	a gyökerek felé való irányultság
Яя	a család erőssége kontra külvilág
ы	éndominancia a társas viszonyban
Юю	erős énátadás
Ии	tiszteletben tartó együttműködés
Йй	progresszív együttműködés
Тт	erős önmegvalósítás
Шш	énpreferencia a szociális környezetben
А	anyai dominancia
Жж	erős családtisztelet
а	megmérettetést meghaladó képességek
д	a munkavégzés csekély élvezete
Рр	nagy akarati erő a munkavégzésben
Фф	—
Хх	múlt és jövő elkülönülése, egyensúlya

5. SZ. ÍRÁSMINTA

Мой дорогой!

Спешу тебе сообщить, что наконец-то сбываются мои мечты. Ты, наверное, помнишь что еще в школе у меня было два заветных желания: побывать в Японии и увидеть Байкал. В прошлом году была возможность поехать с Сенай и ее друзьями, но не сложилось - надо было возвращаться в Будапешт на работу. В этом году в Интернете познакомилась с очень приятной девушкой из Ангарска. Они с мужем хотят посмотреть Венгрию, а взамен на помощь в организации этой поездки приглашают к себе на Байкал. Если Бог даст одна моя мечта исполнится. Жду тебя к себе в гости с нетерпением.

Целую тебя, моя хорошая.

Оля.

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

6. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Й” — beosztott/végrehajtó szerep felvállalása; „Ж” — családtisztelet;
„Р”— konfliktusokat eredményező munkaelszántság; „ы” — testi szintű laza partnerkapcsolat;
„Х” — a múlt és jövő energetikai egysége; „а” — ki nem használt képességek;

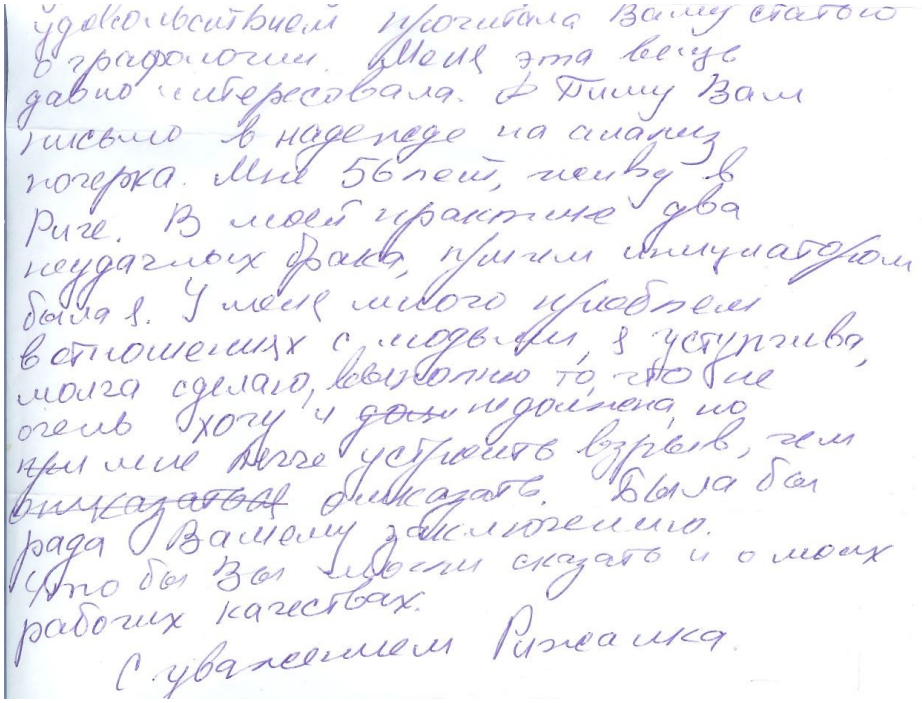

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008b) nyomán

7. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Й” — rugalmas, egymást fél szavakból megértő együttműködés;
„Р”— munkakezdő lelkesedés (beledől a munkába); „Ж” — kevés családra szánt energia;
„Ю” — önfeláldozó partnerkapcsolat, rejtett szeretetigénnyel;

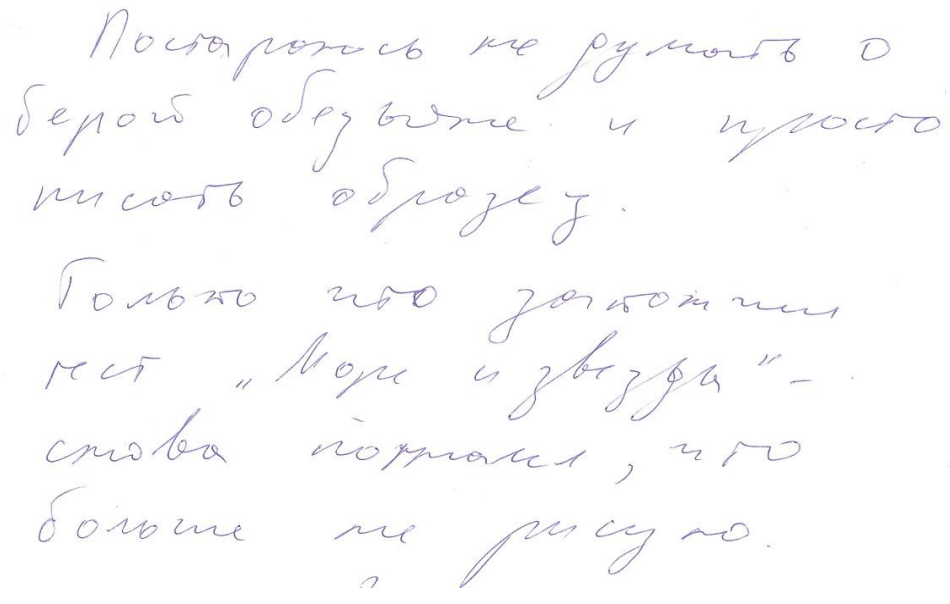

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008b) nyomán

8. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Я” — a családra alapozott éntudat; „О” — szeretetigény; „ы” — laza partnerkapcsolat;
„А” — anyai kötődés dominanciája; „Р”— a munkaelszántság élményigénye;
„Х” és „Ф” — a múlt és jövő elkülönülő egyensúlya; „а” — ki nem használt képességek;
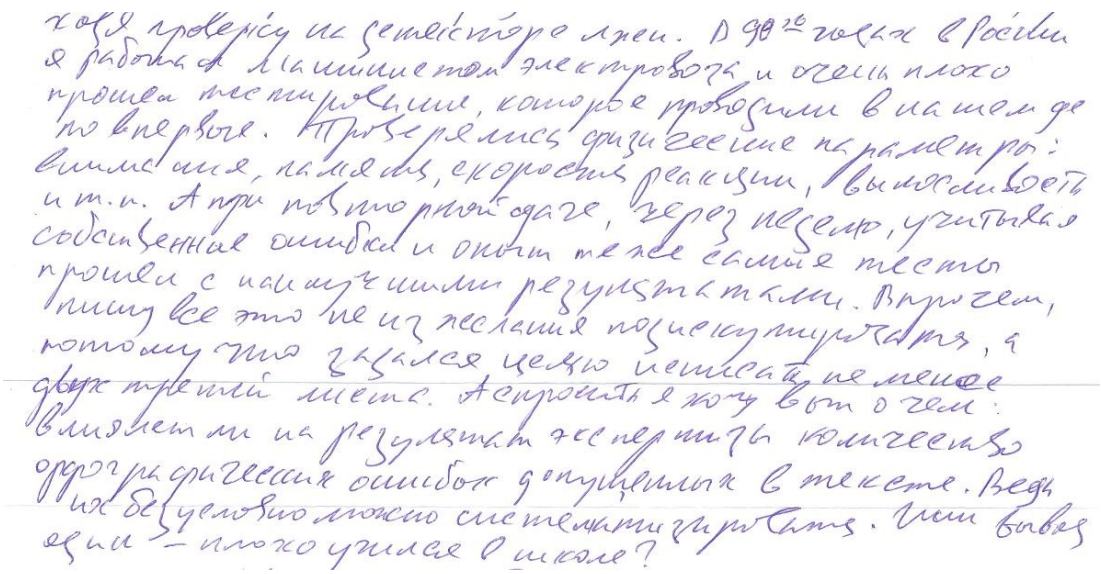

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008b) nyomán

9. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Х” — energetikai egyensúly; „И” — partnertisztelet;
„а” — a munkába való értelmetlen belebonyolódás; „Ю” — rugalmas énátadás a kapcsolatban;
„д” — a munka élvezetének prioritása; „ы” — harmonikus partnerkapcsolat;
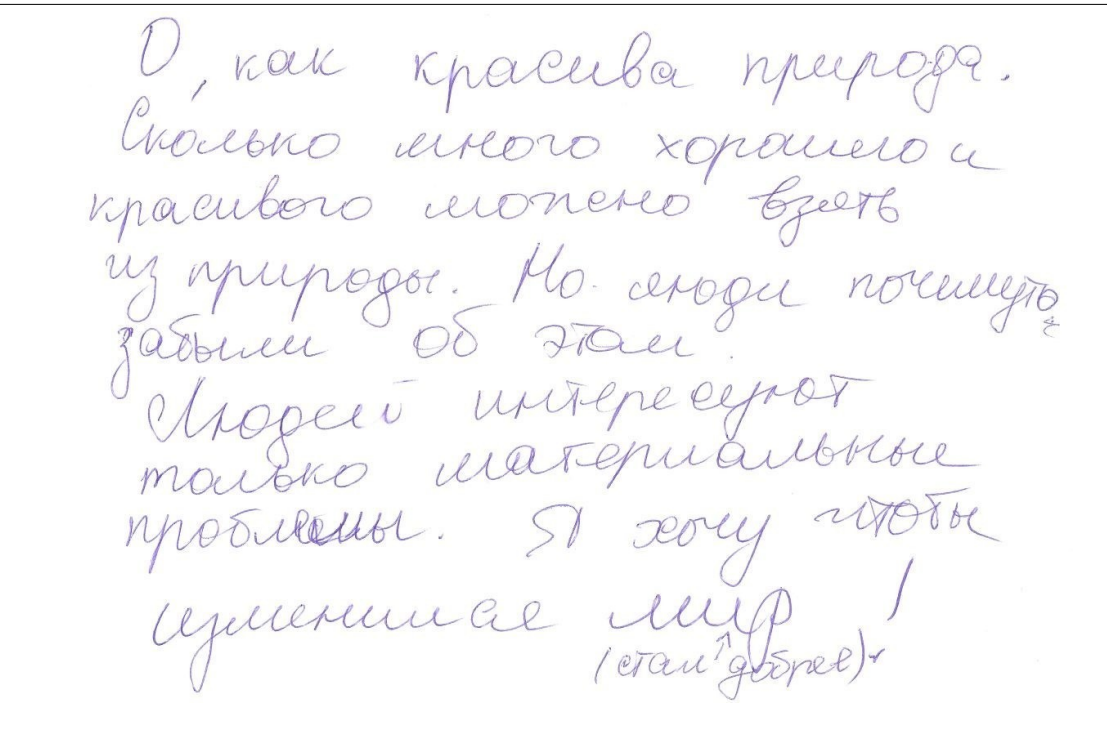

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008b) nyomán

10. SZ. ÍRÁSMINTA

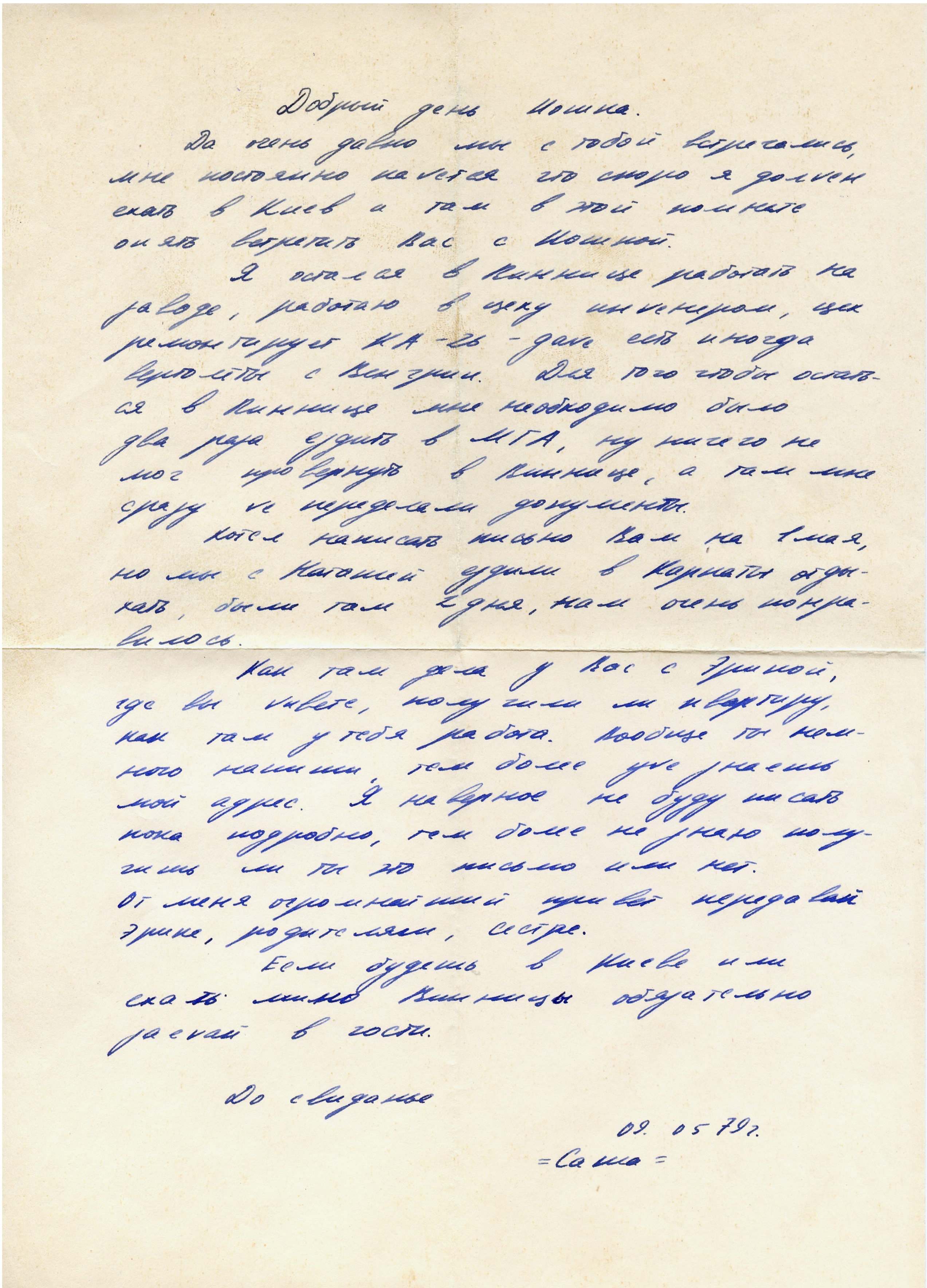

Добрый день Иошка.

Да очень давно мы с тобой встречались, мне постоянно кажется что скоро я должен ехать в Киев а там в этой комнате опять встретить вас с Иошкой.

Я остался в Виннице работать на заводе, работаю в цеху инженером, цех ремонтирует КА-26 - даже есть иногда вертолеты с Венгрии. Для того чтобы остаться в Виннице мне необходимо было два раза ездить в МГА, ну ничего не мог проверить в Виннице, а там мне сразу же переделали документы.

Хотел написать письмо Вам на 1 мая, но мы с Наташей ездили в Карпаты отдыхать, были там 2 дня, нам очень понравилось.

Как там дела у вас с Эрикой, где вы живете, получили ли квартиру, как там у тебя работа. Вообще ты немного напиши, тем более уже знаешь мой адрес. Я наверное не буду писать пока подробно, тем более не знаю получишь ли ты это письмо или нет.
От меня огромнейший привет передавай Эрике, родителям, сестре.

Если будешь в Киеве или ехать мимо Винницы обязательно заезжай в гости.

До свидания

09. 05 79г.

=Саша=

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)

11. SZ. ÍRÁSMINTA

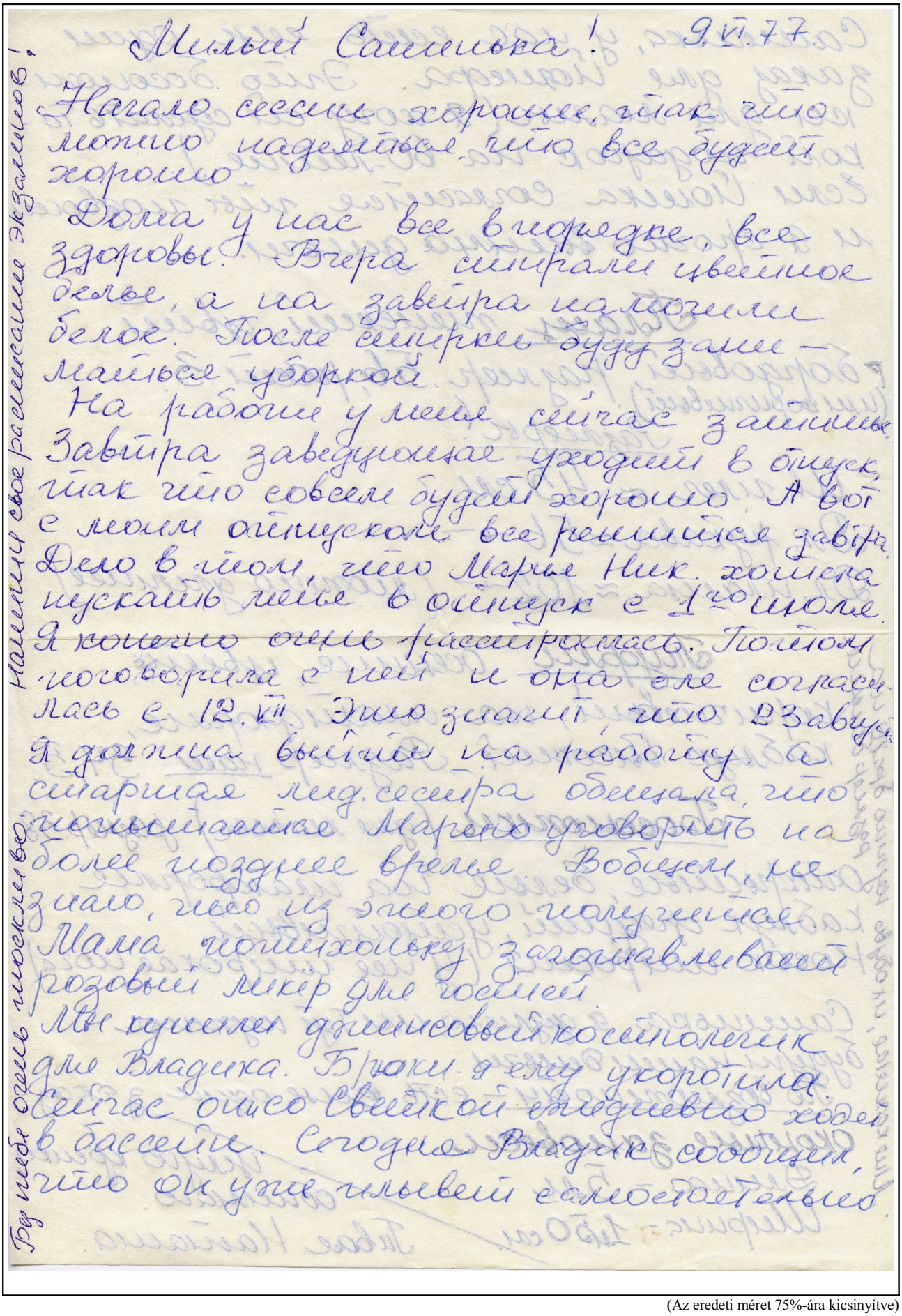

Милый Сашенька! 9.VI.77.

Начало сессии хорошее, так что почти надеюсь, что все будет хорошо.

Дома у нас все в порядке, все здоровы. Вчера стирала цветное белье, а на завтра намочила белое. После стирки буду заниматься уборкой.

На работе у меня сейчас затишье. Завтра заведующая уходит в отпуск, так что совсем будет хорошо. А вот с моим отпуском все решится завтра. Дело в том, что Мария Ник. хочет пускать меня в отпуск с 1-го июля. Я конечно очень рассердилась. Потом поговорила с ней и она все согласилась с 12.VII. Это значит, что 2 завтра я должна выйти на работу. А старшая мед. сестра обещала, что попытается Марию уговорить на более поздние время. Вообще, не знаю, что из этого получится. Мама потихоньку заготавливает розовый ликер для гостей.

Мы купили джинсовый костюмчик для Владика. Брюки я ему укоротила. Сейчас он со Светкой ежедневно ходят в бассейн. Сегодня Владик сообщил, что он уже плывет самостоятельно.

Будь обязательно внимателен на экзаменах!

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

12. SZ. ÍRÁSMINTA

Sofirma

Дорогому Урбан.

Сегодня все грустно. На дворе дождь идет. Людей на улице мало. Гулять почти невозможно. Идет дождь. Такая дождь! Она так долго идет, что думать даже о других вещах например об истории кпсс с "видетели" очень трудно. Что я знаю. Знаю, что такая погода нужна любви. Говорят, что когда дождь идет, люди чувствуют что-то сладкое. Сам знаешь и по русски не могу больше обяснить. А я. Бедный я. Только в комнате. Все время в комнате. Смотрю на прошлое нахожу что-то интересное. Спрашу счастливый я сейчас. Ответ: темнота. Замолчу. Надежда на будущий. А что мне даст будущий. Все кажется пустым так как я забыл о своих родителей, о своих друзей то есть о большой части моей жизни. Живу но не знаю почему. Кто поможет мне. О Бедный я.

Фекеты и Золтан сдали чертежи свои. Фекеты и Золтан получили так же зачеты на 3 и на 5. Сам знаешь в каком порядке. Фекеты, недовательно, уезжает завтра 2ое число к себе. А Золтан 5ое.

„Moninga na ngai", расскажи как ты домой ехал. Расскажи как ты встречил дорогую свою Эрику. Как ты поживаешь? Какая погода у вас.

Теперь кончаю.

От меня привет Эрике
Желю тебя хорошего отдыха.

Спасибо.

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

13. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Я” — rugalmas, racionális, de határozott „én”; „Х” — kiegyenlített energiák;
„Й” — vezetői, irányítói szerep; „Ж” — határozott, racionális „én” a családban;
„д” — a szellemiség dominanciája a munkavégzésben;

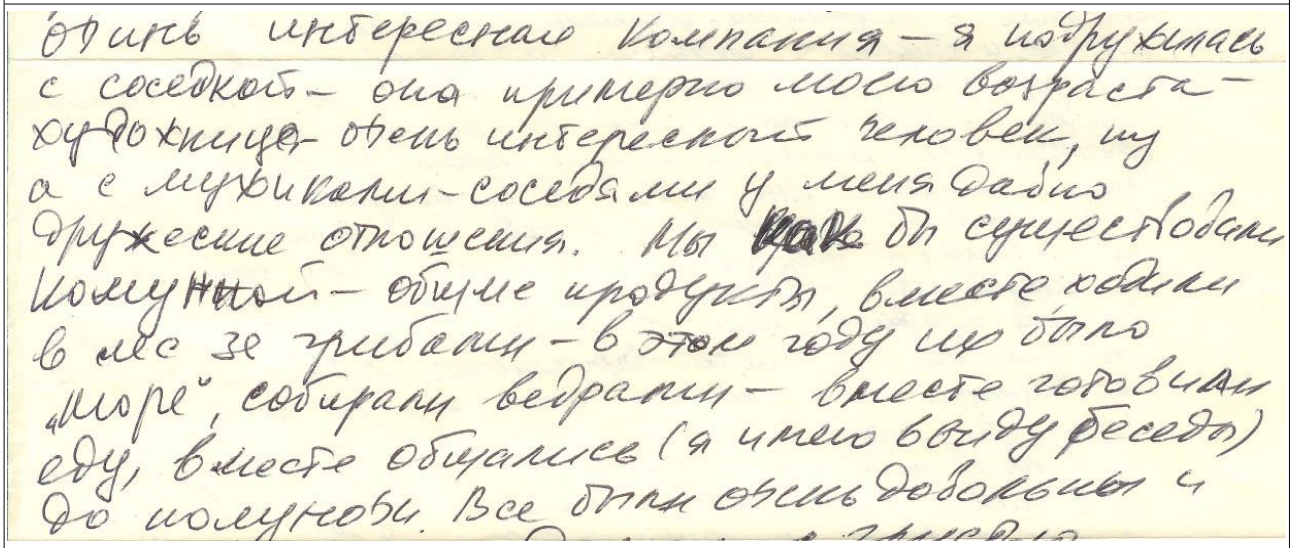

(Az eredeti méret 90%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008b) nyomán

14. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Ж” — erős énpozíció élvezete a családban; „Р” — erős élményigény a tevékenységben;
„Й” — titkos együttműködés; „д” — a tevékenység élvezete;
nagy „Я” — énfelmagasztalás; kis „Я” — az én meghatározó alkotó része a család;

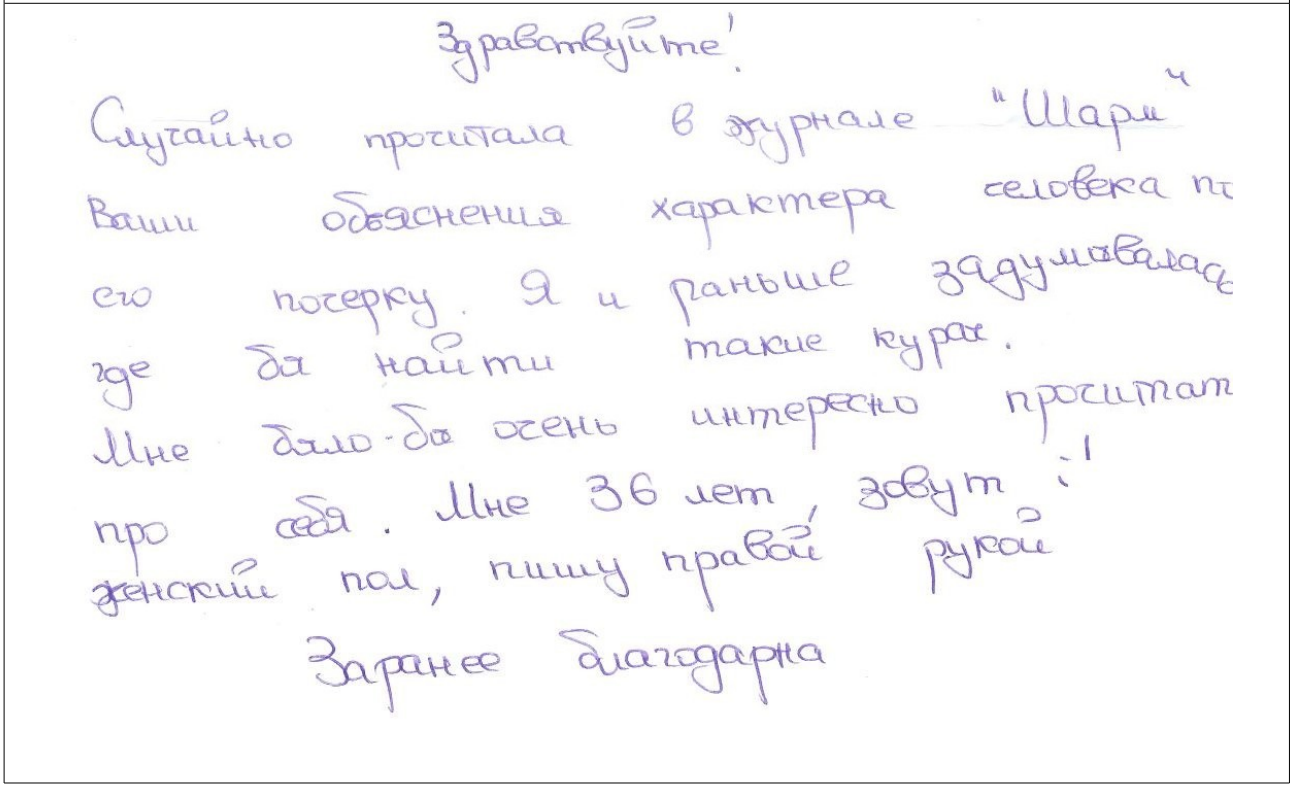

Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008b) nyomán

15. SZ. ÍRÁSMINTA*

„ы” — partnertisztelet; „Ю” — gyakorlati szinten működő partnerkapcsolat;
„Я” — a külvilági elvárások háttérbe szorulása, családi támasz;
„Р”— nagy elszántság, kemény hozzáállás – kisebb gyakorlati eredmény a tevékenységben;

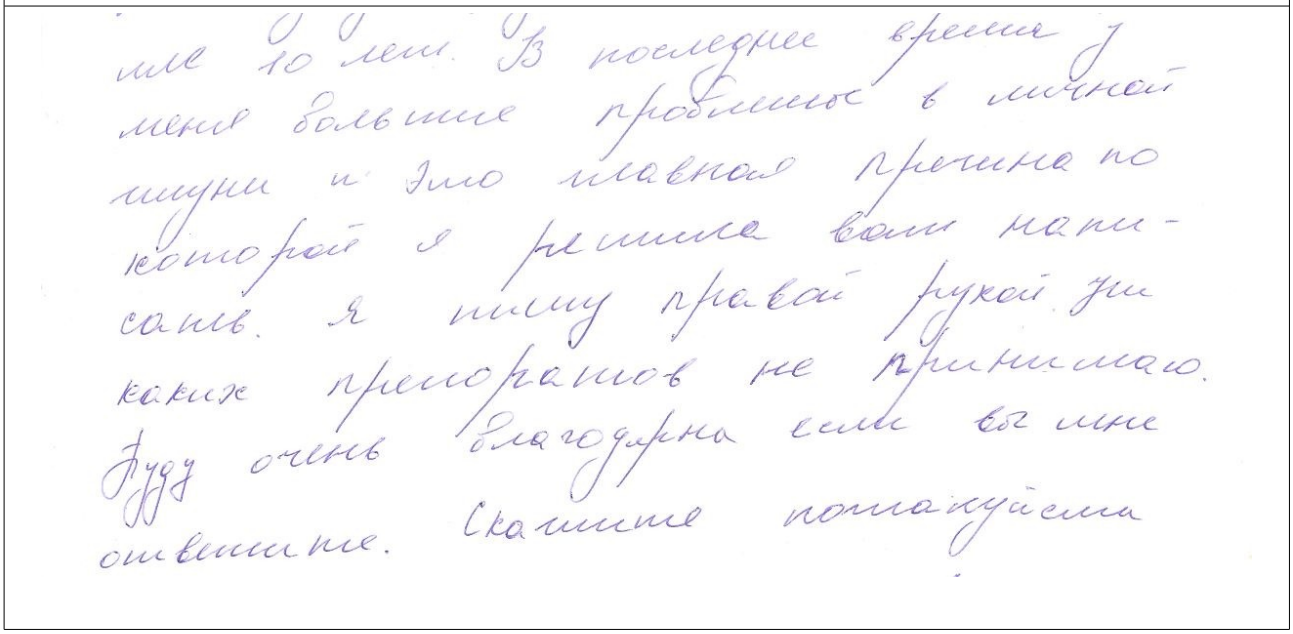

(Az eredeti méret 90%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008a) nyomán

16. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Ж” — családi harmónia; „д” — szellemi és gyakorlati egyensúly a munkavégzésben;
„ы” — partnertisztelő társas viszony; „Ю” — hagyomány- és szabálytisztelő társas kapcsolat;
„И” — partnertisztelet; „Й” — jövőbe tekintő, nyitott együttműködés;

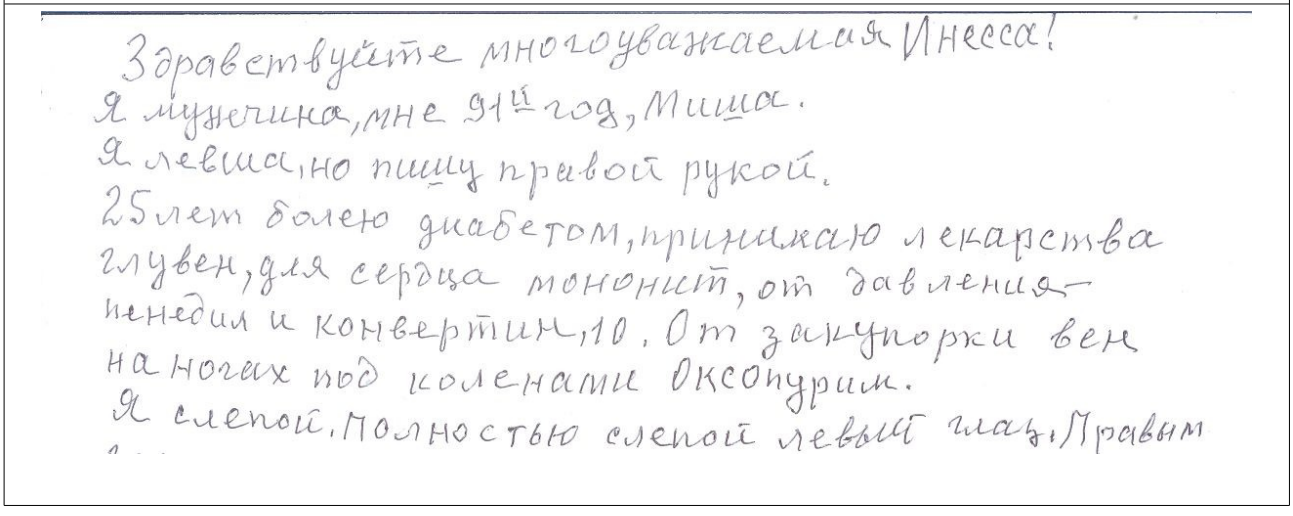

(Az eredeti méret 90%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008a) nyomán

17. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Ю” — titkos érzelmi kapcsolat; „Х” — a múlt és a jövő különváló harmóniája;
„Ж” — a saját család távolisága (nem tervezése); „Я” — az „én” mások fölé helyezése;
„Й”— tikos együttműködés; „ы” — a partneri viszony önző élvezete;

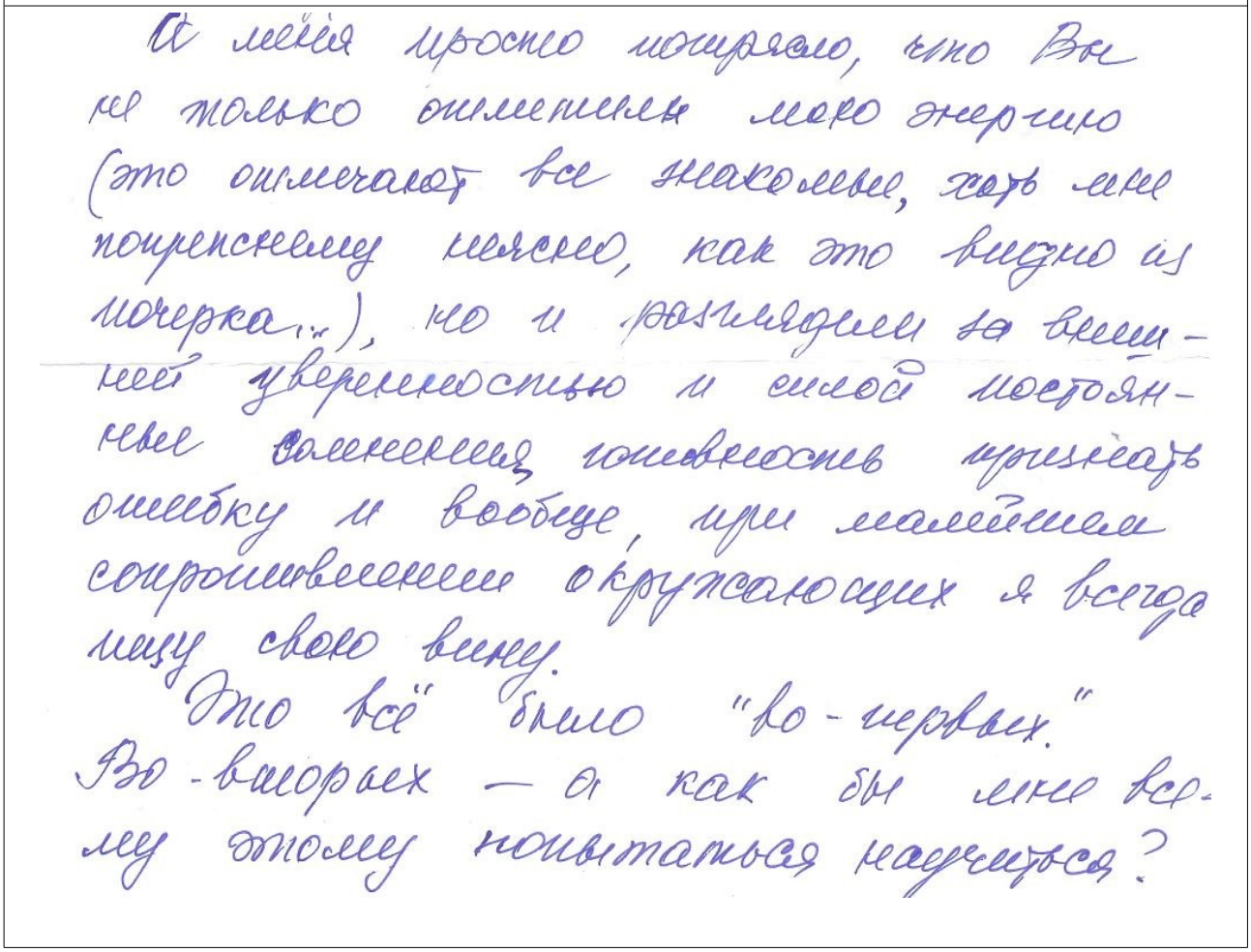

(Az eredeti méret 90%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008a) nyomán

18. SZ. ÍRÁSMINTA

Madame Blavatsky (Елена Петровна Блаватская) teozófus kézirata
szóvégi kis „т” — erős szellemi irányultság; nagy „Т” — erős énhangsúlyozás, mások védelme;
„д” — magas szellemi dominancia a munkában;

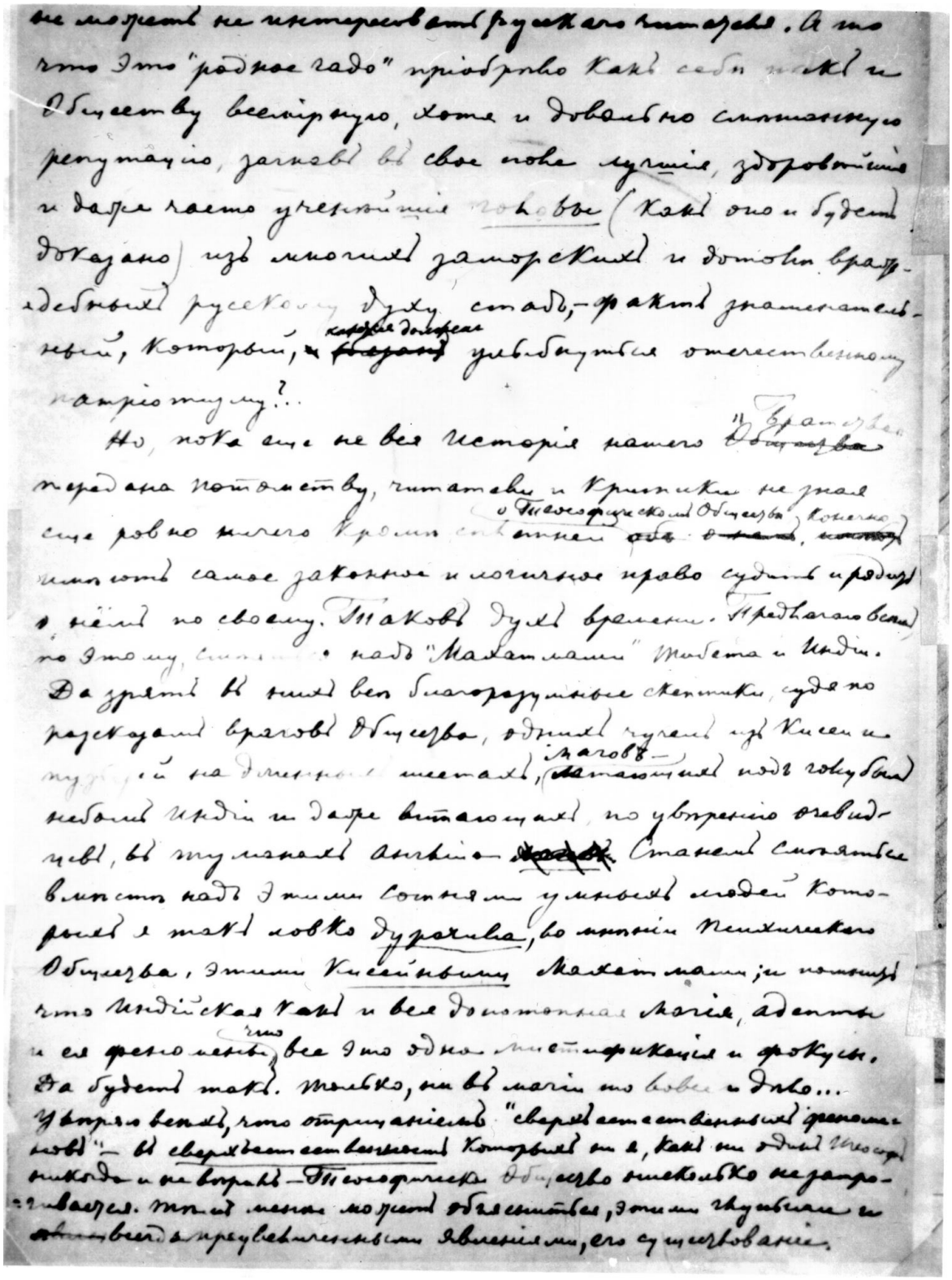

(Az eredeti méret kb. 75%-ára kicsinyítve)
forrás: http://www.lomonosov.org/kartina3/theosophy/images/hpb_letter/hpb-2b.jpg

19. SZ. ÍRÁSMINTA*

„д” — pszichés feszültségek a tevékenységek végzésekor; kis „Т” — mások elfogadása;
„Я” — a család „hátán” felemelkedni; „Х” — jövőbe irányuló/mozdító energiák;
„ы” — közös szellemi szintre épülő partnerkapcsolat; „Ж” — erős éndominancia a családban;

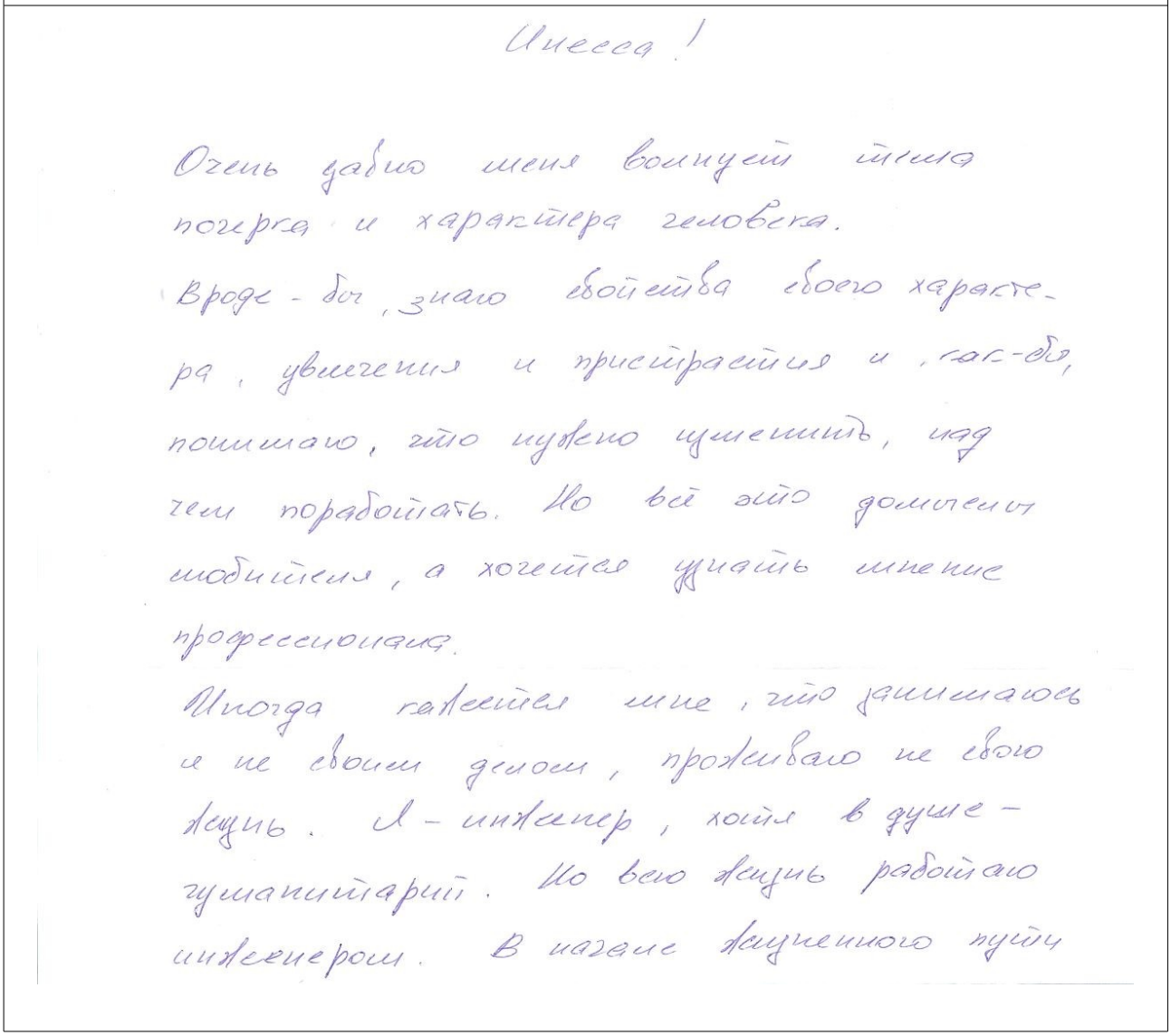

Инесса!

Очень давно меня волнует тема почерка и характера человека.
Вроде-бы, знаю свойства своего характера, увлечения и пристрастия и, как-бы, понимаю, что нужно изменить, над чем поработать. Но всё это домыслы любителя, а хочется узнать мнение профессионала.
Иногда кажется мне, что занимаюсь я не своим делом, проживаю не свою жизнь. Я – инженер, хотя в душе – гуманитарий. Но всю жизнь работаю инженером. В начале жизненного пути

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008a) nyomán

20. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Х” — jó belső energetikai egyensúly; „Ю” — jövőbe tekintő, erős énátadás;
„И” és „Й” — vezetői és beosztotti státusz elfogadása; „д” — a tevékenységek élvezete;
„ы” — közös szellemi érdeklődés a partnerkapcsolatban; kis „т” — karriervágy;

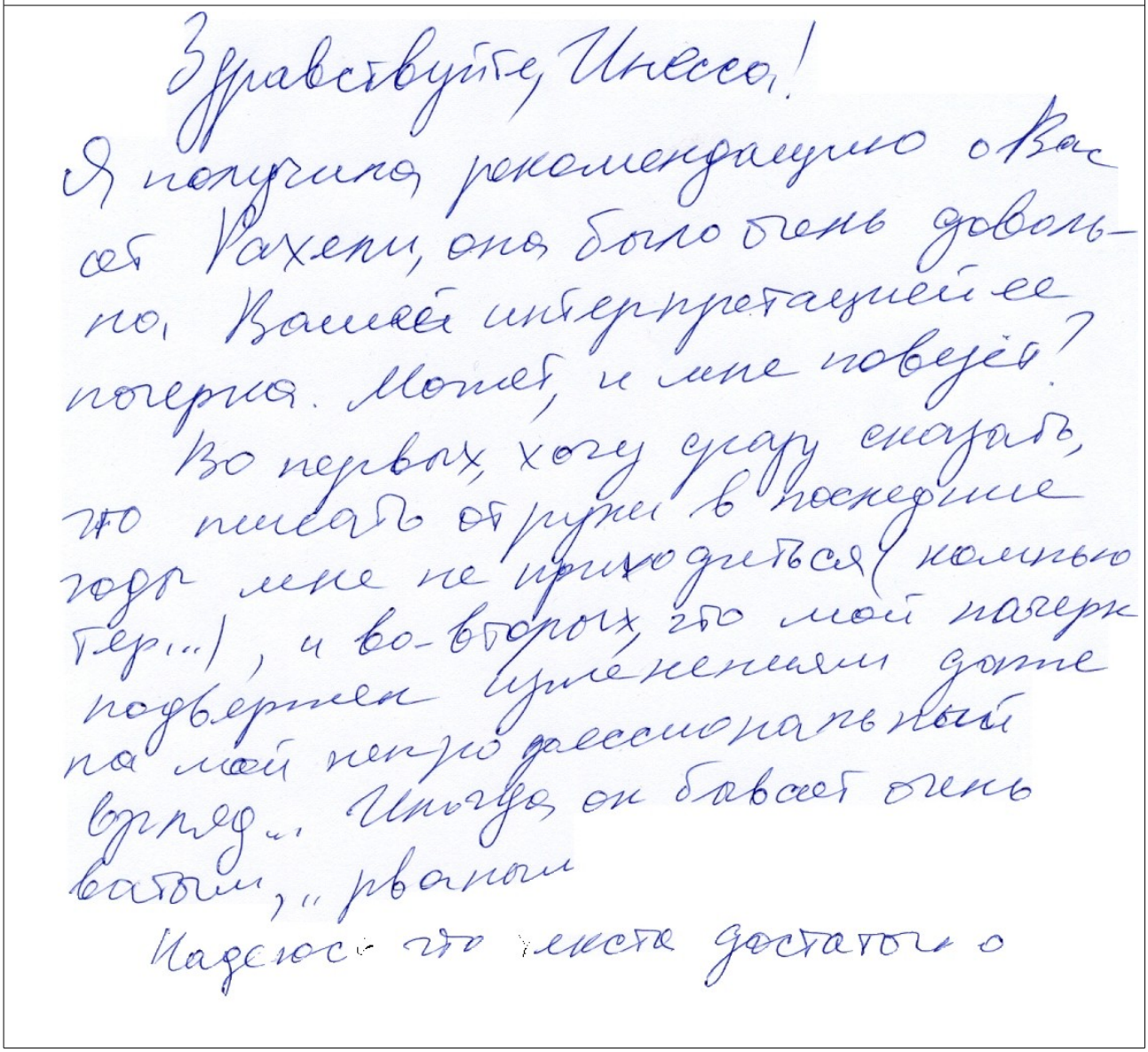

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)

* – Goldberg, I. (2008a) nyomán

21. SZ. ÍRÁSMINTA

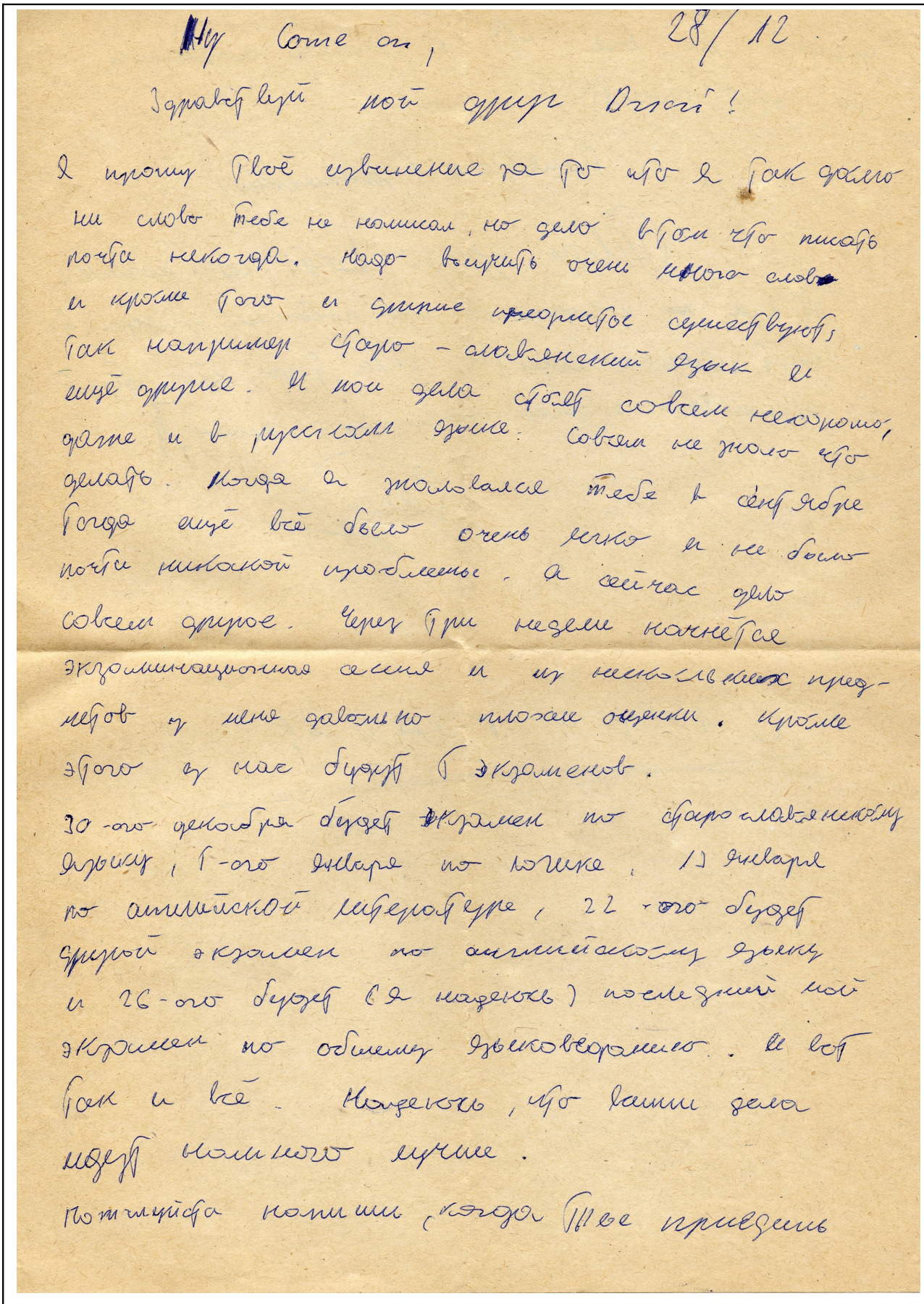

Ну Come on, 28/12

Здравствуй мой друг Ангел!

Я прошу твоё извинение за то что я так долго ни слово тебе не написал, но дело в том что писать почти некогда. Надо выучить очень много слов и кроме того и другие предметы существуют, так например старо-славянский язык и ещё другие. И мои дела стоят совсем нехорошо, даже и в русском языке. Совсем не знаю что делать. Когда я жаловался тебе в сентябре тогда ещё всё было очень легко и не было почти никакой проблемы. А сейчас дело совсем другое. Через три недели начнётся экзаминационная сессия и из нескольких предметов у меня довольно плохие оценки. Кроме этого у нас будут 6 экзаменов.

30-ого декабря будет экзамен по старославянскому языку, 6-ого января по логике, 13 января по английской литературе, 22-ого будет другой экзамен по английскому языку и 26-ого будет (я надеюсь) последний мой экзамен по общему языковедению. И вот так и всё. Надеюсь, что ваши дела идут намного лучше.

Пожалуйста напиши, когда Твое приедешь

(Az eredeti méret 70%-ára kicsinyítve)
(Az eredeti méret 90%-ára kicsinyítve)

22. SZ. ÍRÁSMINTA

1) Структурные, функциональные и принципиальные схемы объекта
2) Системы алгебраических, дифференциальных уравнений (или других уравнений), задающих зависимость между входными и выходными координатами объекта

Зачастую для построения модели объекта точно знать причинно-следственные связи между координатами или параметрами объекта диагноза.

Анализ технических систем всегда предполагает определенную идеализацию, при которой выделяются некоторые существенные для технической диагностики черты реальных систем и отбрасываются второстепенные. То есть реальная система заменяется некоторой моделью. Эта замена позволяет широко использовать формальный математический аппарат (математическую логику, теорию вероятностей, теорию игр, линейное и динамическое программирование и т. д.) для решения задач оптимизации диагноза технических систем. Одной из наиболее распространенных моделей диагноза является модель, которая учитывает функ-

(Az eredeti méret 70%-ára kicsinyítve)
(Az eredeti méret 90%-ára kicsinyítve)

23. SZ. ÍRÁSMINTA

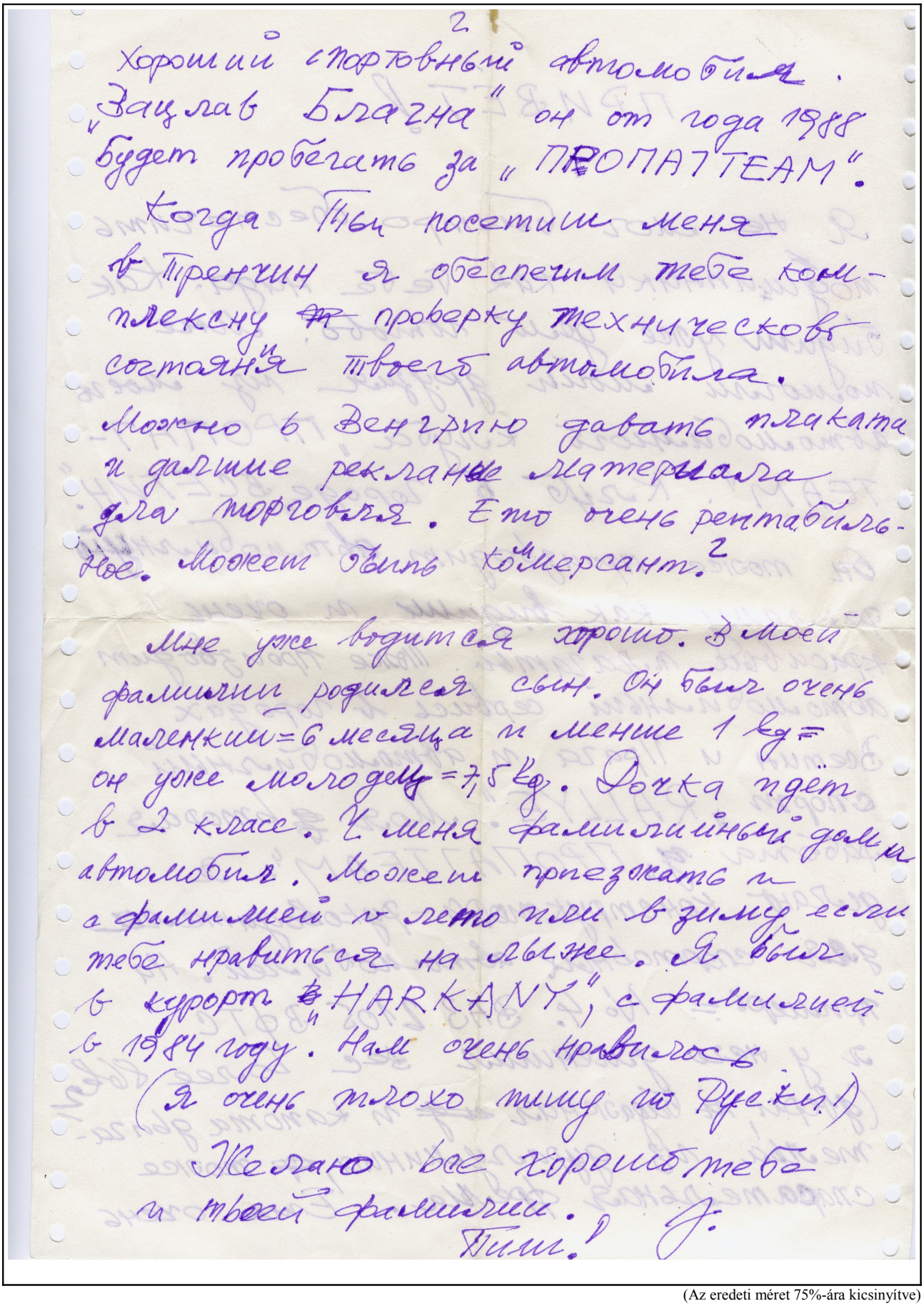

2

Хороший спортовный автомобил.
„Зацлав Благна" он от года 1988
будет пробегать за „ПРОПАТТЕАМ".
Когда Ты посетиш меня
в Тренчин я обеспечим тебе ком-
плексну ~~т~~ проверку техническов
состояния твоего автомобила.
Можно в Венгрию давать плаката
и дальше реклама материала
для торговля. Ето очень рентабиль-
ное. Может быть коммерсант.

Мне уже водится хорошо. В моей
фамилии родился сын. Он был очень
маленкий = 6 месяца и менше 1 kg =
он уже молодец = 7,5 kg. Дочка идёт
в 2 класс. У меня фамилийный дом и
автомобил. Можем приезжать и
с фамилией в лето или в зиму если
тебе нравиться на лыже. Я был
в курорт „HARKANY", с фамилией
в 1984 году. Нам очень нравилось
(Я очень плохо пишу по Руски!)
Желаю все хорошо тебе
и твоей фамилии.
Пиш! J.

(Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)

24. SZ. ÍRÁSMINTA

„Ю” — hagyomány- és szabálytisztelő társkapcsolat; „И” — a partner tisztelete;
„Й” — elegancia az együttműködésben, nyitott együttműködés;
„Ж” — a saját család hangsúlya; „Т” — mások nagyrabecsülése;

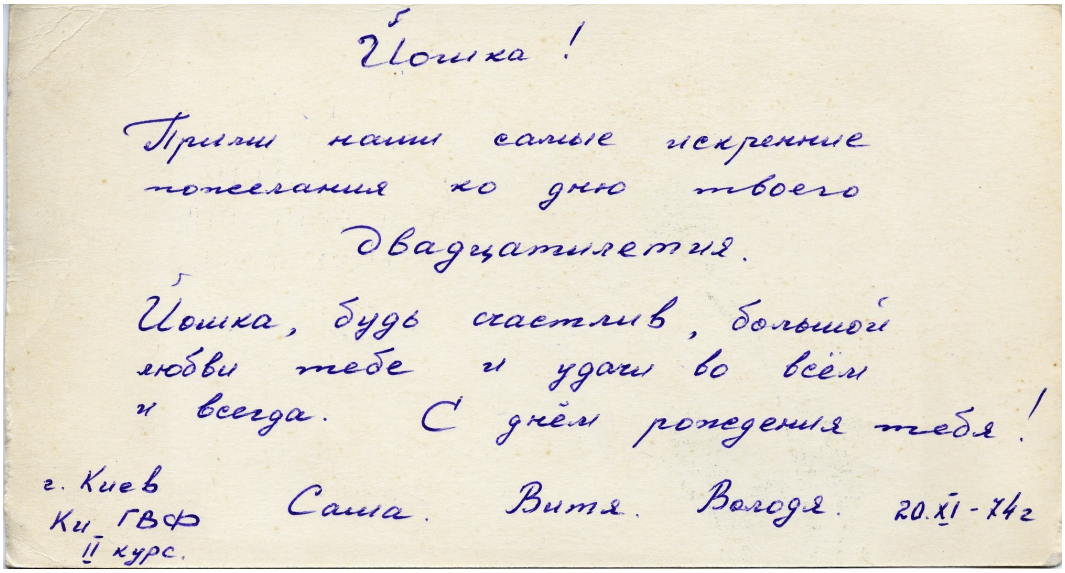

Йошка!

Прими наши самые искренние пожелания ко дню твоего двадцатилетия.

Йошка, будь счастлив, большой любви тебе и удачи во всём и всегда. С днём рождения тебя!

г. Киев
Ки ГВФ
II курс.

Саша. Витя. Володя. 20.XI-74г

(Az eredeti méret 90%-ára kicsinyítve)

25. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Т” — önbizalom; „И” és „Й”— énhangsúlyozás („Й” helyett „I”)
„д” — munkavégzés helyett bölcselkedés; „Р” — nagy mellény – kis eredmény;
„Ф”— múlt és jövő egybegyúrása és „átmetszése”; „Х” — kiegyenlítettség

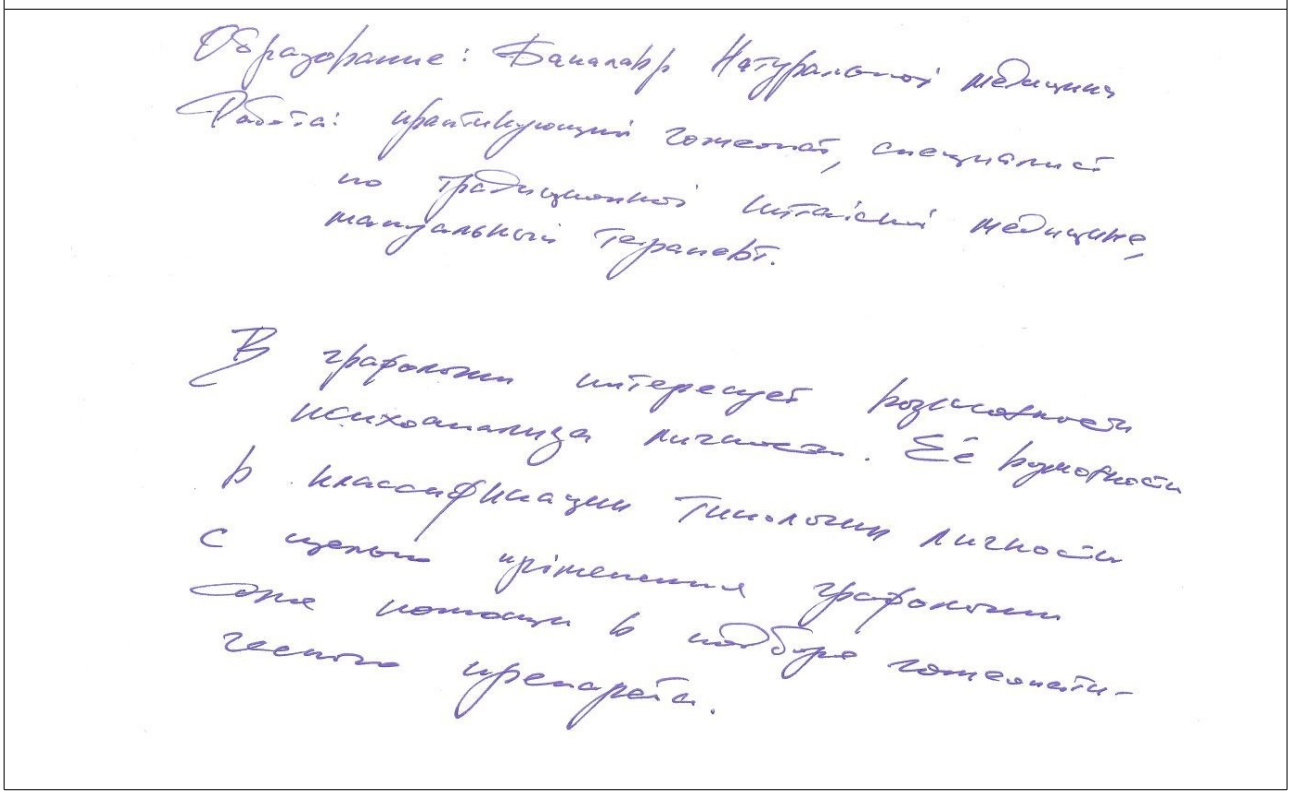

Образование: Бакалавр Натуральной медицины
Работа: практикующий гомеопат, специалист по традиционной китайской медицине, мануальный терапевт.

В графологии интересует возможности психоанализа личности. Её возможности в классификации типологии личности с целью применения графологии для помощи в подборе гомеопатического препарата.

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
* – Goldberg, I. (2008a) nyomán

26. SZ. ÍRÁSMINTA

„Х” — a múlt és jövő különválasztása; „Р” — határozott hozzáállás;
„И”— énhangsúlyozás; „Я” — „család-én-társadalom” kiegyenlített viszonya;
„А” — kettős kötelék (apa-anya viszonylatban); „Ю” — görcsös énátadás/szeretet;
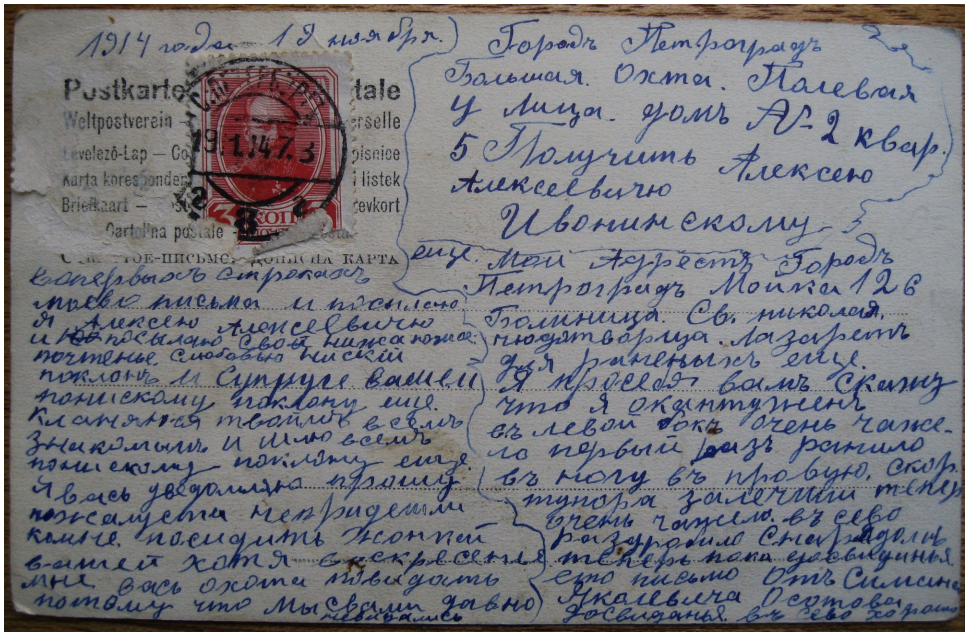

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
forrás: http://img-fotki.yandex.ru/get/35/ionatasha.3/0_1aae1_e3ff0e76_orig

27. SZ. ÍRÁSMINTA*

„Т” — önérvényesítés mások figyelembe vételével; „Ф” — aggodalom a jövőtől;
„Я”— a külső elvárásoknak való megfelelés háttérbe szorulása
„д”— a munka szellemi élményének jelentősége; „Ж”— problémák a saját családban;
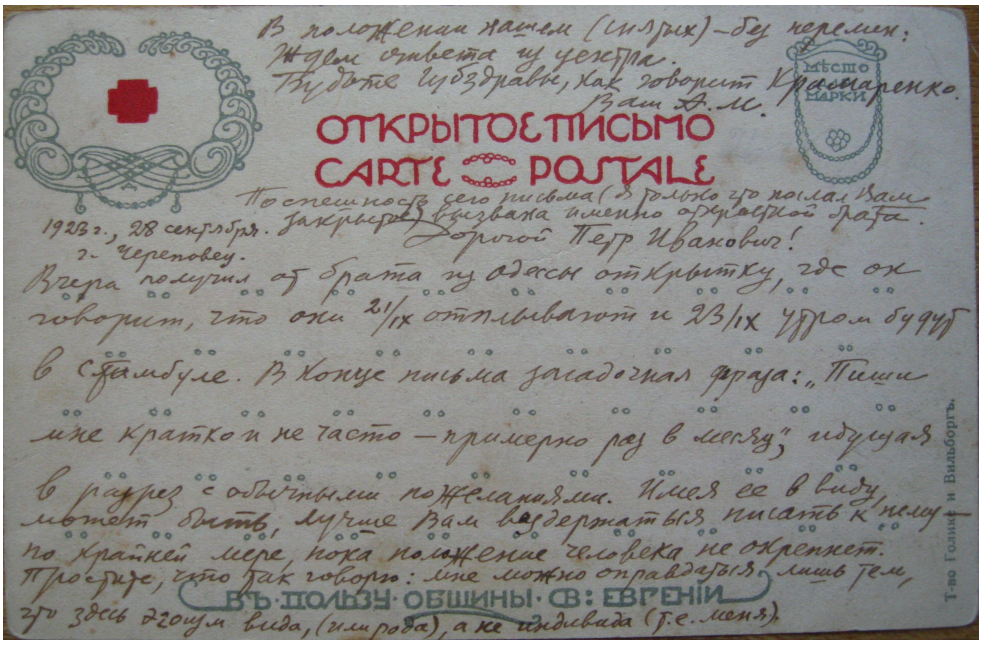

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
forrás: http://img-fotki.yandex.ru/get/37/ionatasha.4/0_1b44f_58913088_orig

28. SZ. ÍRÁSMINTA

„Ф”— kiegyensúlyozottság (énkép-énideál); „Й”— titkos együttműködés;
„Х”— jövőbe tekintő harmónia; „Ю”— testi szinten működő kapcsolat;
„д”— a munka szellemi élményének jelentősége; „Т”— győzelmi optimizmus

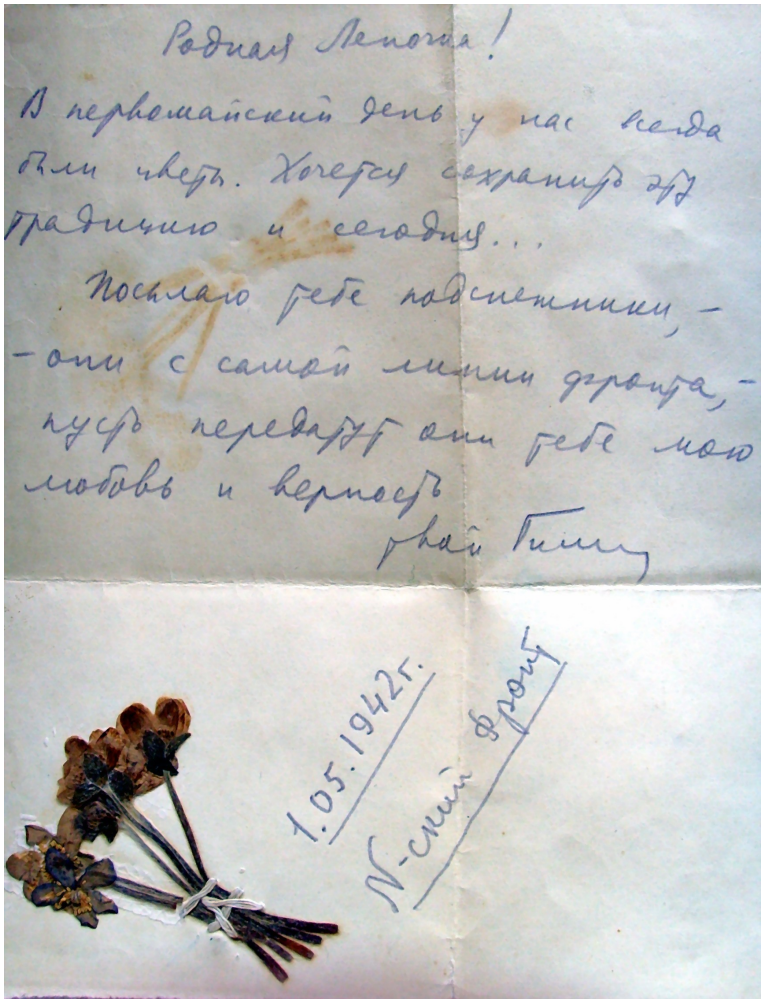

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
forrás: http://img-fotki.yandex.ru/get/4/marinmir.1/0_f37e_1b23b48f_orig

29. SZ. ÍRÁSMINTA

„Й”— progresszív együttműködés; „д”— a gyakorlati eredmények elsőbbsége;
„а”— önbizalom a feladat megoldása tekintetében; „Я”— a család támogató ereje;
„Т”— derűs győzelmi tudat; „Ш”— mások tisztelete; „Ж”— remény a család jövőjében

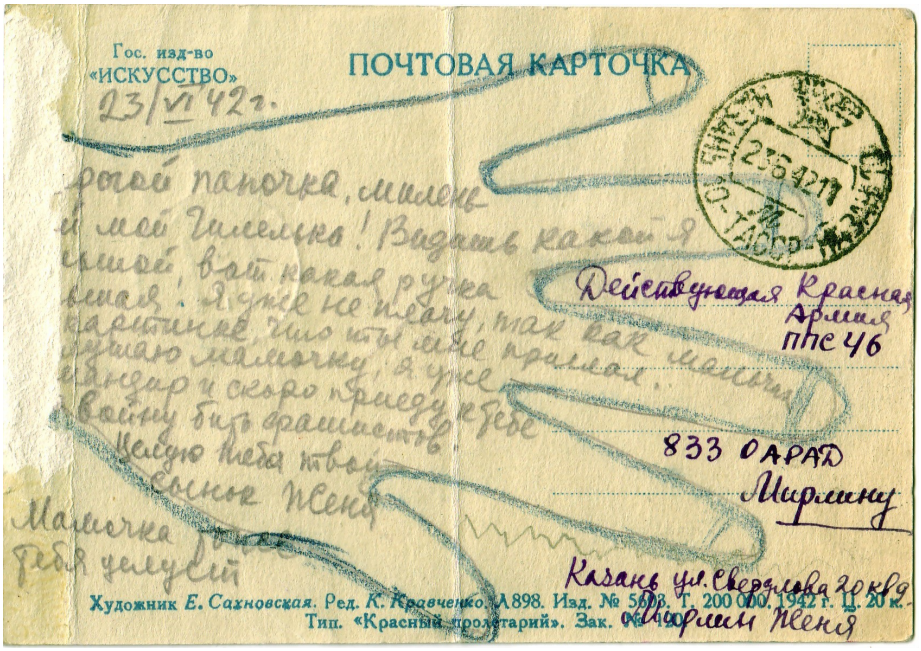

(Az eredeti méret 85%-ára kicsinyítve)
forrás: http://img-fotki.yandex.ru/get/4/marinmir.1/0_f3a8_7238177f_-1-orig

30. SZ. ÍRÁSMINTA*

szabálykövetés, fegyelmezettség
„ы”— harmonikus partnerkapcsolat; „Х”— önmarcangolás; „Т”— győzelmi optimizmus;
„д”— két féle írásmód (parancsnok és osztag); „Ф”— kiegyensúlyozottság;

Az eredeti méret 75%-ára kicsinyítve)
forrás: http://img-fotki.yandex.ru/get/4/marinmir.1/0_f3ac_4fc89acc_orig